

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Filozofická fundace kategorie nahodilosti, kvalitativní a kvantitativní interpretace

Pojištění – vznik

Předchůdci dnešního pojištění (vznik moderního pojištění se datuje na konec 17. a počátek 18. století):

- **vzájemnostní** pojištění
- **komerční** pojištění

Vzájemnostní pojištění

- Pojištění v rámci profesionálních (obchodních, řemeslných) organizací – pojištění v rámci jedné korporace, kdy členové měli shodné ekonomické zájmy
- Sdružení obchodníků, majitelů lodí, gildy, cechy, dočasná společenství lidí – obchodní karavany
- Předmětem ochrany dopravní prostředky, majetek, život

Pojištění v rámci profesionálních organizací - základní vývojové tendence:

- Od všeobecně formulované vzájemné pomoci (bez diferenciací a upřesnění jednotlivých druhů událostí) k určité konkretizaci s upřesněním okruhu pojistných událostí, forem a výše pojistných plnění
- Od následného rozvrhu výdajů na pojistná plnění (po vzniku událostí) k praxi pravidelných, pevně stanovených příspěvků pro členy korporací (prostředky obvykle ovšem nebyly odděleny od ostatních prostředků korporace)

Komerční pojištění

- Především v podobě tzv. námořní půjčky (od starověku až do 14. století) – kombinace úvěru a pojištění
- Doživotní důchod (renta)
- Dnešní pojištění od 17. -19. století
- První pojistka (vystavení pojistné smlouvy) 40. léta 14. století

Pojistná teorie v období před vznikem moderního pojištění

- Především církev:
 - Vztah k úroku (úrok nemorální), proto zákaz námořních půjček – byl časem překonán
- Odmítání některých druhů pojištění, protože pojištění přispívalo ke zmenšování vlivu náboženství

16. – 18. století

- Merkantilistický a kameralistický hospodářský přístup znamená snahu, aby veškeré majetky se soustřeďovaly ve státní, panovníkově pokladně – odráží se i v pojištění
- Pojištění nástrojem získávání příjmů do státní pokladny (příjmy z podnikání v pojištění, větší příjmy z daní díky působení pojištění na hospodářství, snížení výdajů na podporu chudých)
- Snahy o zásahy státu – povinná pojištění – prosadilo se v Německu – požární pojištění
- Veřejnoprávní pojišťovny
- Tontiny – vypsání státní půjčky, doživotní důchod

Počátek 18. století

- Vznik pojišťovnictví
- Vznik moderního pojištění

- Veřejnoprávní pojišťovny ztrácí svůj význam, od povinného pojištění jako nástroje hospodářské politiky se upouští
- Liberální pojistná politika – rozhodující význam soukromé pojišťovny
- S tím spojen konkurenční boj – zakládání nových pojišťoven a velmi časté úpadky pojišťoven
- Zřizování akciových pojišťoven (omezení významu individuálních pojistitelů)
- Odvětvová struktura (rozvíjela se odvětví zabezpečující rozvoj průmyslu a obchodu): požární a dopravní pojištění, postupně nabývá na významu životní pojištění, vznik zajištění

Poslední třetina 19. století

- Využívání pojistné matematiky v životním pojištění, statistických podkladů v neživotním pojištění
- Zavedení větší míry regulace pojišťovnictví státem
- Přejchod od liberalismu k intervencionismu: státní zásahy ve dvou směrech:
 - Regulace soukromého pojištění
 - Vznik sociálního pojištění

Státní zásahy do soukromého pojištění

- uplatňují tzv. koncesní princip,
- zavádějí povinnost tvorby tzv. zabezpečovacích fondů pojišťovacími institucemi,
- provádějí materiální dohled,
- sledují úrokové míry užívané při kalkulaci tarifu pojistného,
- regulují nástroje pro investování pojišťoven (upřednostňují státní cenné papíry a hypotéční zástavní listy),
- užívají tzv. kvótování aktiv, tzn. stanovují kvóty pro jednotlivé způsoby uložení aktiv pojišťoven (např. mohou stanovit povinnost uložení 20 % aktiv pojišťoven ve státních cenných papírech).

Centrálně řízená ekonomika

- státní pojišťovací instituce - neexistovala konkurence v pojišťovnictví, nebylo zapotřebí státního dozoru nad pojišťovnictvím,
- pojistné podmínky pro pojištění provozovaná touto státní pojišťovnou byly schvalovány vládou, za výsledky hospodaření pojišťovny nesl odpovědnost stát,
- pojištění průmyslových rizik po určitou dobu nebylo vůbec uplatňováno (pojištění státních podniků bylo považováno za zbytečné, neboť šlo o vztahy v rámci jednoho státního vlastnictví), od roku 1967 bylo opět pojištění podniků zavedeno, vyznačovalo se nadsazenými pojistnými tarify vzhledem k možnostem odškodnění, pojistně technické přebytky v rámci pojištění podniků byly odčerpávány do státního rozpočtu,
- v zemědělství se uplatňovalo pojištění v povinné zákonné podobě,
- vysoké zdanění hospodářských výsledků státní pojišťovny,
- státní pojišťovna uplatňovala zjednodušenou pojistnou techniku, provozovala sdružená pojištění, což se pozitivně projevovalo v tarifu pojistného, neboť zjednodušená pojistná technika znamená nízké správní náklady (správní náklady se pohybovaly okolo 5 % celkového tarifu pojistného),
- volné prostředky pojistně technických rezerv pojišťovny bylo možno investovat pouze v podobě vkladů u státní banky za pevně stanovenou úrokovou míru,
- státní pojišťovna provozovala poměrně úzký sortiment služeb, s velmi malou možností individuálního přístupu,
- vysoké úrovně dosahovalo provozování zahraničního pojištění, neboť bylo třeba uchovat konkurenceschopnost a rovnoprávný styk s pojišťovnami na zahraničních trzích.

Pojistné teorie

- Snaha o vymezení podstaty pojištění
- Dávají důraz na jeden z charakteristických rysů
- Odpovídají dané době

Smluvní teorie pojištění

Pojištění chápe jako

- „ smlouvu uzavíranou dvěma stranami, kterou se přebírá určité nebezpečí, jež může postihnout některý předmět, za trhovou (kupní cenu) a v případě jeho nastoupení se poskytuje náhrada“

Polovina 19. století (Masius)

Teorie hry

- Přelom 19. a 20. století
- Hlavním zastáncem něm. ekonom Herrmann: „pojištěn se rovná loterii s časem a výhrami neurčitých tahů“
- Teorii hry rozvíjí Schlink: „úlohou pojišťoven není jen být protihráčem, ale úkolem pojišťovny je snažit se o rozšiřování pojištění a tím vyrovnávat riziko (měl pod pojištění na mysli každé zabezpečení proti škodám, za největší pojišťovnu považoval stát a zdůrazňoval nutnost krýt rizika ze strany státu

Pojišťovací daňová teorie

- Daně mají být poplatkem za ochranu majetku jednotlivců (zastánci: Thiers, Landaff)
- Daně jsou vlastně pojistné za bezpečnost osob a majetku, tedy cena za služby, které poskytuje stát

Wagnerova teorie

- Zařadil pojišřovnictví mezi odvětví, která je třeba zestátnit
- „pojišřovna je pouze zprostředkovatelem v rámci souboru pojišřěných!
- „pojistné obdobou daní“, proto sjednocení do veřejných činností
- Důraz kladl na povinné pojišřění (požární, pojišřění pracujících, krupobitní, pojišřění zvířat)

Wagner a jeho vymezení pojištění

- Navazuje na teorii hry
- „Pojištění v ekonomickém smyslu je takové ekonomické zařízení, které odstraňuje nebo alespoň zmenšuje negativní následky jednotlivých, pro dotyčného náhodných a tudíž také v jednotlivých případech výskytu nepředvídatelných, událostí na majetek osoby tím, že je rozděluje na řadu případů, v nichž hrozí, ale skutečně nenastoupí stejné nebezpečí“

Smith – zakladatel klasické politické ekonomie

- Pojištěním se zabývá jen okrajově, v rámci úvah o jiných otázkách
- Pojištění důležitým nástrojem zabezpečení soukromého vlastnictví
- Pojištění chápe jako druh obchodní činnosti
- Protože vychází z liberálních myšlenek, odmítá státní zásahy, nezabývá se sociálním pojištěním

Teorie úhrady

- Klade důraz na vzájemnost v pojištění (v širším pojetí než vzájemné pojišťovny) (Manes)
- „množství subjektů, které vědomě či nevědomě jsou spojeny tím, že platby jedněch v případě potřeby jdou ve prospěch druhých, druh a způsob sjednávání této vzájemnosti není rozhodující“

Moderní teorie úhrady:

- „pojištění je úhrada peněžní potřeby, která je v jednotlivém případě nejistá, vcelku však odhadnutelná, a to na základě vyrovnávání rizik při seskupení dostatečně velkého počtu hospodářských jednotek“

Důchodová teorie

- „pojištění je stabilizátor důchodové pozice subjektů, v případě ztráty na důchodu u pojistitelného výpadku ve finančních výsledcích ekonomického subjektu náhradou z pojištění tento výpadek překlene a tím zamezí nežádoucím výkyvům v dlouhodobé rovnováze ekonomického subjektu,,

Teorie pojištění jako služby

- „na činnost spojenou s nesením rizika je třeba pohlížet jako na výrobní faktor“
- „i když pojištění svou existencí neznamena výraznější růst bezpečnosti v reálné sféře, umožňuje tím, že za ekonomické subjekty nese pojišťovnictví finanční důsledky vystavení se riziku“

Finanční teorie

- „pojištění = tvorba, rozdělování a užití pojistného fondu určeného k úhradě potřeb, které jsou v jednotlivých případech výskytu náhodné vcelku odhadnutelné“

Pojištění v rámci disciplíny risk management

- „pojištění = nástroj finanční eliminace rizika“
- Subjekt využitím pojištění přeměňuje možnost vzniku škody s dopředu neodhadnutelnými finančními důsledky za dopředu známý náklad – pojistné.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Obsah vědní disciplíny risk management, identifikace, ovládání a finanční eliminace rizik

Risk management

= analýza činnosti ekonomických subjektů z hlediska rizik

= systematické používání principů, postupů a praktik k rozeznání, odhadnutí, ohodnocení, překonání a kontrole rizika.

Základní cíl risk managementu:

Dosažení co bezpečnějšího provozu ekonomické činnosti při co nejnižších nákladech na zajištění této bezpečnosti.

Risk management je komplex jednání a myšlení, který směřuje k:

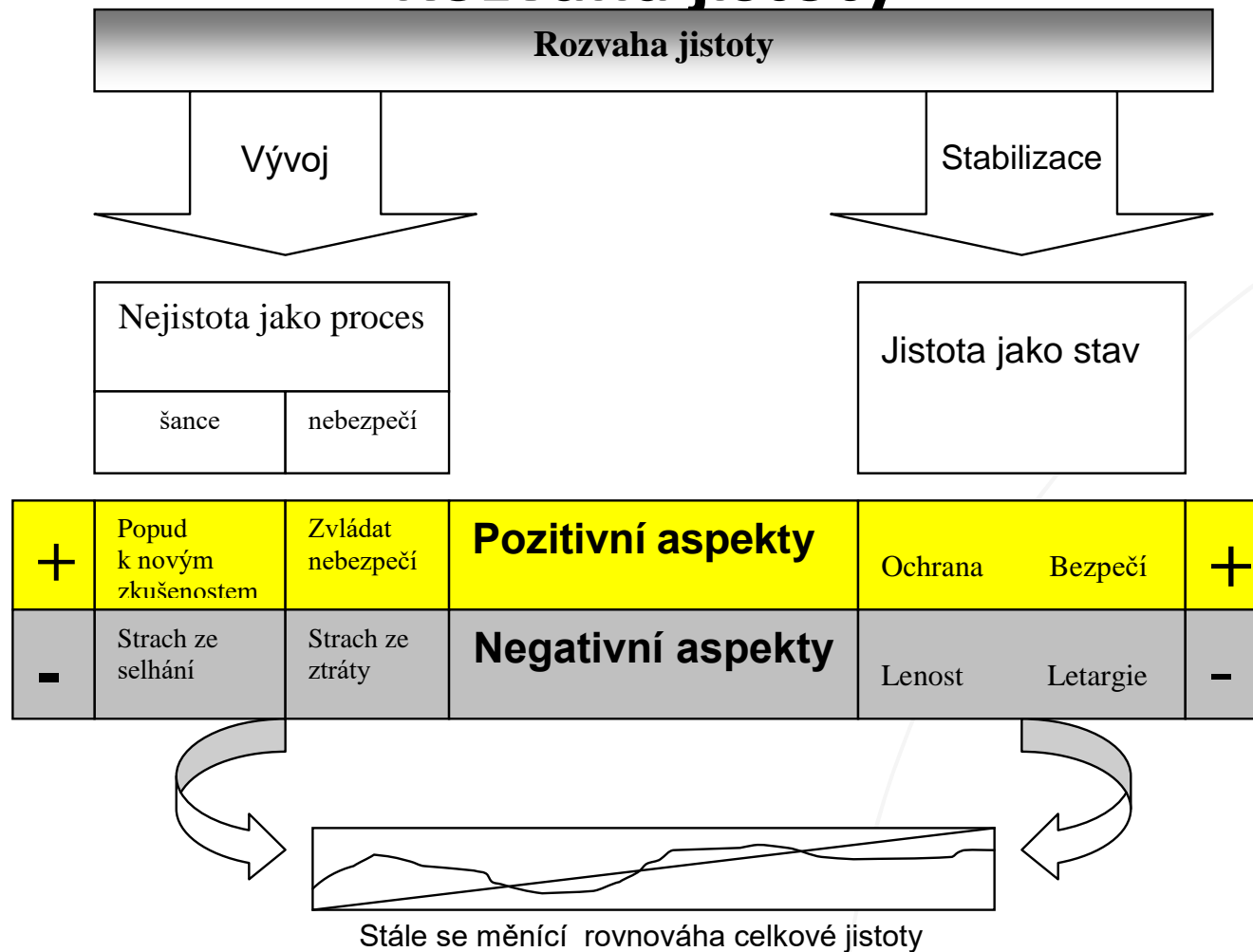
- nalezení a posouzení nejvýznamnějších rizik v ohrožených systémech (jako systémy bereme např. rodinu, firmu či podnik, veřejné instituce atd.),
- rozhodnutí, která rizika jsme ochotni podstoupit a přeměnit je v naši šanci a která jsme nuceni kategoricky odmítnout
- rizika, která odmítáme, systematicky příslušnými instrumenty zmírnit nebo odstranit (ať už bezpečnostními opatřeními, pojištěním nebo jinak)

Jistota - nejistota

Stále se měnící rovnováha mezi jistotou a nejistotou:

- snižování nejistoty s ohledem na vědecko-technický pokrok
- růst nejistoty v souvislosti se vznikem a vývojem nových jevů a skutečností

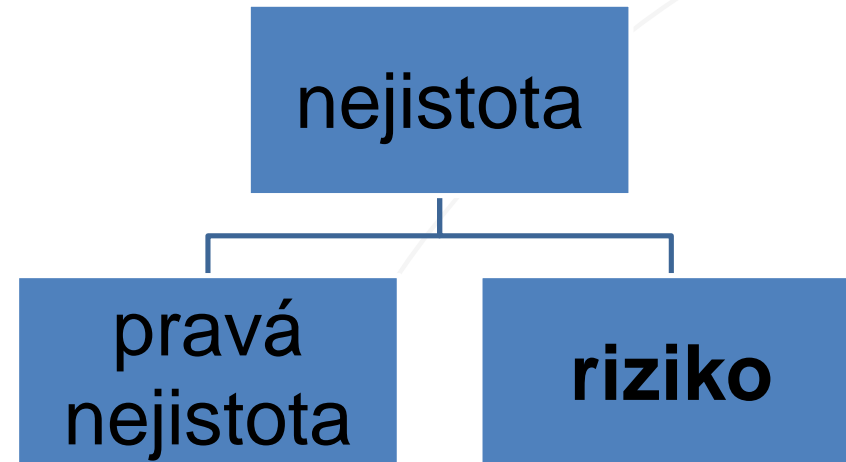
Rozvaha jistoty

Zdroj: autor

RIZIKO

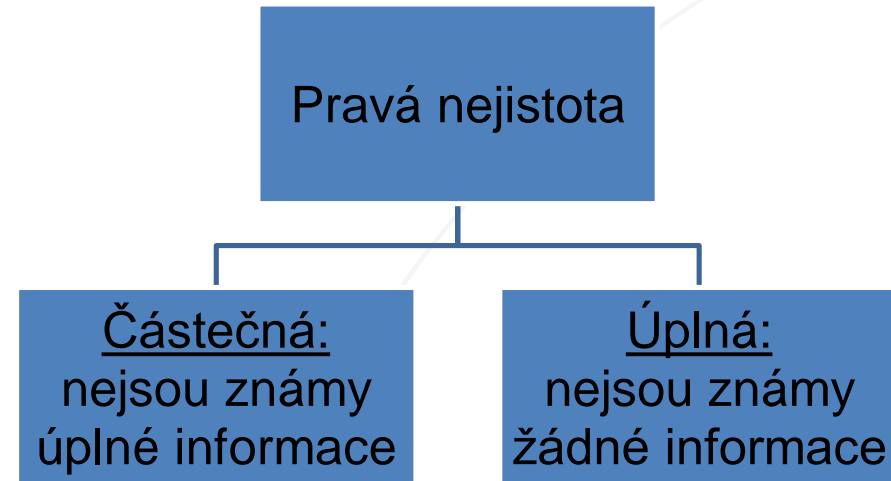
- Riziko = specifická část nejistoty
- Riziko = měřitelná nejistota

Zdroj: autor

Pravá nejistota

- Pravá nejistota není měřitelná

Zdroj: autor

Riziko

- Riziko je možnost, že nebude dosaženo cíle. Proces vedoucí k dosažení cíle musí být na základě působení nahodilé události přerušen.
- Riziko znamená možnost vzniku události s výsledkem odchylným od cíle s určitou pravděpodobností.

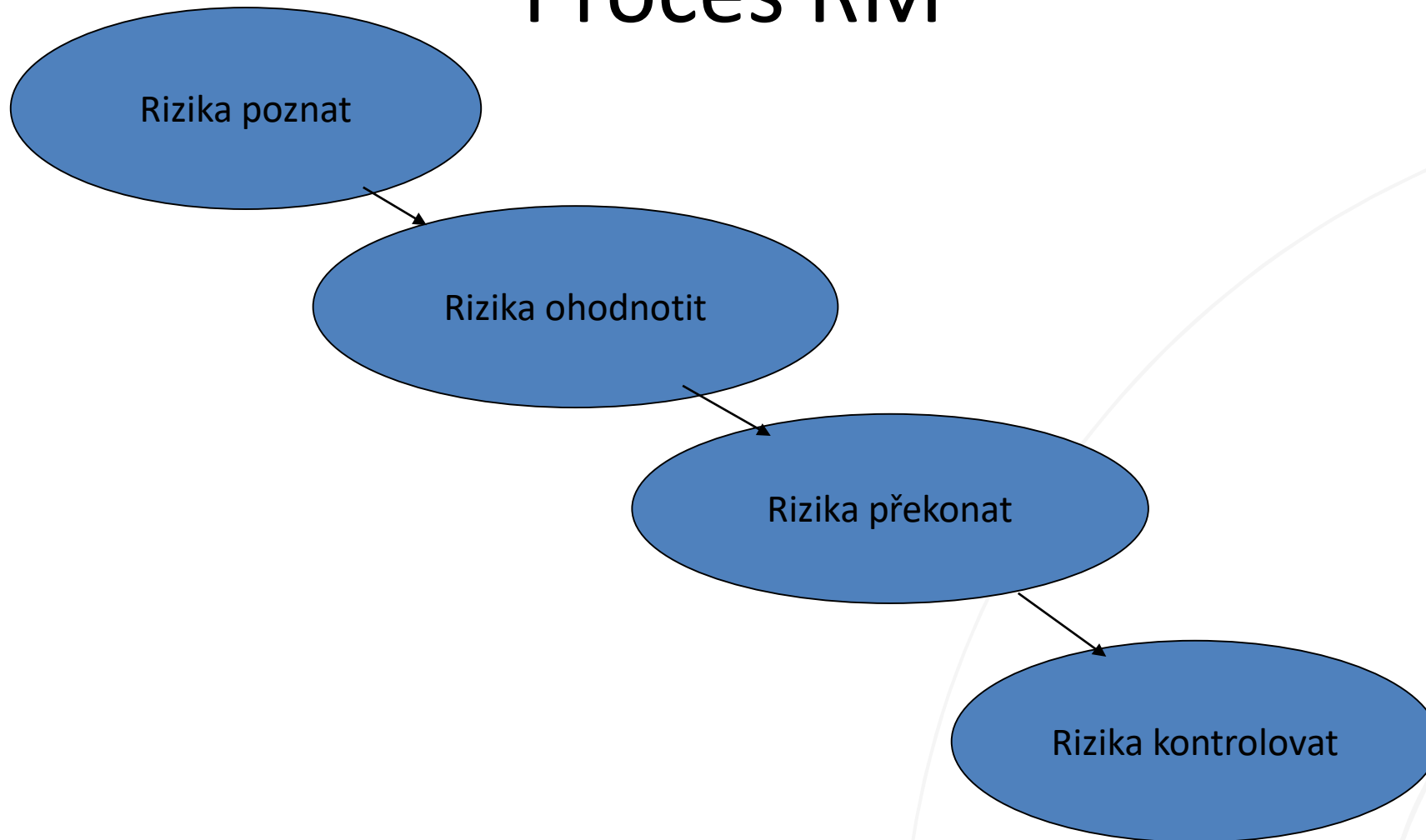
Možné přístupy k chápání pojmu „riziko“

1. Předmět ohrožovaný nahodilým nebezpečím
2. Zdroj rizika – událost způsobující škodu
3. Pravděpodobnost vzniku náhodné události s negativními dopady

Risk management

- = analýza činnosti ekonomických subjektů z hlediska rizik
- = systematické používání principů, postupů a praktik k rozeznání, odhadnutí, ohodnocení, překonání a kontrole rizika.
- **Risk management je komplex jednání a myšlení, který směřuje k:**
 - nalezení a posouzení nejvýznamnějších rizik v ohrožených systémech (jako systémy bereme např. rodinu, firmu či podnik, veřejné instituce atd.),
 - rozhodnutí, jak s riziky naložit

Proces RM

Zdroj: autor

Fáze risk managementu

- 1. Identifikace a popis rizik**
- 2. Ohodnocení rizik**
- 3. Určení opatření s ohledem na existující rizika**

1. Identifikace rizik

1. Analýza rizikového prostředí ekonomického subjektu – zmapování podmínek ve kterém je podnikatelská činnost vykonávána
2. Zjištění a rozpoznání nejvýznamnějších rizik
3. Popis rizik – vymezení vlastností rizika

Identifikace rizik

- zjištění oblastí, která mohou být riziky ohroženy
 - uvnitř ekonomického subjektu
 - vnější podmínky
- nositelé rizik
 - osoby
 - majetek
 - finanční vybavení
- zjištění druhů rizik, která ohrožují danou činnost

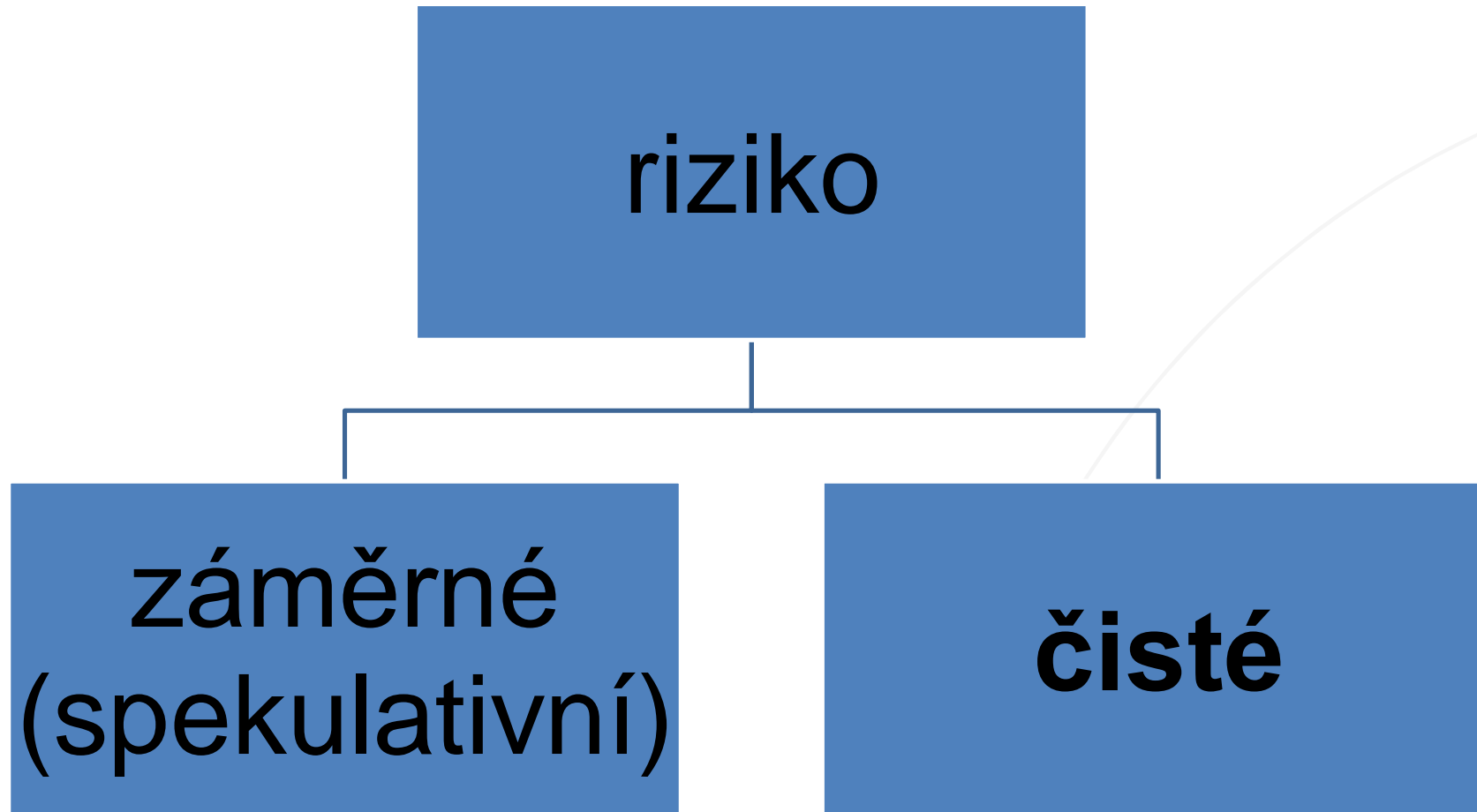
Identifikace rizik - metody

- brainstorming
- dotazníky
- podnikové analýzy a studie, které při zaměření na konkrétní oblast popisují vnitřní procesy a zároveň se zaměřují na faktory, kterými jsou tyto procesy ovlivňovány
- mezipodnikové srovnání (nejčastěji s lídry v daném oboru či oblasti)
- analýza scénářů
- semináře a kurzy řízení rizik
- havarijní šetření
- audit a kontrola
- HAZOP (Hazard & Operability Studies)

Druhy rizik

- Záměrná a čistá rizika
- Objektivní a subjektivní rizika
- Systematická a jedinečná
- Členění podle věcné náplně
- Pojistitelná a nepojistitelná rizika

Členění rizika

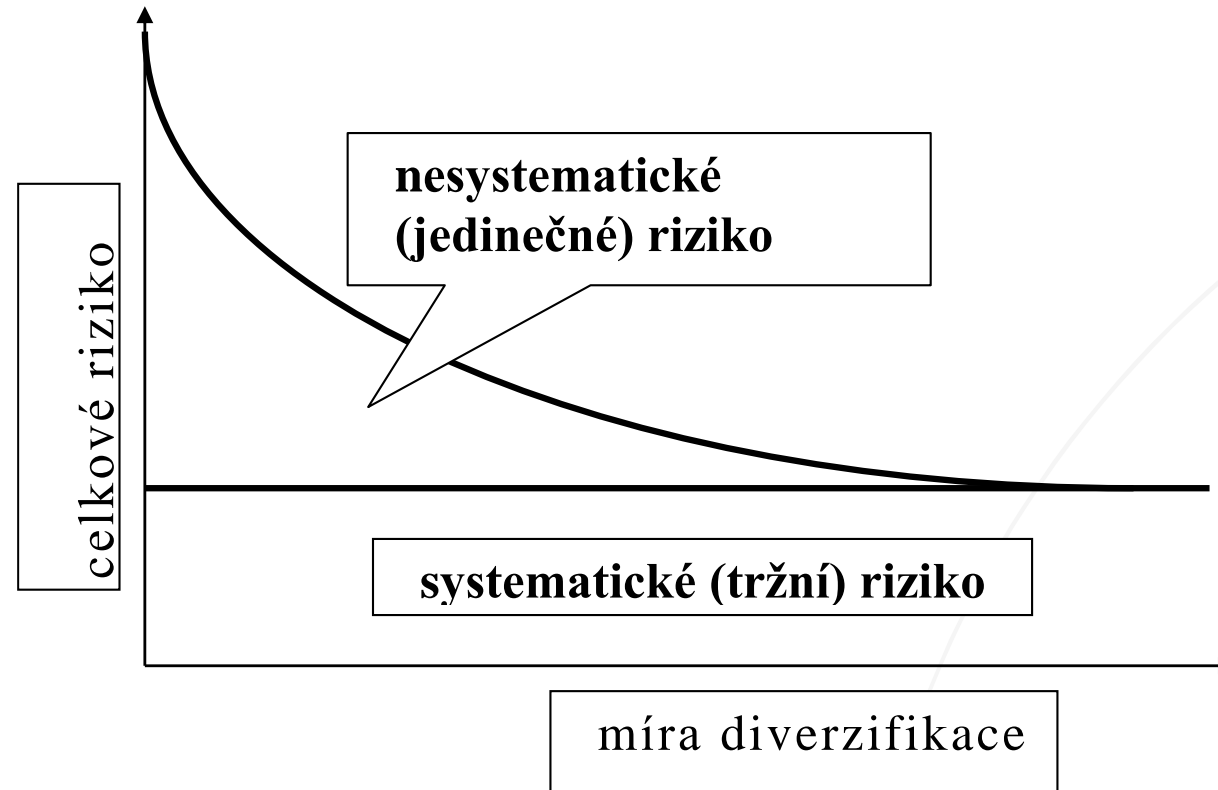

Zdroj: autor

Členění čistého rizika

Systematické a jedinečné riziko v závislosti na míře diverzifikace

Zdroj: autor

Rizika podle věcné náplně

1. Rizika fyzických zrást nebo poškození majetku a škod na zdraví
2. Rizika odpovědnosti za škody
3. Rizika přerušení ekonomické činnosti
4. Rizika chyb v řízení a rizika nedbalosti
5. Rizika tržní
6. Rizika technická a technologická
7. Rizika politická a sociální
8. Rizika vyplývající z přírodního prostředí

Riziko pojistitelné

- je podmíněno nahodilostí
- musí být jednoznačně identifikovatelné
- ztráta musí být vyčíslitelná
- lze ho popsat pomocí určité hodnoty pravděpodobnosti
- musí být nezávislé
- musí mít přiměřenou velikost z hlediska svých dopadů
- musí splňovat určitá morální kritéria

Rozměry rizika

- Okamžik realizace rizika
- Výskyt realizace rizika
- Rozsah realizace rizika

Dopady při realizaci rizika

1. Nemateriální
2. Materiální
 - věcné škody (ztráta, poškození, zničení věcí)
 - snížení nebo ztráta příjmů
 - neplánované výdaje

2. Ohodnocení rizika

$$\text{Riziko} = \text{četnost} \times \text{důsledek}$$

Četnost – pravděpodobnost realizace rizika

Důsledek – velikost negativních dopadů při realizaci rizika

Četnost

Výskyt událostí:

- Často.....jednou za 2 roky / 50%
- Někdy.....jednou za 5 let / 20%
- Zřídka.....jednou za 20 let / 5%
- Velmi zřídka.....jednou za 50 let / 2%
- Nepravděpodobně..... jednou za 100 let / 1%

Důsledky rizika

- **Riziko velké (katastrofální)** – všechny cíle jsou ohroženy
- **Riziko střední** – některé cíle jsou ohroženy
- **Riziko malé** – cíle jsou po uskutečnění některých opatření dosažitelné

Vyjádření velikosti škody

MAS (Maximum Amount Subject) největší možná škoda.

EML (Estimated Maximum Loss) odhadovaná největší škoda

PML (Probable Maximum Loss) pravděpodobná největší škoda

NLE (Normal Loss Expectancy) běžně očekávané škoda

Konečné hodnocení rizika

Riziko subjektivní = riziko objektivní x averze k riziku

Tabulka četností a důsledků rizik

závažnost ztrát	četnost škod			
	velmi vysoká	vysoká	nízká	velmi nízká
katastrofální				
velká				
střední				
malá				

Zdroj: autor

3. Určení opatření s ohledem na existující rizika

- Snaha rizikům předejít
- Finanční vyrovnání – u rizik, kterým nelze předejít, vyrovnávat se s nimi specifickými metodami

Metody řešení rizik

- vyhýbání se riziku
- odvrácení rizika např. prostřednictvím smluvních dohod, dělení rizika, využití dominantního postavení apod.
- uplatnění opatření ke snížení četnosti u rizika
- uplatnění opatření ke snížení dopadů při realizaci rizika

Finanční eliminace rizika

- samopojištění (případně úvěr)
- pojištění

Schéma řešení rizik

Vysoké škody

Pojištné události s katastrofickým dopadem

- *tradiční pojištění*
- *řešení kapitálového trhu*

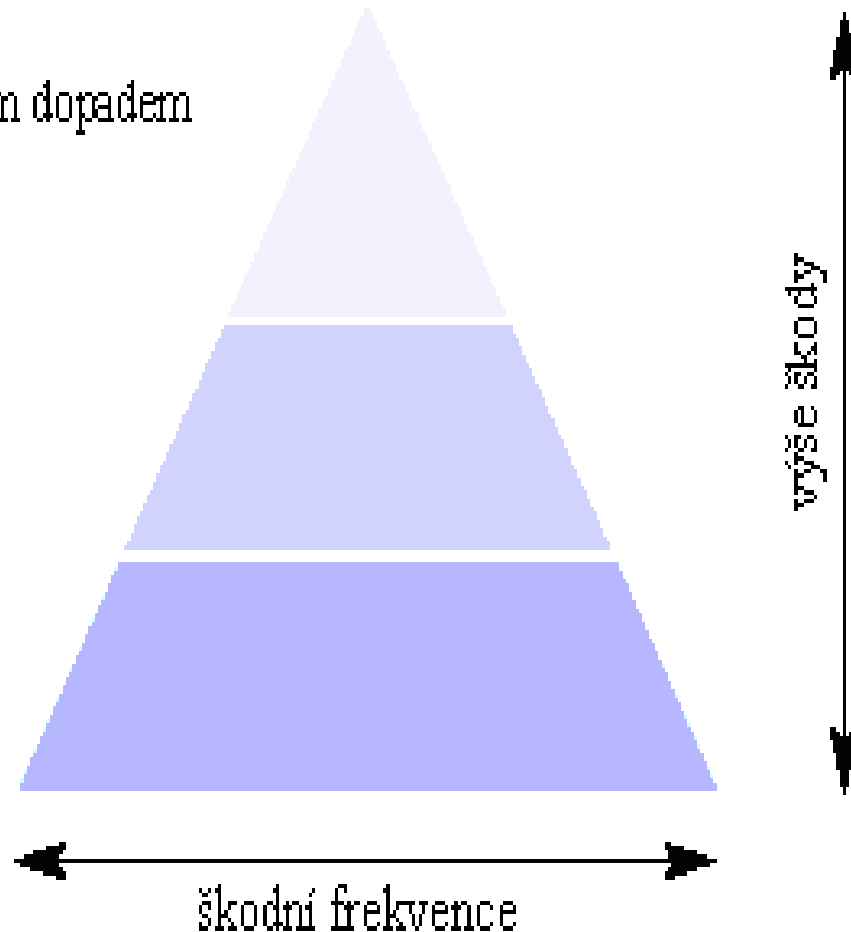
Průměrné škody

- *samopojištění*
- *kaptivní pojištění*

Malé škody

Vysoká škodní frekvence

- *vlastní vrub*

Zdroj: autor

Samopojištění

Neznamená nepojištění, ale vytváření individuálních rezerv na krytí dopadů rizik.

Výhody:

- nižší náklady než u pojištění
- výnosy z investování rezerv zůstávají v podniku
- náklady na krytí rizika se nezvyšují v důsledku škod u jiných subjektů
- přímý podnět k omezování rizika

Samopojištění – pokr.

Nevýhody:

- možnost vzniku velké škody
- souhrnný účinek několika škod může znamenat vyčerpání rezervy
- potřeba časového prostoru pro vytvoření dostatečné rezervy
- volné prostředky nutno investovat do krátkodobých instrumentů
- problematický odhad nákladů na pokrytí škod v důsledku úzkého základu
- pokušení vypůjčit si z rezervy v případech finančních potíží

Samopojištění

- Typické pro USA, kde je legislativně regulováno
- Zaměřeno ve velké míře na oblast odpovědnostního pojištění (pro zaměstnance, za výrobek, občanů) a v pojištění majetku
- Aby podnik získal příslušné oprávnění k provozování tohoto pojištění, musí splňovat požadavky regulace

Kaptivní pojištění

- = mateřská společnost vytvoří dceřinnou společnost za účelem krytí jejích vlastních rizik (pojistitelných, ale i jinak nepojistitelných)
- předpokládá jednak finančně silnou mateřskou společnost a dostatečně rozložená rizika

Kaptivní pojišťovny

- Pojišťovna, která patří subjektu (či skupině subjektů) neprovozujících pojistnou činnost, pojišťuje svého vlastníka
- Původně byly využívány pro pojištění rizik s vysokou frekvencí výskytu nebo běžně nepojistitelných rizik
- Obvykle mají podobu klasických pojišťoven upisujících pojistné smlouvy a inkasujících pojistné od pojištěných subjektů
- Někdy fungují jako kaptivní zajišťovny, kdy pojišťují rizika mateřské firmy zprostředkovaně přes nějakou frontingovou pojišťovnu licencovanou jako komerční pojišťovna v daném státě.

Účel kaptivního pojištění

- náklady na krytí rizika jsou založeny pouze na vlastním škodním průběhu
- vyloučení režijních nákladů klasického pojistitele
- přímé využití zajištění – obvykle levnější
- zakládání kaptivních pojišťoven v místě, které má příznivý daňový režim

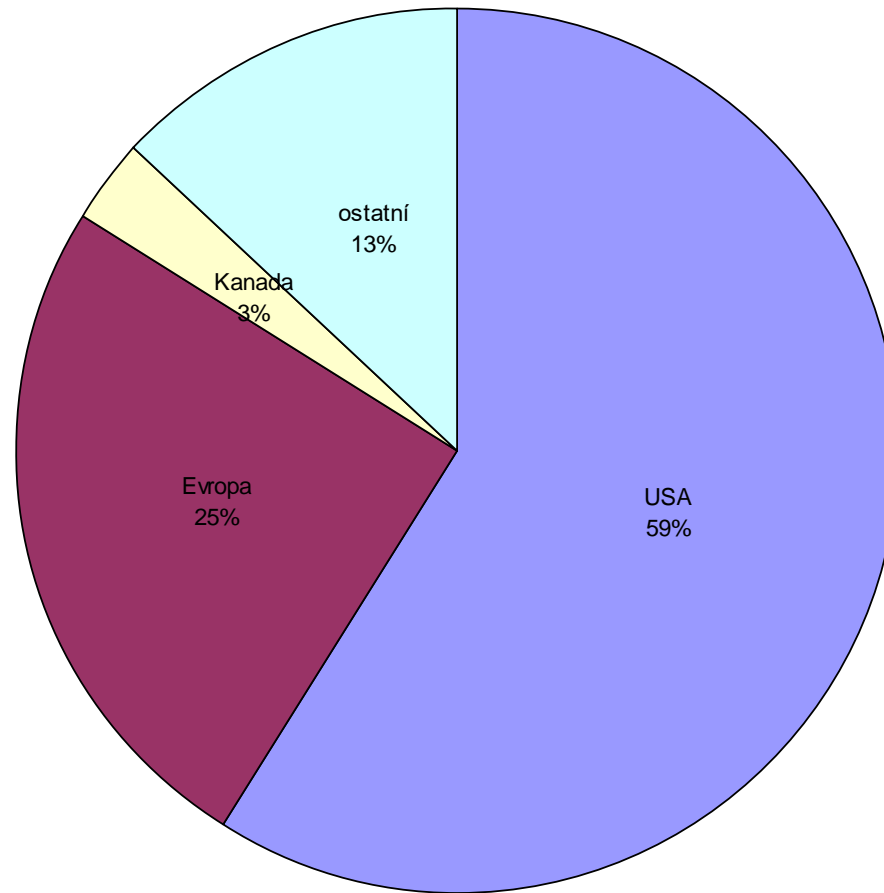
Pokud se určitá společnost rozhodne založit si kaptivní pojišťovnu, obvykle předpokládá, že jí z toho vylpynou následující výhody:

- levnější pojistná ochrana, což mimo jiné plyne z předpokladu, že provozní, správní, administrativní náklady kaptivní pojišťovny budou nižší než u tradičního pojistitele,
- výnosy z investovaných prostředků a zisky z uzavřených pojistných obchodů plynou zpět do mateřské společnosti, přičemž se o tyto výsledky hospodaření nemusí dělit s jinou společností,
- možnost krýt rizika, která jsou tradičně nepojistitelná,
- přímý přístup na zajistný trh, což umožňuje zvýšení pojistné kapacity,
- může poskytovat pojistné krytí svým zákazníkům, což může vést k upevnění dobrých obchodních vztahů

Potenciální hrozby nebo nevýhody, které jsou spojeny se založením a vlastnictvím kaptivní pojišťovny jedné mateřské společnosti:

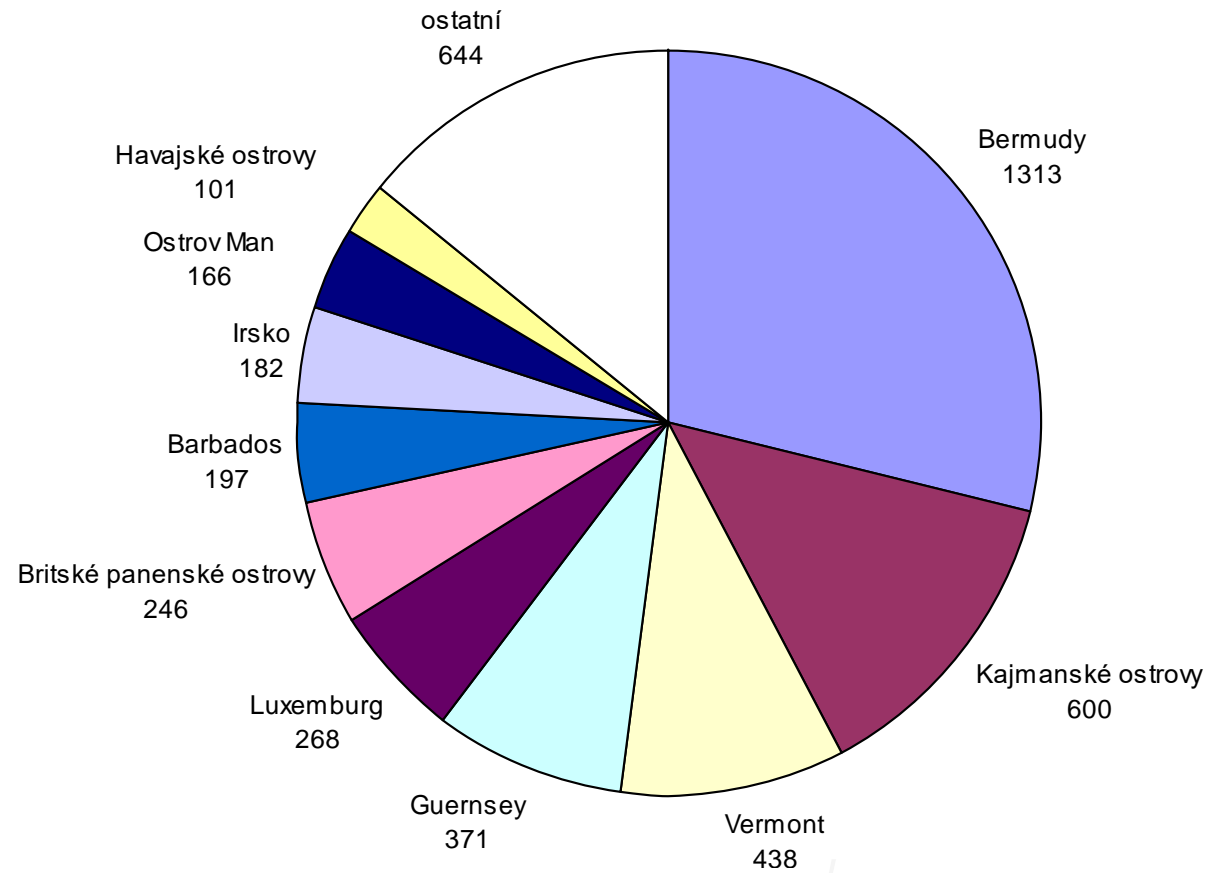
- zvýšení administrativních nákladů pro organizaci,
- zodpovědnost mateřské společnosti za škodní průběh,
- potřebu prostředků k založení kaptivní pojišťovny, resp. složení určitého objemu kapitálu, který úřady v daném domicilu,

Kaptivní pojišťovny

Zdroj: autor

Kaptivní pojišťovny – ve vybraných lokalitách

Zdroj: autor

Pomocné rozhodovací schéma

četnost	vysoká			Odstoupení od projektu
	střední			
	nízká			
	velmi nízká	Netřeba krýt pojištěním		
		nízká	střední	vysoká
		závažnost ztrát		

Zdroj: autor

Nalezení vhodného pojistitele (pojistitelů)

Kritéria:

- Zda pojišťuje příslušné riziko
- Dostupnost pojistitele
- Jeho finanční síla a postavení na trhu
- Cena pojištění
- Úroveň služeb

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Podnikatelské rizika pojišťovny

Specifika pojišťovací služby

- abstraktní služba
- spojena s nahodilostí - není známo:
 - zda skutečnost nastane
 - subjekt, který bude událostí postižen
 - časový okamžik nastání události
 - velikost škody
- většinou dlouhodobý charakter služby
- pojistné placeno předem

Specifika pojišťovací služby – pokr.

- spojeno s tvorbou dočasně volných prostředků a investování těchto prostředků:
 - existence rezervorných pojištění
 - vyrovnávání výkyvů
 - potřeba časového rozlišení:
 - příjmů – pojistného
 - výdajů – pojistných plnění
- spojeno s investováním prostředků technických rezerv

Obecné otázky kvantifikace a ocenění pojistného nebezpečí v pojištění

Informační nedokonalost – asymetrie informace

- ze strany individuálního ekonomického subjektu (potenciálního zákazníka pojišťovny)
- ze strany pojistitele

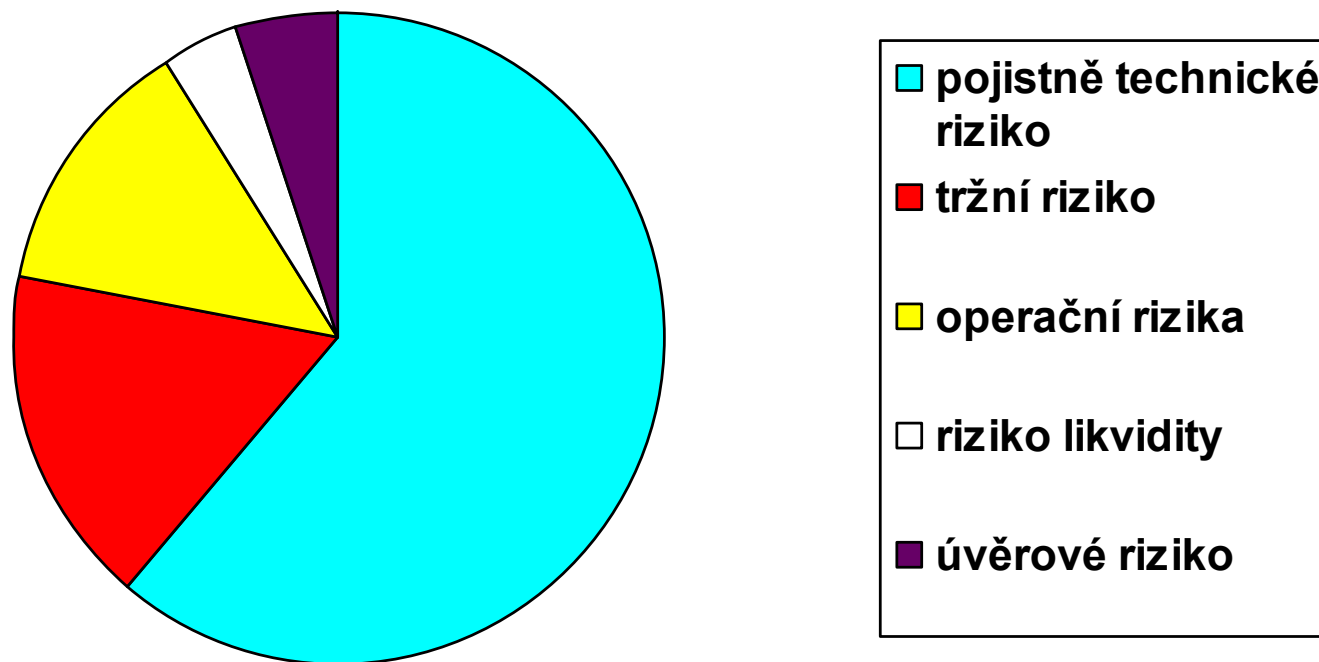
Obecné změny významné při provozování neživotního pojištění v období po roce 2000

- nestabilita na finančních trzích
- nestabilita ekonomického vývoje (např. inflace)
- klimatické změny,
- nové nemoci,
- geopolitické změny,
- nebezpečí ekologického charakteru,
- globalizace,
- nebezpečí souvisící s možným negativním využitím nukleární energie,
- technický a technologický pokrok

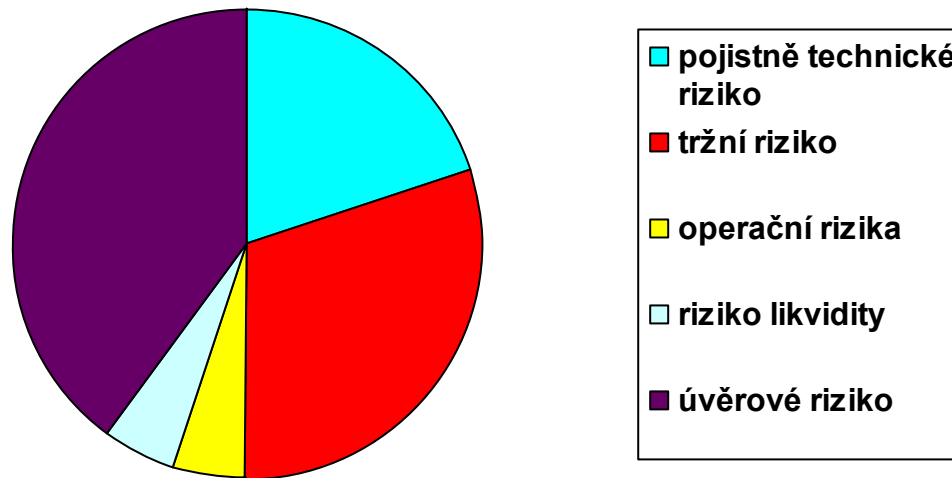
Rizika v činnosti pojišťoven

- Pojistně technické riziko
- Tržní riziko
- Úvěrové riziko
- Riziko likvidity
- Operační rizika
- ALM (Asset-liability matching) rizika

Rizika při provozování produktů neživotního pojištění

Rizika při provozování produktů životního pojištění

Zdroj: <https://slideplayer.cz/slide/11776399/>

Pojistně technické riziko

- možnost vzniku odchylky mezi skutečnou velikostí nákladů pojišťovny (rozhodující jsou náklady na pojistná plnění) a předpokládanou výší výdajů pojišťovny, vyjádřených v ceně pojištění (zejména opět pojistných plnění - výše netto pojistného)
- Pojistně technické riziko se projevuje v:
 - v míře adekvátnosti příslušných druhů technických rezerv,
 - v míře adekvátnosti stanovení velikosti pojistného.

Pojistně-technické riziko

= možnost vzniku odchylky (záporné nebo kladné) mezi skutečnou a kalkulovanou výší pojistných plnění a ostatních výdajů pojišťovny.

Nejistota spojená s budoucím objemem pojistného plnění a nedostatečnou výší rezerv

Realizací pojistně technického rizika může vzniknout kladná odchylka, tj. technický zisk, nebo záporná odchylka, tj. technická ztráta.

Požadavky na cenu pojištění

- pokrýt budoucí náklady na pojistná plnění,
- umožnit vytvořit příslušné technické rezervy,
- pokrýt provozní a správní náklady pojišťovny spojené s provozem daného pojistného produktu,
- vytvořit přiměřenou velikost zisku pojišťovny v rámci provozu příslušného pojistného produktu,
- reagovat přiměřeným způsobem na obecné ekonomické podmínky (zejména na situaci v oblasti úrokové míry, na inflaci),
- reagovat na situaci na pojistném trhu, tedy konkurenci na trhu příslušného pojistného

Rozdílnost při stanovení pojistného v životním a neživotním pojištění

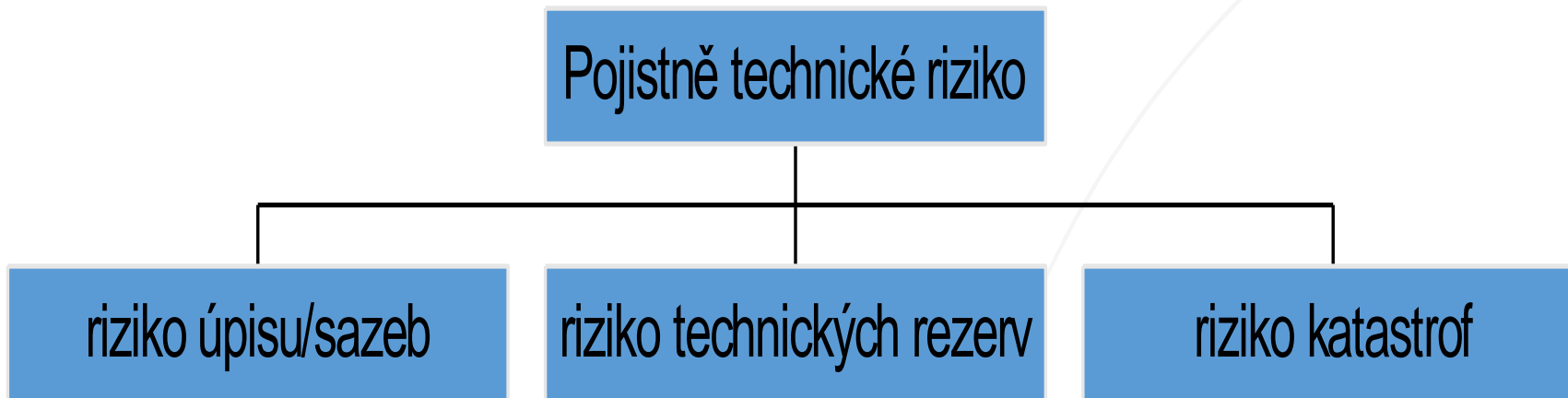
- U životního pojištění (dožití, smrt) nastane pouze jedna z možností a její nastoupení je jisté, zatímco v neživotním pojištění počet a velikost škod jsou nejisté,
- V životním pojištění je pevně stanovena pojistná částka při pojistné události, v některých životních pojištěních může být nejvyšší možná škoda (katastrofální) pouze odhadována, pojistné plnění se odvíjí o výše škod,
- Na rozdíl od životního pojištění může být v neživotním pojištění velikost pojistného plnění ovlivněna následnými faktory, jako je růst cen, legislativní úpravy pojištění odpovědnosti za škody,
- Způsob sjednávání smluv v životním pojištění – na dlouhou dobu obvykle, v neživotním pojištění může pojišťovna od smluv odstoupit.

Příčiny realizace pojistně technického rizika

- Náhoda
- Změny – v podmínkách, ve kterých je pojištění provozováno
- Chybné stanovení pojistného

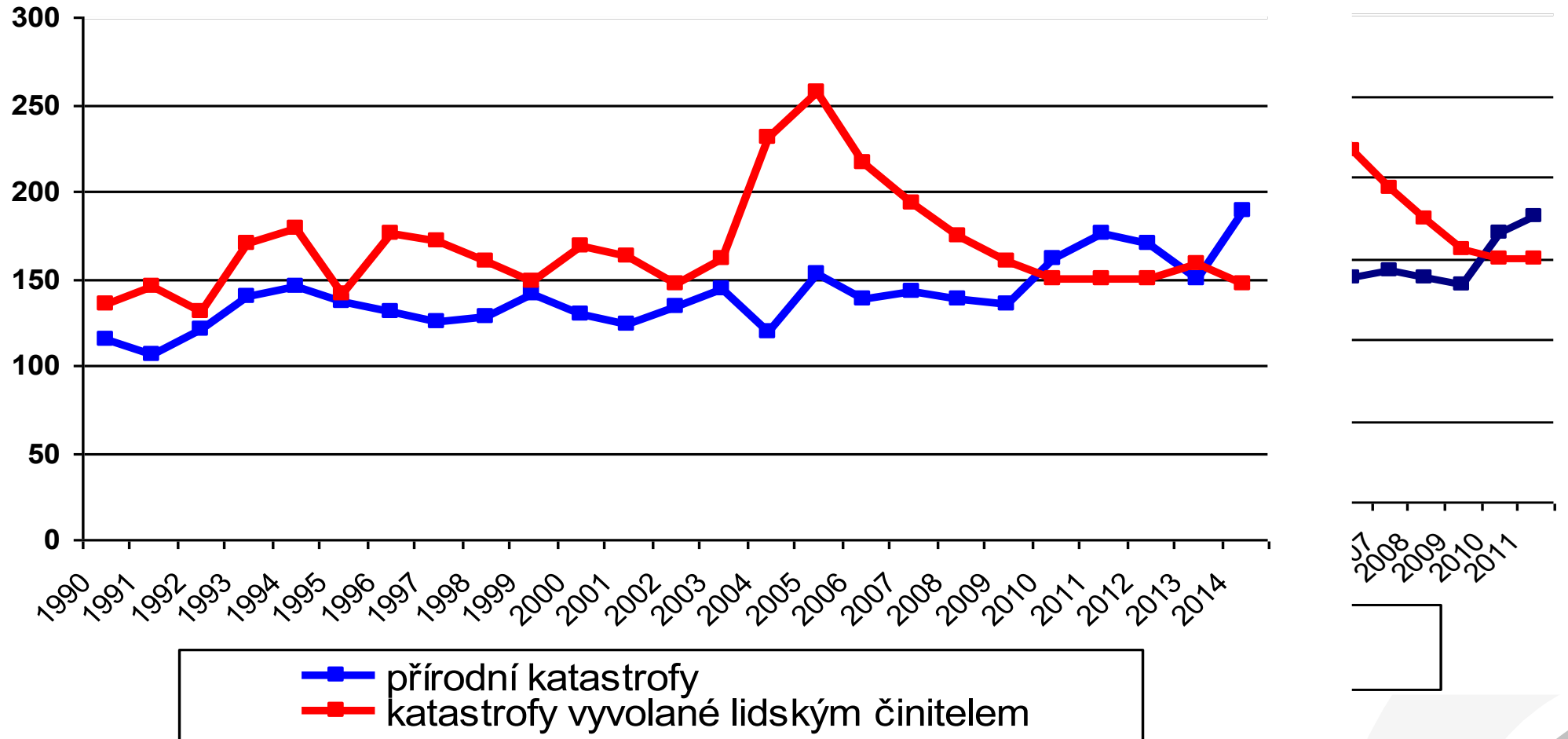
Pojistně technické riziko

Název organizačního diagramu

Zdroj: autor

Vývoj počtu katastrof

Katastrofa – kritéria vymezení pojmu 2016

Událost znamenající:

- celkové škody minimálně 97,6 mil USD
- pojištěné škody minimálně 48,8 mil. USD
- počet zemřelých či ztracených minimálně 20
- počet zraněných minimálně 50
- lidí bez domova více než 2 000

Počet obětí katastrof

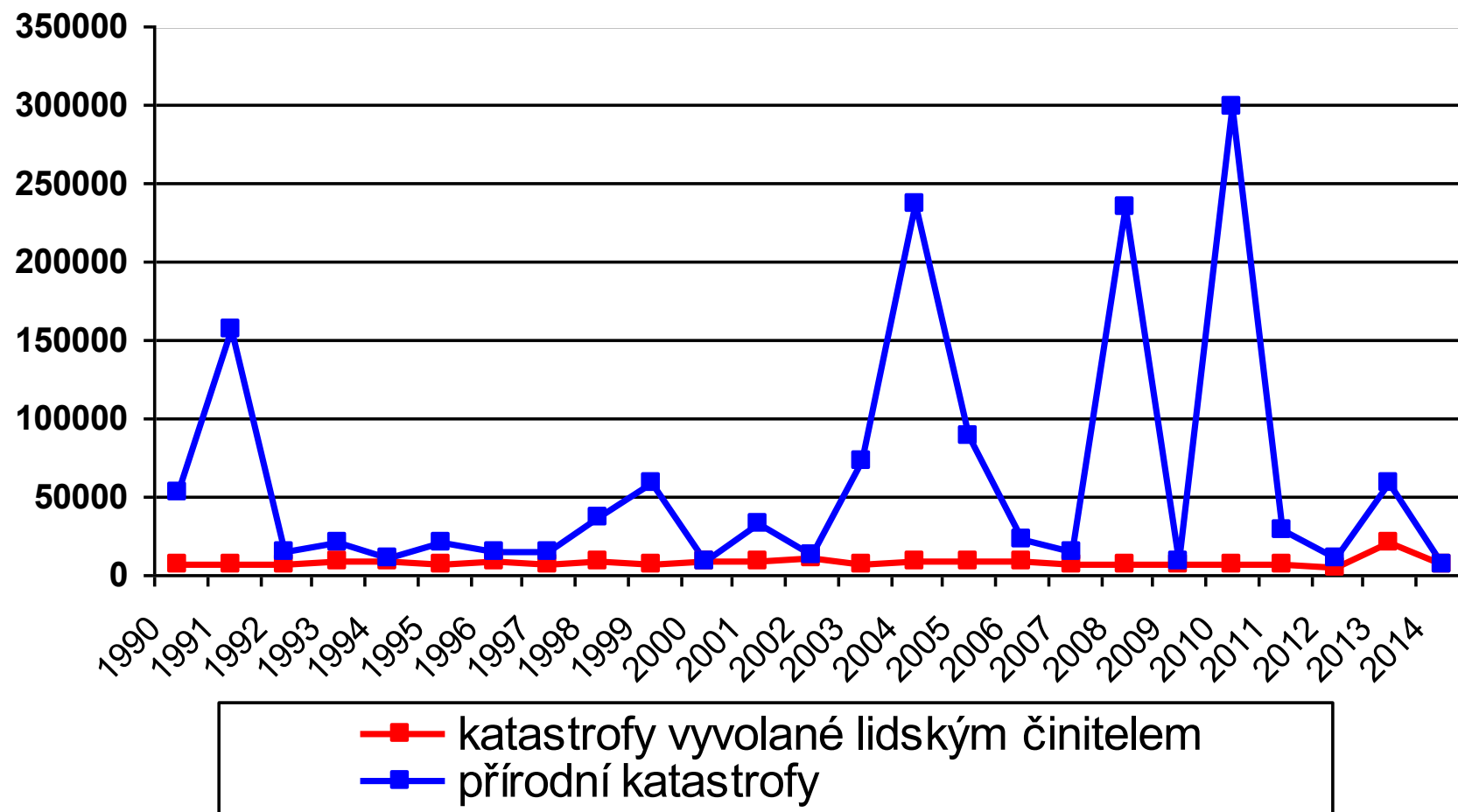
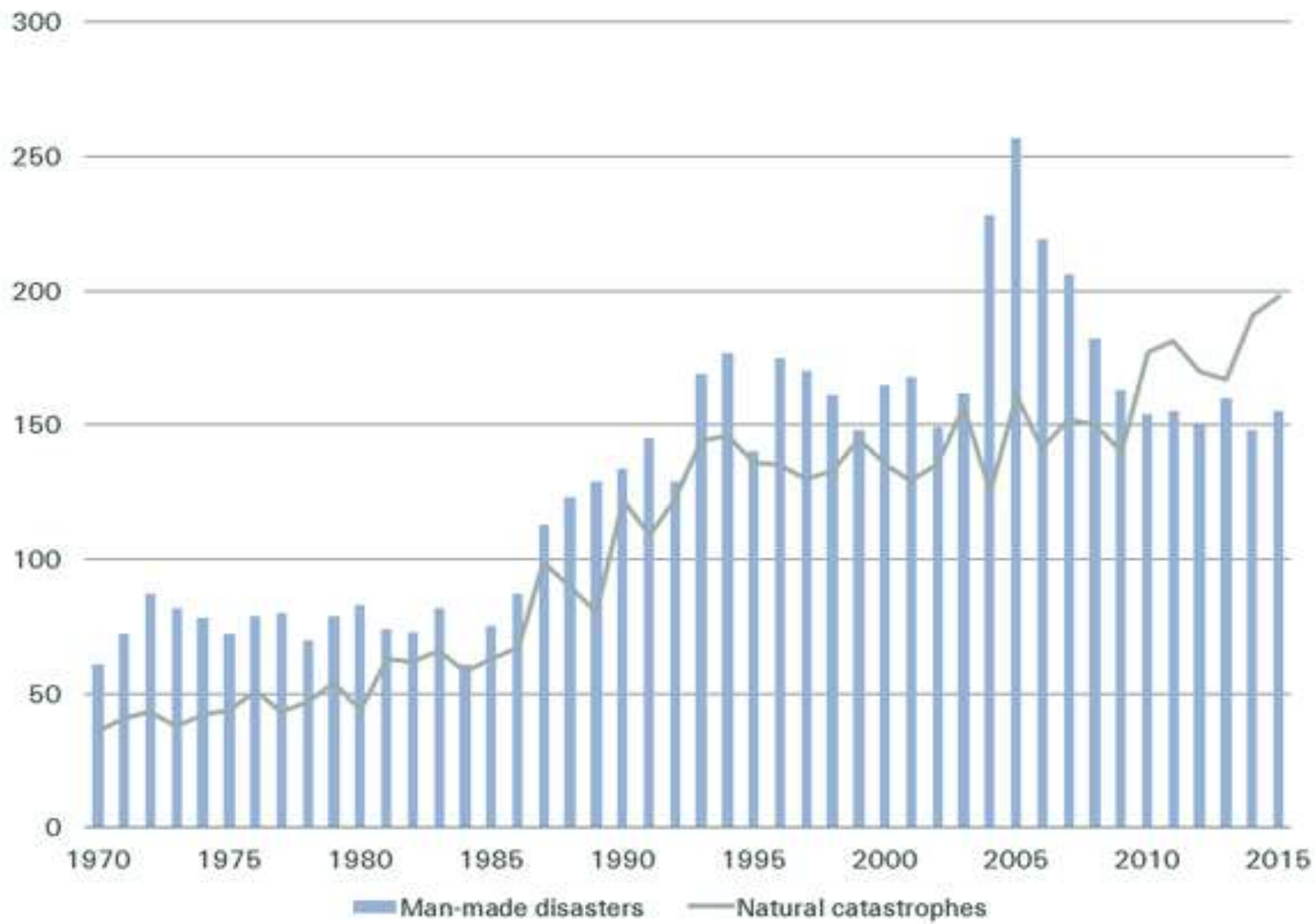

Figure 1: Number of events 1970-2015

Počet obětí katastrof

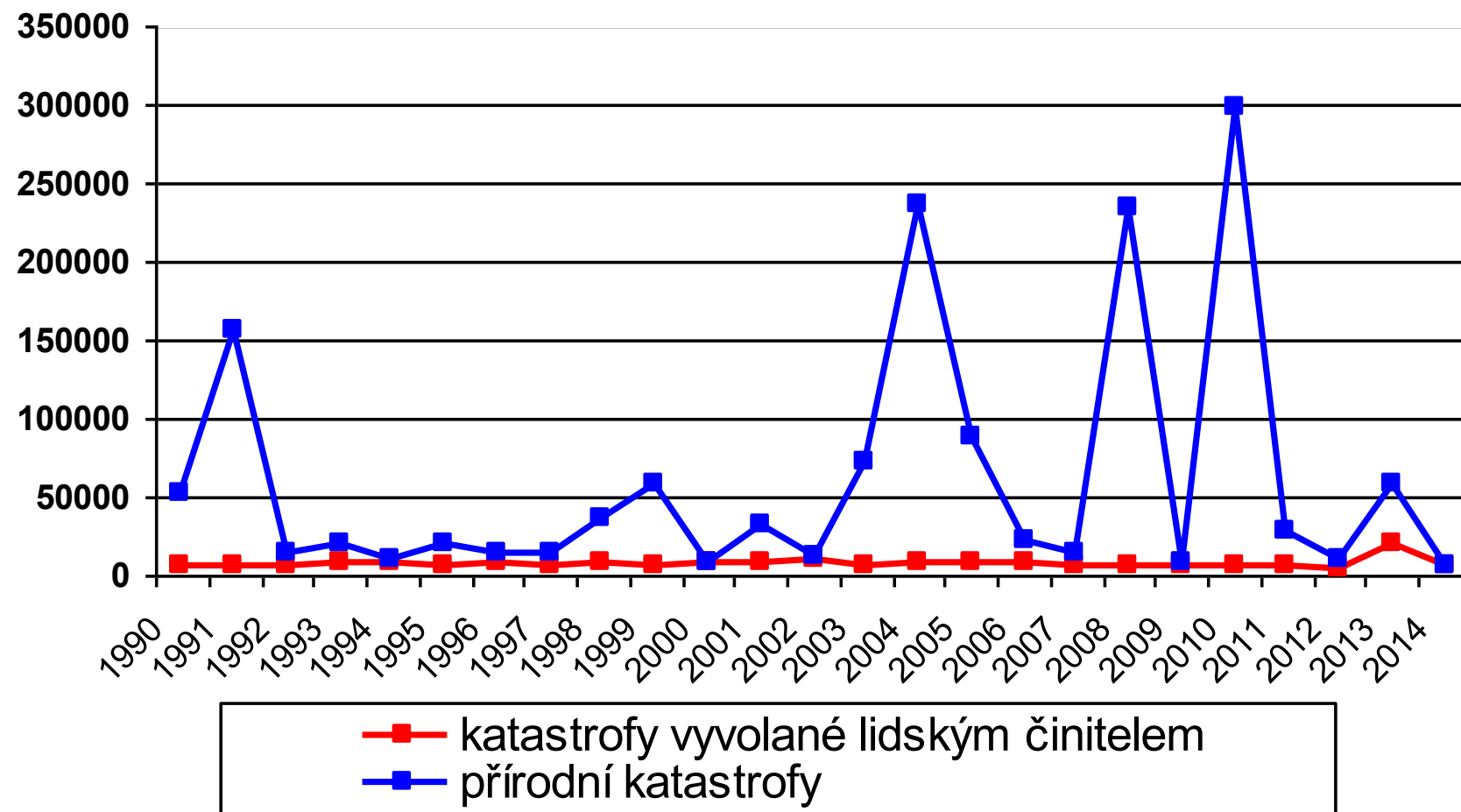
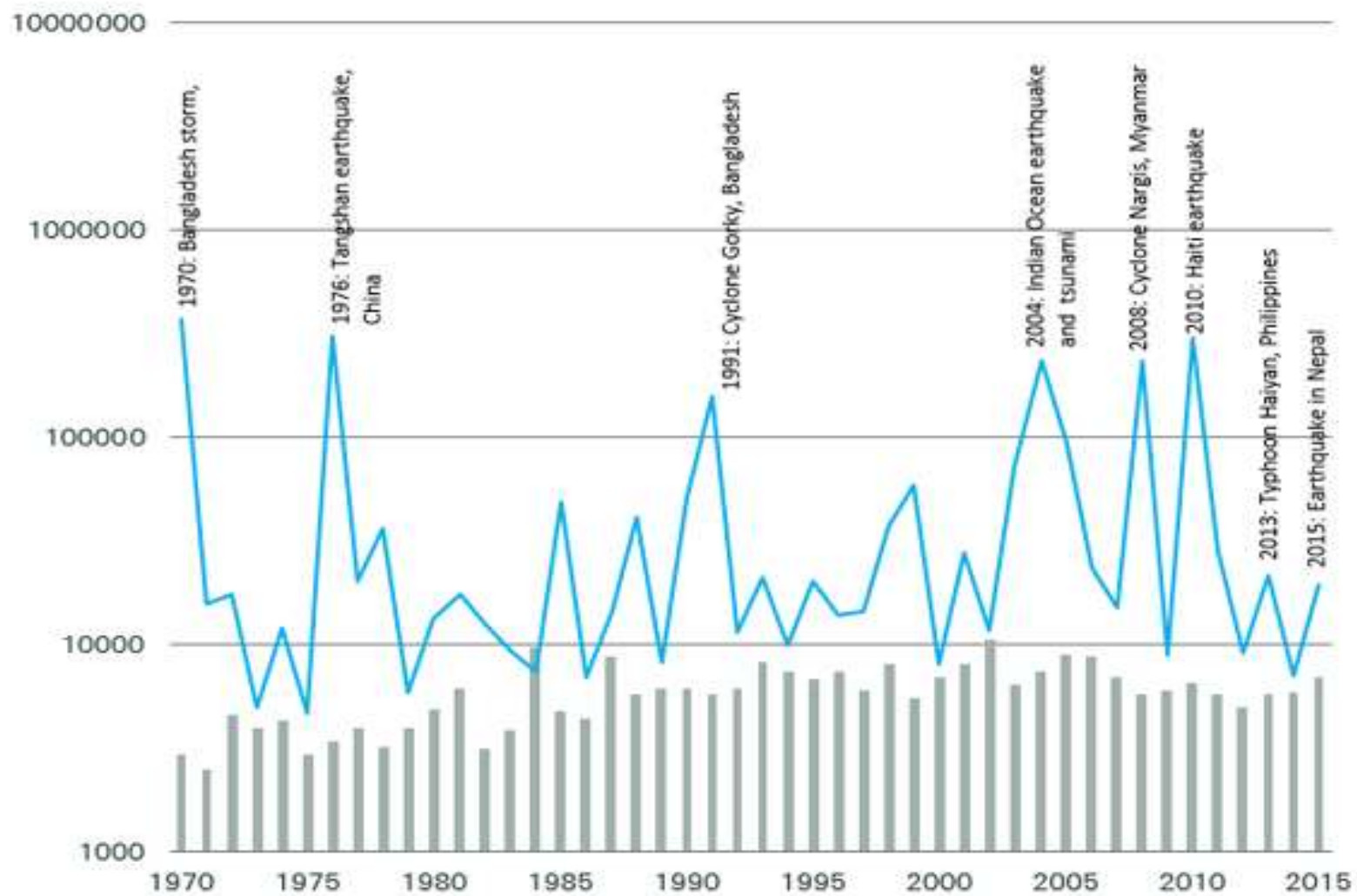
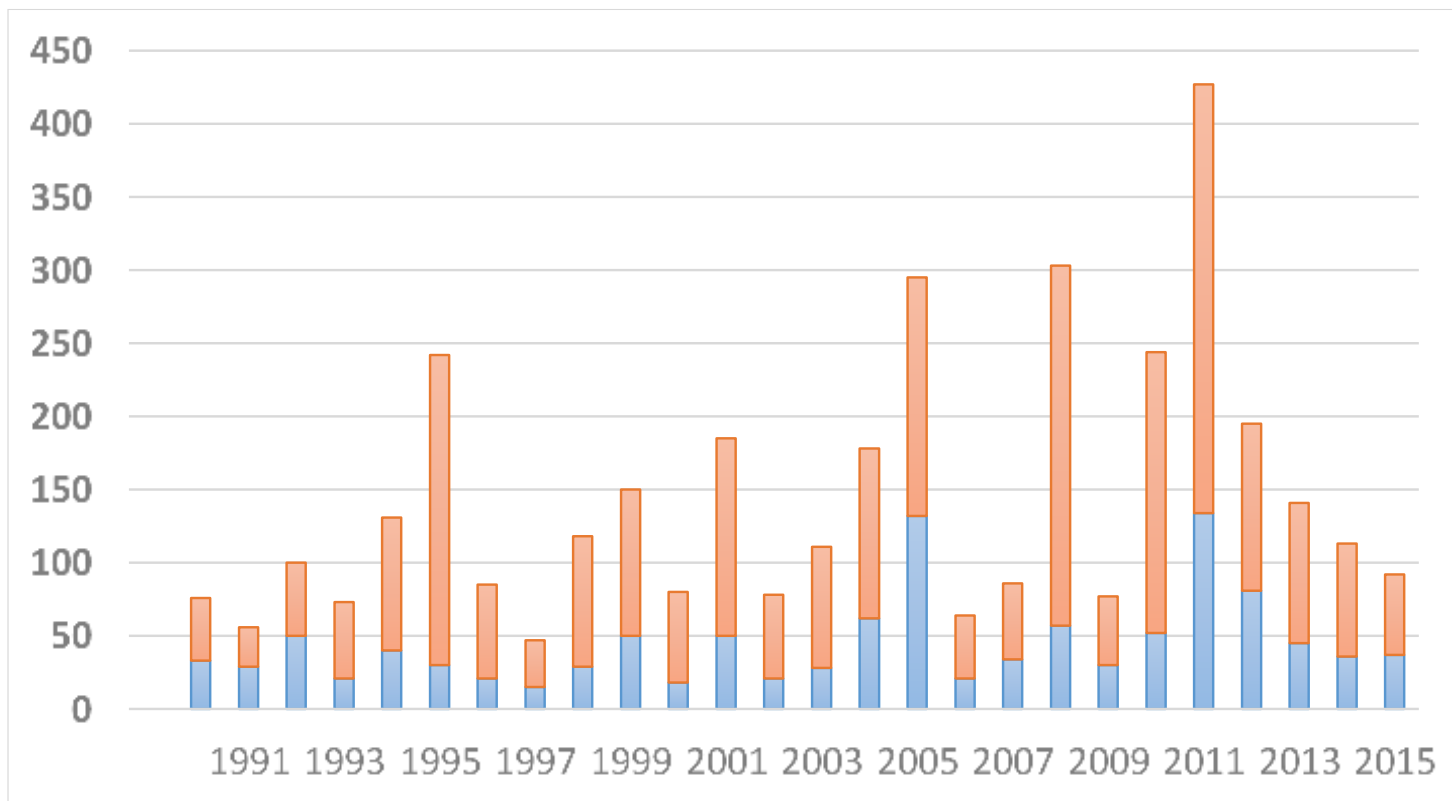

Figure 2: Number of victims, 1970-2015

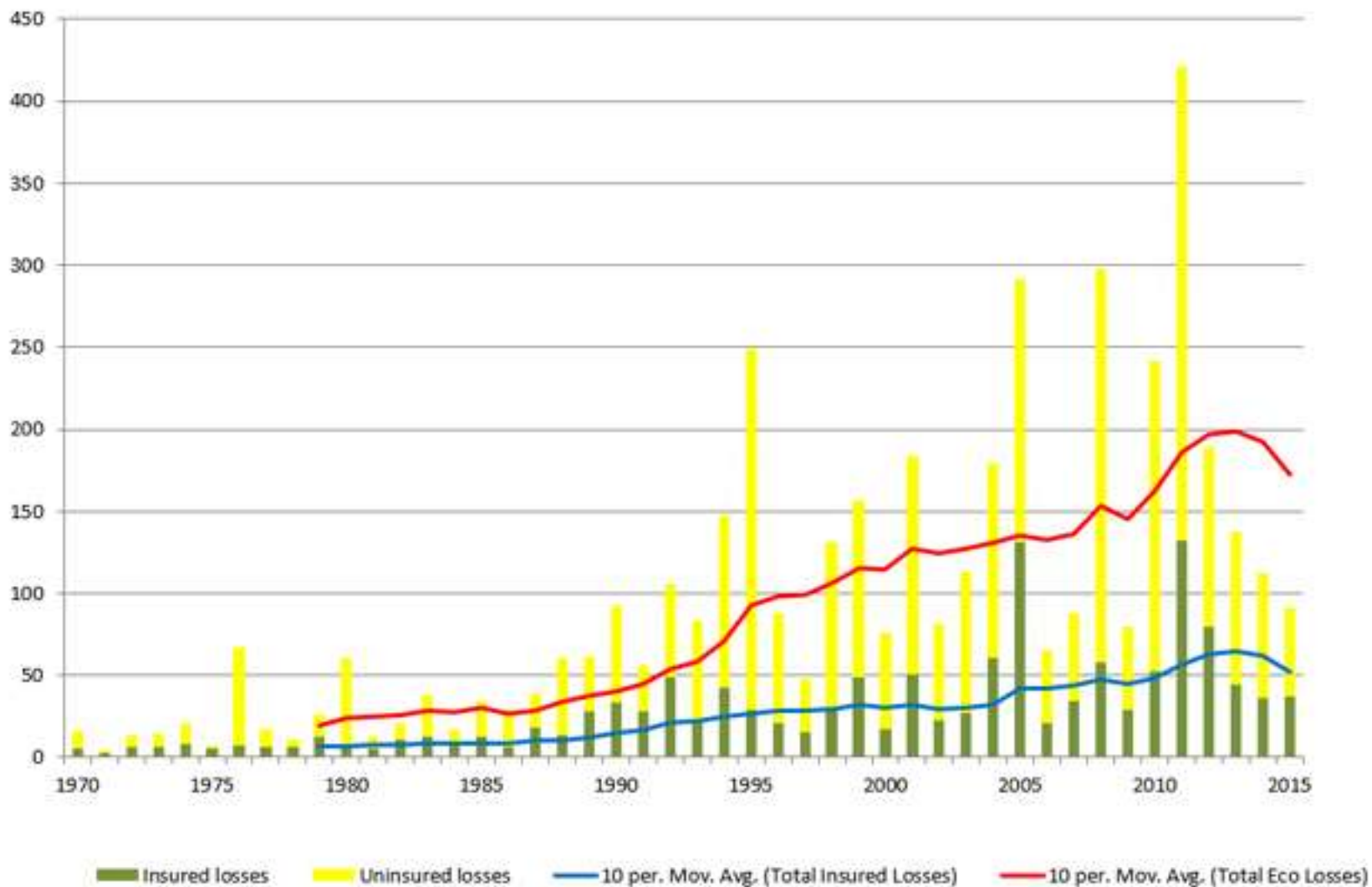
Pojištěné a nepojištěné škody

Zdroj: autor

■ pojištěné škody ■ nepojištěné škody

Figure 4: Insured vs uninsured losses, 1970–2015, USD billion in 2015 prices

Pojištěné škody v mld. USD

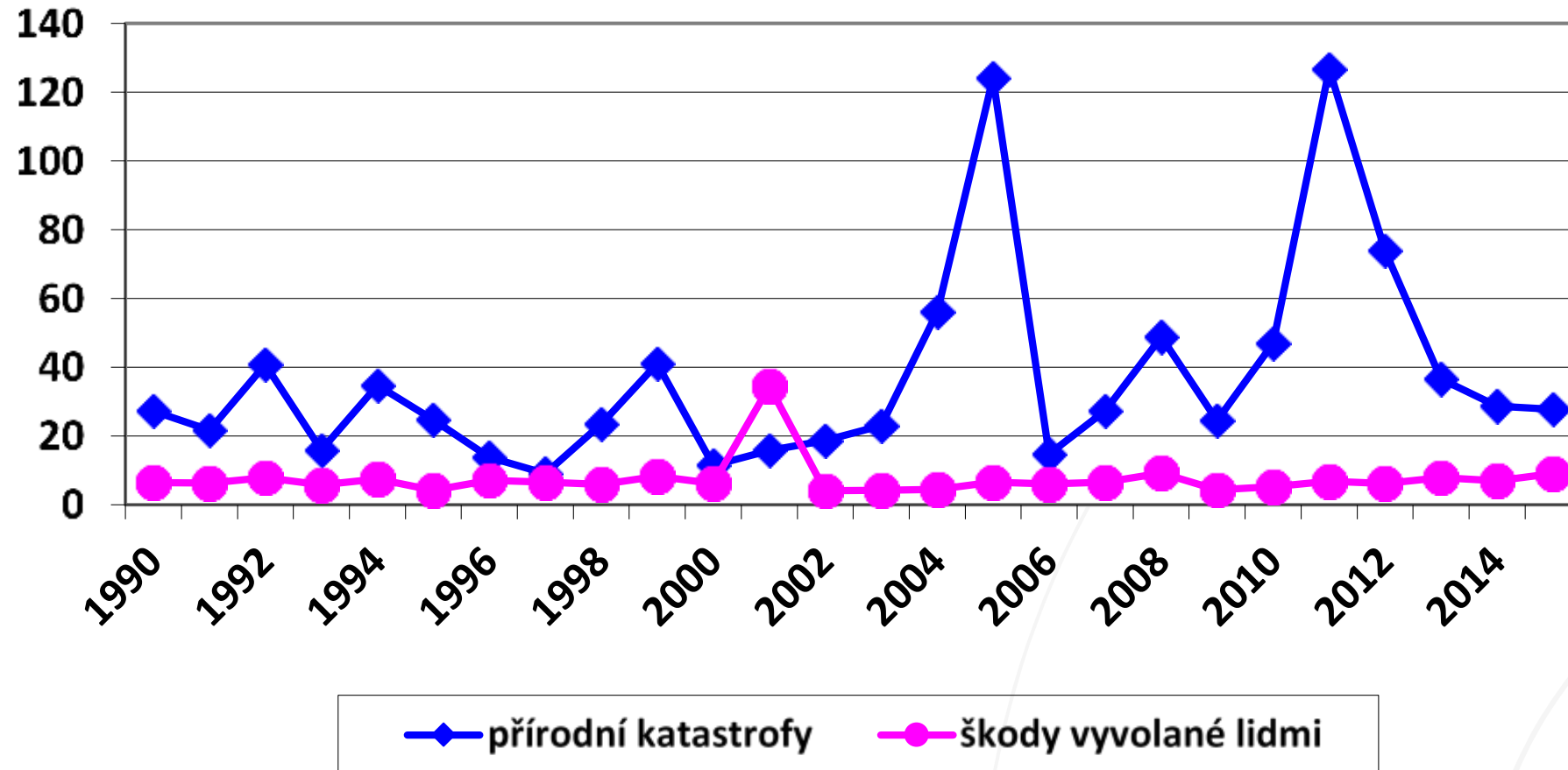
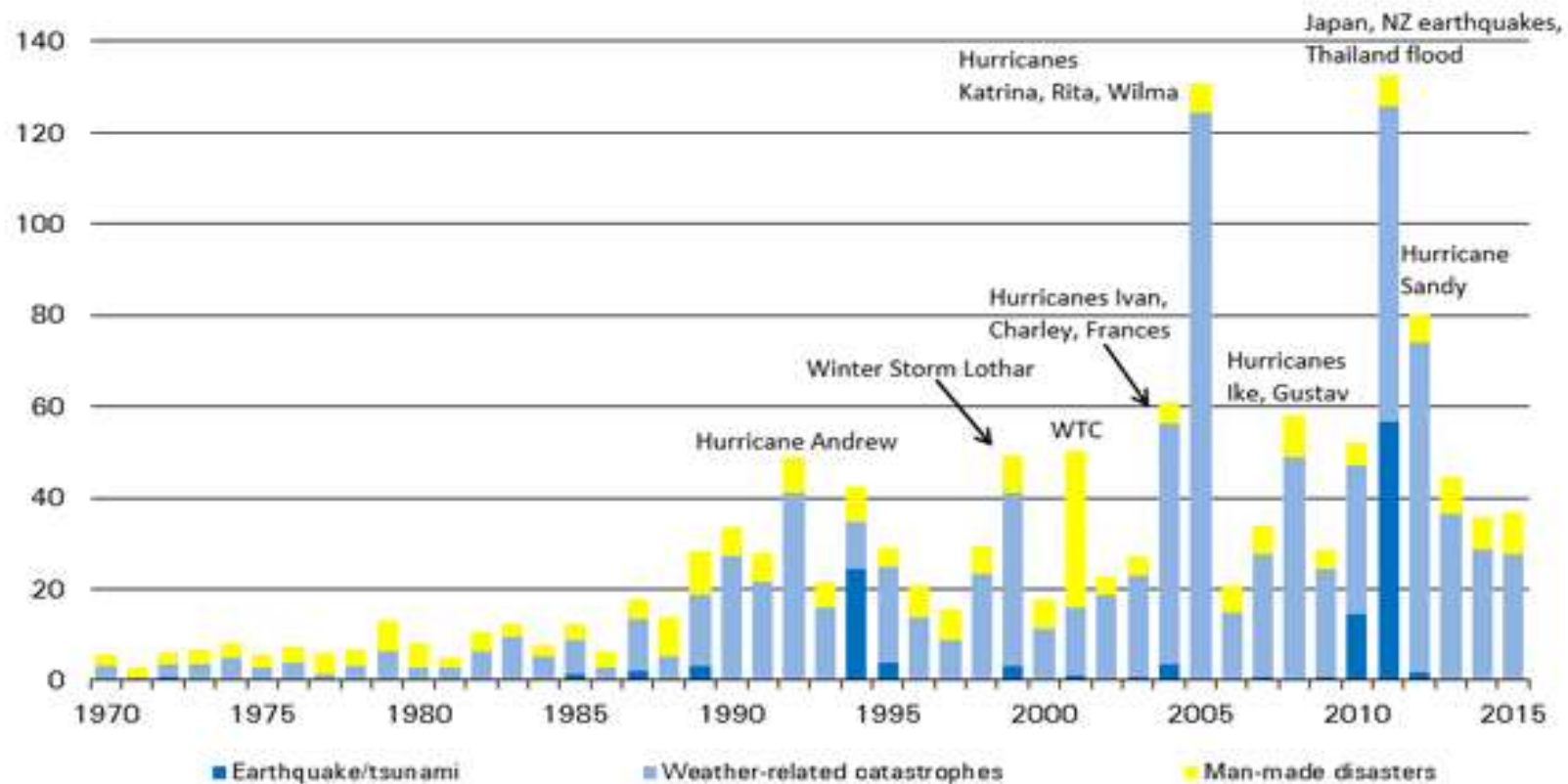

Figure 3: Insured catastrophe losses, 1970 - 2015, in USD billion at 2015 prices

Zdroj: Swiss Re, 2016

Nejvýznamnější katastrofy podle počtu obětí od roku 1990

Počet obětí	událost	země	rok	pojištěné škody (mld. UDS)
222 500	zemětřesení	Haiti	2010	0,1
220 000	tsunami	Indonésie, Thajsko	2004	2,5
140 000	cyklón Narcis	Barma	2008	-
139 000	tropický cyklón	Bangladéš	1991	-
87 500	zemětřesení	Čína	2008	0,4
74 300	zemětřesení	Pákistán, Indie, Afghánistán	2005	-

Nejvýznamnější katastrofy podle výše pojištěných škod *(indexováno k roku 2015)*

Pojištěné škody v mil USD	událost	země	rok	oběti
79 663	hurikán Katrina	USA, Mexický záliv, Bahamy	2005	1 322
36 865	tsunami, zemětřesení	Japonsko	2011	15 840
36 115	Hurikán Sandy	USA, Kanada	2012	237
27 017	Hurikán Andrew	USA, Bahamy	1991	65
25 129	teroristický útok WTC, Pentagon	USA	2001	2 982
24 455	zemětřesení Northridge	USA	1994	61
22 343	hurikán Ivan	USA, Karibik, Barbados	2004	124
16 853	zemětřesení	Nový Zéland	2011	185
15 248	hurikán Wilma	USA, Mexiko, Jamaika	2005	42
12 252	hurikán Rita	USA, Mexický záliv, Kuba	2005	10

Živelní události v České republice

období		živelní událost	počet pojistných událostí	výše pojistných škod (nahlášených) v tis. Kč
1997	červenec	povodně na Moravě	115 763	9 740 321
2000	březen	povodně v Čechách	7 846	2 106 416
2002	srpen	povodně v Čechách	81 618	34 885 859
2006	březen	povodně v Čechách	14 216	779 629
2007	leden	orkán Kyrill	78 062	2 098 838
2008	březen	vichřice Emma	36 682	1 278 897
2009	červen	povodně na Moravě	17 017	1 989 104
2010	květen	povodně na Moravě	13 089	1 372 265
2010	srpen	povodně v Čechách	11 608	1 550 982
2010	srpen	krupobití Praha	32 914	1 846 168
2013	červen	povodně v Čechách	45 113	7 537 886

Reakce pojišťovny na existenci pojistně-technického rizika

- využití dokonalejších pojistně matematických modelů a využívání některých pojistně technických nástrojů v kalkulaci pojistného
- vyrovnávání rizik rozložením
- diverzifikace rizik
- tvorba výkyvových rezerv
- dělení rizika: zajištění, soupojištění, pooly

Tržní riziko

- možná ekonomická ztráta v důsledku změn hodnoty či ceny aktiv způsobených fluktuací úrokových měr, změnou devizových kurzů, cen instrumentů finančního trhu či komodit
- spojeno současně s odbytem příslušných pojistných produktů pojišťovnou nabízených
- nejistota týkající se velikosti budoucí závazků, která je u pojišťoven ovlivněna objemem připsaných podílů na zisku

Úvěrové (kreditní) riziko

- riziko, že protistrany plně nedostojí svým finančním závazkům
- v souvislosti se skutečností, že významnou součástí jejich činnosti je investování technických rezerv a možného selhání emitentů cenných papírů
- důsledky neplnění závazků ze strany zajistitelů

Riziko likvidity

- spojeno s možnými ztrátami pojišťovny v případě, že pojišťovna není efektivně schopna vyrovnat své finanční závazky efektivně a v okamžiku, kdy má tyto závazky uhradit
- Může být spojeno se strukturou aktiv pojišťovny, ztrátou z převodu finančních aktiv, náklady na získání dodatečných zdrojů apod.

Operační rizika

- možnost potenciální ztráty v důsledku nedostatků nebo selhání interních procesů, informačního systému nebo možnost ztráty v důsledku externích vlivů
 - provozní a transakční riziko
 - riziko systému
 - riziko právního prostředí
 - riziko spojené s prodejem produktu, jehož vlastnosti nebyly klientovi dostatečně vysvětleny nebo který neodpovídá potřebám klienta
 - pojistné podvody

Rizika pro pojišťovny v současném období

1. Krize finančních trhů
2. Rizikové modely
3. Regulační opatření
4. Řízení procesu přijímání rizik v rámci neživotního pojištění
5. Geopolitické otřesy
6. Demografické změny
7. Rozvíjející se trhy (emerging markets)
8. Distribuční kanály
9. Právní rizika
10. Změna klimatu a katastrofické události

Risk management pojišťovny

1. získávání informací týkajících se rizik, zjišťování podmínek, ve kterých je pojišťovací činnost uskutečňována s ohledem na rizika
2. Zhodnocení možných dopadů realizace rizika na pojišťovnu
3. působení na riziko – bezprostřední nebo zprostředkované, a to zejména:
 - tvorba dostatečně velkých pojistných kmenů,
 - nabídka několika skupin pojistných produktů

Risk management pojišťovny – pokr.

3. reakce na existující rizika:

a) **působení na riziko – bezprostřední nebo zprostředkované, a to zejména:**

- tvorba dostatečně velkých pojistných kmenů,
- nabídka několika skupin pojistných produktů

b) **přímá reakce na existenci rizik**

- underwriting
- konstrukce pojistných produktů
- tvorba dostatečně velkých technických rezerv
- odpovídající přístupy k investování rezerv
- míra zajištění
- kapitálová přiměřenost

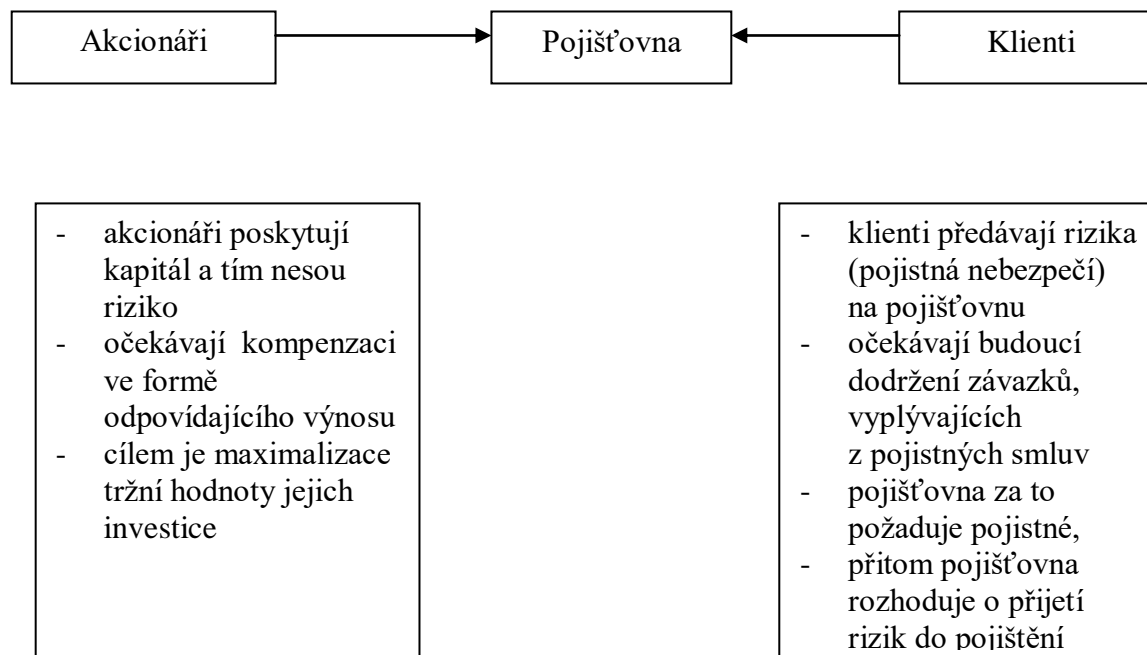
Řízení rizik pojišťovny

- od tradičního přístupu založeného na fragmentovaném pojetí řízení rizik k novému pohledu, tzv. integrované řízení (zohledňovat rizika nejen jednotlivě podle jejich významu, ale zejména komplexně v jejich vzájemných souvislostech)
- nepřetržitost procesu řízení rizika

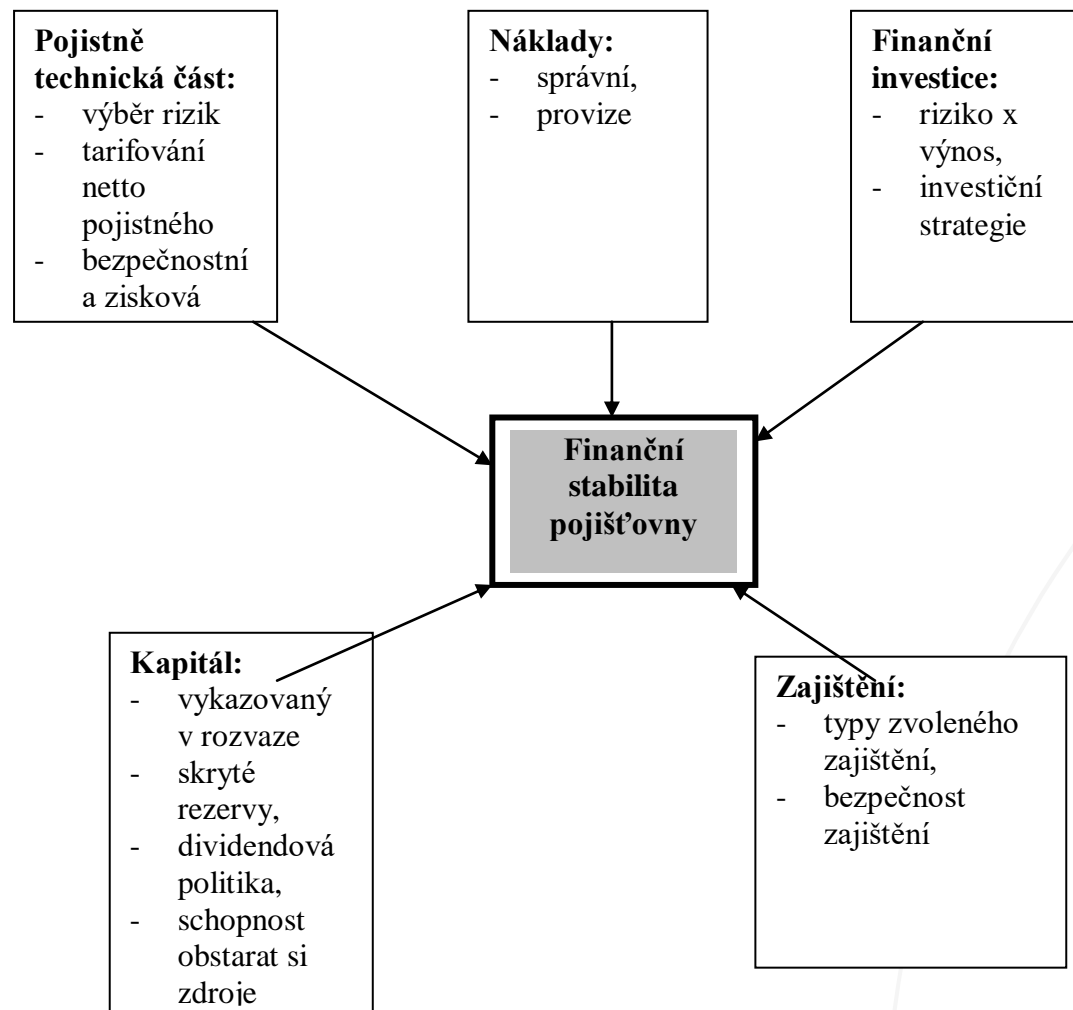
Postupy řešení rizik v rámci činnosti pojišťovny

- Kapitálová přiměřenost
- Underwriting pojistných nebezpečí
- Konstrukce pojistných produktů
- Cena pojistných produktů
- Adekvátní tvorba technických rezerv
- Zajištění
- Investování
- Asset liability management

Finanční stabilita pojišťovny

Faktory ovlivňující finanční stabilitu pojišťovny

Kapitál pojišťovny

představuje výši zdrojů poskytnutých investory nutnou ke schopnosti přebírání rizik do podnikání prostřednictvím sjednávání pojistných smluv. Tyto zdroje jsou k dispozici k pokrytí neočekávaných ztrát rizik v takové míře, aby zaručovaly výnos pro investory a současně dostatečnou bezpečnost pro klienty.

Kapitál pojišťovny - funkce

- Výkon vlastnických práv –stejně jako u jiných podnikatelských subjektů
- Financování obchodu (včetně převzatých rizik) – u pojišťoven funkce tzv. „finančního polštáře“

Adekvátnost kapitálu

Rizikové
portfolio
pojišťovny

Rizikový
kapitál

Adekvátnost kapitálu

Kapitál
pojišťovny

Dává požadavek
na určitou výši
kapitálu
odvozeného od
rizik

Underwriting rizik

- tzn. kvantitativní a kvalitativní zhodnocení míry rizika, zhodnocení možných dopadů na hospodaření pojistitele:
- musí se jednat o čisté riziko,
- předpokládá se větší počet homogenních rizik, která budou přebírána,
- škody, které v souvislosti s realizací rizika mohou vzniknout musí mít nahodilý charakter a nesmí být vyvolané záměrně,
- škody musí být určitelné a měřitelné,
- pravděpodobnost nastání škod musí být zjistitelná,
- pojistné musí být ekonomicky určitelné,
- škody by neměly dosahovat katastrofických rozměrů.

Konstrukce pojistných produktů

- Vhodné podoby pojistných produktů
 - Škodová x obnosová podoba pojištění
 - Limity pojistných plnění
 - Spoluúčasti

Technické rezervy

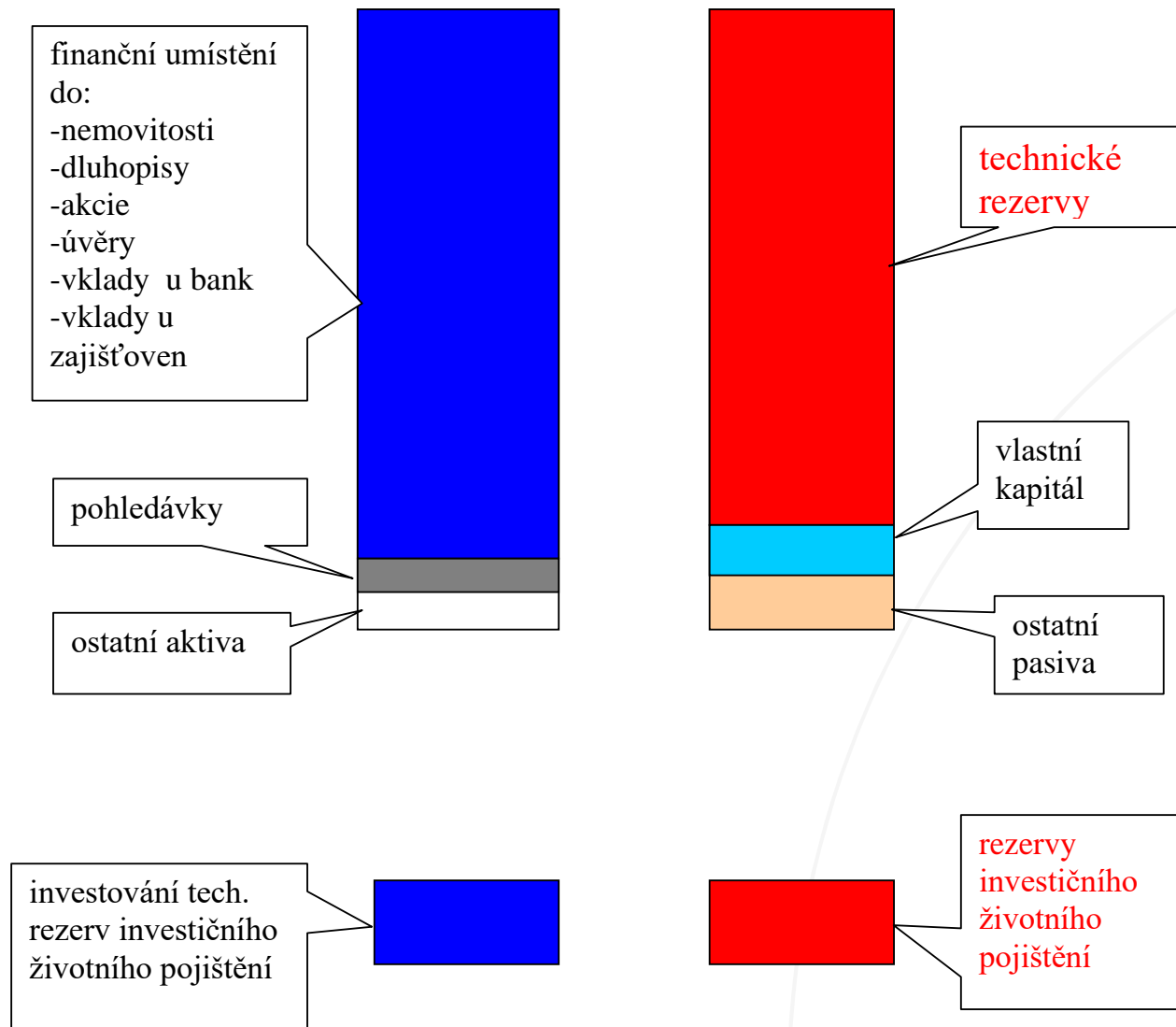
- Velikost a struktura technických rezerv:
 - Druhy technických rezerv
 - Velikost technických rezerv
 - Investování technických rezerv

Rozvaha životní pojišťovny

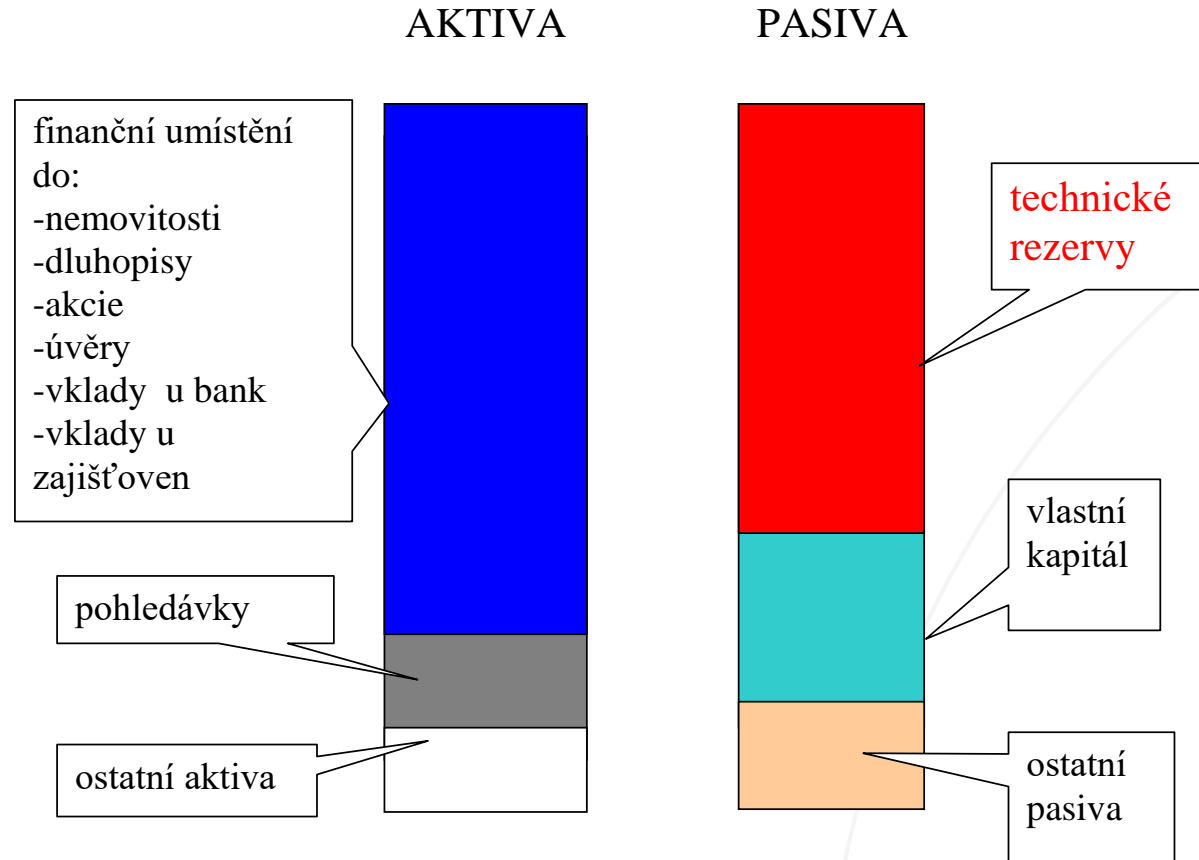
(schématické vyjádření)

AKTIVA

PASIVA

Rozvaha neživotní pojišťovny (schématické vyjádření)

Regulace technických rezerv

- Vymezení druhů rezerv a jejich určení
- Postupy propočtu velikosti rezerv
- Regulace investování technických rezerv
 - Zásady investování
 - Investiční instrumenty
 - Kvótování aktiv

Investování TR - regulace

- Státní dluhopisy (100 %)
- Bankovní dluhopisy (50 %)
- Kotované dluhopisy obch. společností (20 %)
- Pokladniční poukázky (75 %)
- Kotované komunální dluhopisy (20 %)
- Půjčky s bankovní zárukou (10 %)
- Směnky (10 %)
- Nemovitosti (20 %)
- Hypotéční zástavní listy (50 %)
- Kotované akcie (10 %)
- Vklady u bank (50 %, u jedné banky 20 %)
- Umělecké předměty (20 %)
- Půjčky pojištěným ŽP (5 %)
- Zajišťovací deriváty (5 %)
- Pohledávky za zajišťovnami (50 %)

Zajištění

- Míra zajištění
- Forma a podoba zajištění
- Podmínky zajištění
- Výběr zajišťovatele

Zajištění – důvody využití

- Zvýšení kapacity pojistitele
- Homogenizace pojistného kmene
- Stabilizace výsledků pojistitele a růst rizikově očištěných výnosů
- Řešení existence pojistně technického rizika
- Rozprostření a diverzifikace pojistných rizik
- Dosažení finančních výhod
- Získání profesionálních služeb zajišťovatele

Podoba zajištění

- Fakultativní x obligatorní zajištění
- Proporcionální x neproporcionální zajištění
- Klasické x finanční zajištění
- Alternativní nástroje zajištění

Faktory ovlivňující hospodaření pojišťovny

- jak uvážlivě jsou odhadnuty všechny závazky vyplývající z pojistných smluv,
- v jaké výši vytváří pojišťovna technické rezervy,
- jak pojišťovna investuje, zejména prostředky technických rezerv,
- v jaké míře využívá zajištění,
- jak je vybavena vlastními zdroji,
- jaká je úroveň nákladů spojených s činností pojišťovny

Solvency I

- Vlastně hodnocení kapitálové přiměřenosti pojišťovny – porovnání:
 - přepočteného objemu činnosti pojišťovny (požadovaná míra solventnosti)
 - velikosti vlastních zdrojů pojišťovny (disponibilní míra solventnosti)
 - je určena minimální výše vlastních zdrojů (garanční fond)

Solventnost pojišťoven

1. Disponibilní míra solventnosti
2. Požadovaná míra solventnosti
3. Garanční fond

Disponibilní míra solventnosti pro neživotní pojištění

- Základní kapitál
- Rezervní fondy, které nepodléhají závazkům z pojištění
- Přenosy zisku a ztráty
- Nehmotný majetek vložený do základního kapitálu
- Polovina nesplaceného základního kapitálu
- Oceňovací rozdíly

Požadovaná míra solventnosti neživotního pojištění- první výsledek

- **Předepsané hrubé pojistné (1) + hrubé zajistné (2)**
 - **Částky odpovídající daním a poplatkům (3)**
 - **(4) = (1)+(2)-(3), z toho**
 - a1 18 % z částky do 50 mil EUR
 - a2 16 % z částky nad 50 mil EUR
 - **a a = a1 + a2**
 - **b' poměr mezi náklady na pojistná plnění na vlastní vrub a celkovými náklady na pojistná plnění b**
- Je-li (b') větší než 0,5, potom (b) = (b')**
- Je-li (b') nejvýše rovno 0,5, potom (b) = 0,5**
- **První výsledek (A) = (a)*(b)**

Druhý výsledek

- **Délka referenčního období (0)**
- **Hrubé náklady na pojistná plnění v referenčním období (1)**
- **Hrubá výše rezervy na pojistná plnění na konci referenčního období (2)**
- **Hrubá výše rezervy na pojistná plnění na počátku referenčního období (4)**
- **Náklady na pojistná plnění v ref.období (6) = (1)+(2)-(4)**
- **Roční průměr (a) = (6)/(0)**
- **b**
 - b1 26 % z částky do výše 35 mil EUR**
 - b2 23 % z částky nad 35 mil EUR**
- **Součet (b) = (b1)+(b2)**
- **c´ Poměr mezi náklady na pojistná plnění na vlastní vrub a celkovými náklady na pojistná plnění v ref. období**
 - Je-li (c´) větší než 0,5, potom (c) = (c´)**
 - Je-li (c´) nejvýše rovno 0,5, pak (c) = 0,5**
- **Druhý výsledek (B) = (b)*(c)**

- 1. Garanční fond = jedna třetina požadované míry solventnosti**
- 2. Absolutní minimum garančního fondu (G):**
 - 120 mil Kč pro odvětví neživotního pojištění 10. až 15.
 - 90 mil Kč pro odvětví neživotního pojištění mimo 10. až 15.
- 3. Požadovaná míra solventnosti neživotních pojištění =**
= $\max [(A),(B),(G)]$

Pozitivně na takto definovanou solventnost působí:

- zvýšení základního kapitálu,
- zvýšení rezerv nepodléhajících závazkům,
- odevzdání větší části přijatého rizika do zajištění.

Disponibilní míra solventnosti pro životní pojištění

- Splacený základní kapitál
- Rezervní fondy, které nepodléhají závazkům z pojištění
- Přenosy zisku a ztráty
- Nehmotný majetek vložený do základního kapitálu
- Polovina nesplaceného základního kapitálu
- Budoucí zisky ze životního pojištění
- Rozdíl plynoucí z nezillmerování nebo částečného zillmerování rezerv pojistného životních pojištění
- Oceňovací rozdíly

Požadovaná míra solventnosti životních pojištění - první výsledek

- Hrubá výše rezerv pojistného životních pojištění (a)
- Čistá výše rezerv pojistného životních pojištění (b)
- Poměr mezi čistou a hrubou výší rezerv pojistného životních pojištění $(c') = (b)/(a)$
- Je-li (c') větší než 0,85, potom $(c) = (c')$
- Je-li (c') nejvýše rovno 0,85, potom $(c) = 0,85$
- **První výsledek** = $(a) * (c) * 0,04$

Požadovaná míra solventnosti životních pojištění - druhý výsledek

- Hrubá výše nezáporného rizikového kapitálu
 $(a) = (a1) + (a2) + (a3)$
 - (a1) k životnímu pojištění s výjimkou dočasných pojištění pro případ smrti s pojistnou dobou nejvýše 5 let
 - (a2) k životnímu pojištění s výjimkou dočasných pojištění pro případ smrti s pojistnou dobou delší než , nejvýše 5 let
 - (a3) k dočasným pojištěním pro případ smrti s pojistnou dobou nejvýše 3 roky
- Poměr mezi čistou a hrubou výší nezáporného rizikového kapitál (b)
 - Je-li (b) větší než 0,5, potom (c) = (b)
 - Je-li (b) nejvýše rovno 0,5, potom (c) = 0,5
- $(d) = (a1) * (c) * 0,003$
- $(e) = (a2) * (c) * 0,0015$
- $(f) = (a3) * (c) * 0,001$
- **Druhý výsledek = (d) + (e) + (f)**

Požadovaná míra solventnosti v ŽP

- **Celkový výsledek (V) = první výsledek + druhý výsledek**
- **Absolutní minimum garančního fondu (G)**
 - 120 mil Kč pro životní pojištění
- **Požadovaná míra solventnosti životním pojištěním = max [(V),(G)]**

Poměrové ukazatele pro sledování solventnosti

$$1. \text{ solvency ratio} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{netto zasloužené pojistné}}$$

$$2. \text{ retention ratio} = \frac{\text{netto pojistné}}{\text{brutto pojistné}}$$

$$3. \text{ liquidity ratio} = \frac{\text{likvidní aktiva}}{\text{technické rezervy}}$$

$$4. \text{ technical coverage ratio} = \frac{\text{průměrný stav technických rezerv} + \text{průměrný vlastní kapitál}}{\text{netto zasloužené pojistné}}$$

$$5. \text{ expenses ratio} = \frac{\text{pořizovací náklady} + \text{režijní náklady}}{\text{brutto pojistné}}$$

$$6. \text{ claims ratio} = \frac{\text{náklady na pojistná plnění} + \text{změna stavu rezervy na pojistná plnění}}{\text{brutto zasloužené pojistné}}$$

Jiné teoretické přístupy ke sledování solventnosti

- Citlivostní analýza
- Stochastická analýza
- RBC přístup (rizikově vážený kapitál)
- Dynamické modely

Solvency II

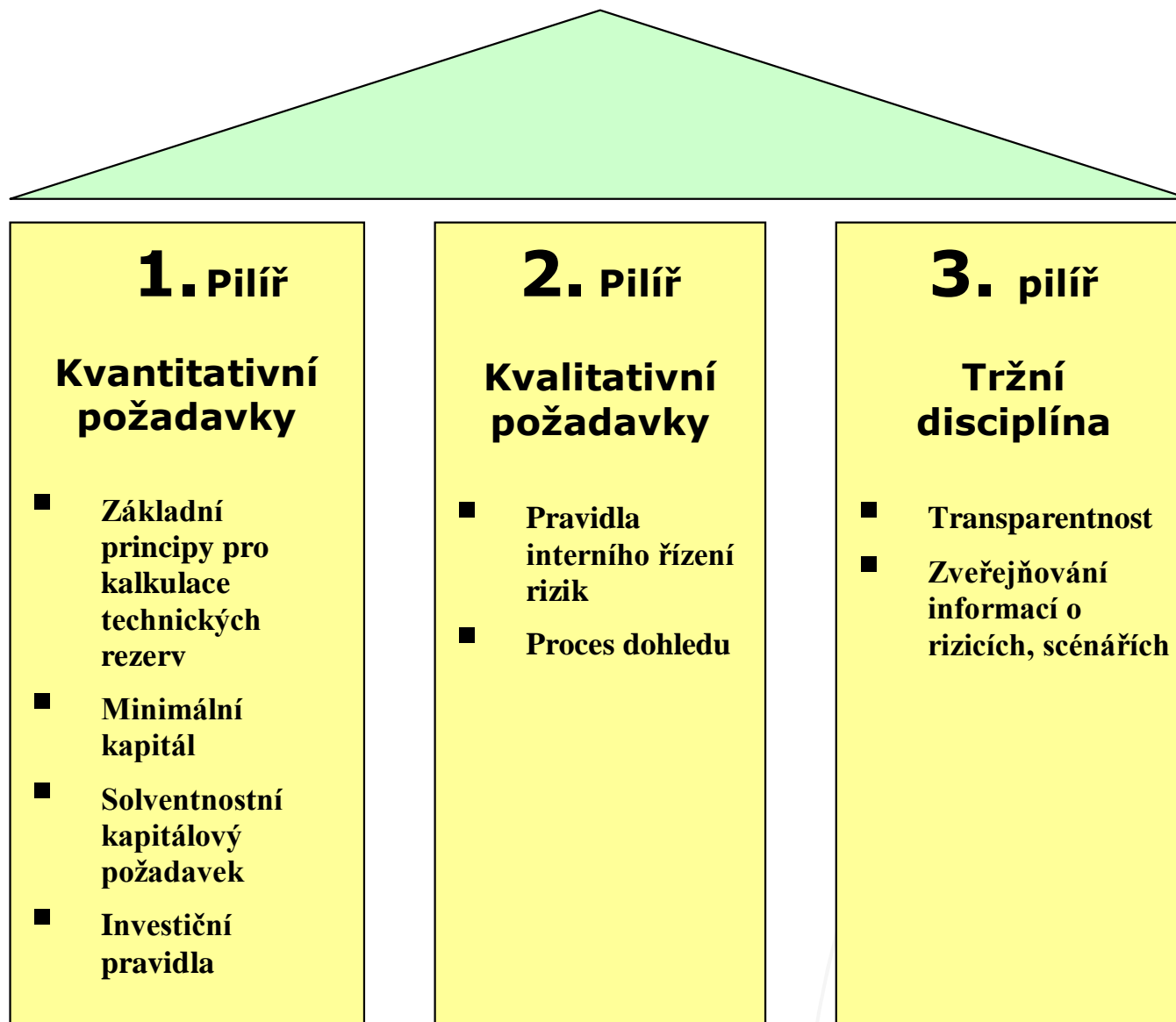
1. Pravidla týkající se finančních zdrojů pojišťoven – výše kapitálu (minimální výše kapitálu, rizikový kapitál)
2. Pravidla pro vytváření interních modelů a postupů pro risk management
3. Pravidla vedoucí k vyšší transparentnosti, s významnou rolí ratingových agentur

Solvency II

Základní principy:

ochrana pojištěných proti chybám pojišťoven:

- optimalizace vlastního kapitálu
- vyšší kvalitativní požadavky na řízení rizik
- požadavky na zveřejňování informací

I. pilíř

1. Pravidla pro výpočet velikosti technických rezerv
2. Pravidla investování technických rezerv
3. Minimální kapitálový požadavek (MCR - Minimum Capital Requirements)
4. Solventnostní kapitálový požadavek (SCR - Minimum Capital Requirements)

I. pilíř – pokr.

- Technické rezervy
 - Zvýšení role regulace při tvorbě technických rezerv – propočet výše technických rezerv
 - Přizpůsobení tvorby rezerv konkrétním podmínkám
 - Specifika pro životní a neživotní pojištění – management škodních událostí u neživotních pojišťoven, předpoklady tvorby rezerv u životních pojištění

I. pilíř – pokr.

Investiční pravidla

- Přehodnocení pravidel pro investování pojišťoven
- Přehodnocení limitů

I. pilíř – pokr.

Minimální kapitálový požadavek

- Zajištění určité garanční pojistky
- Jednoduché nastavení úrovně kapitálového požadavku
- Možnost zásahu regulátora v případě nedodržení výše MCR

I. pilíř – pokr.

Solventnostní kapitálový požadavek

- model - základem pro výpočet,
- výpočet vychází k ohodnocení rizik: pojistně technické riziko, úvěrové riziko, tržní riziko, operační riziko, riziko likvidity
- Solventnostní kapitálový požadavek je založen na předpokladu, že výše kapitálu neumožní s pravděpodobností 99,5 % ruinování pojišťovny

II. pilíř

- Existence systémů vnitřní kontroly a řízení rizik, které jsou adekvátní obchodní struktuře a rizikovému portfoliu pojišťovny.
- kvalitativní stránka rizik, další rizika – Asset Liability riziko
- Dohled ze strany regulátora ohledně funkčnosti systémů řízení pojišťovny

III. pilíř

- Povinné zveřejňování informací
- Zvýšení transparentnosti
- Posílení porovnatelnosti
- Harmonizace pravidel vykazování

Agregace rizik

- Chápání rizik v jejich vzájemném působení, celkové hodnocení rizik, ne každé odděleně a vnímání jejich součtu

Asset liability management

- Tzv. asset liability riziko (vzájemný vztah aktiv a pasiv pojišťovny - vyplývá z čas. nesouladu mezi tokem pojistného a tokem pojistných plnění)

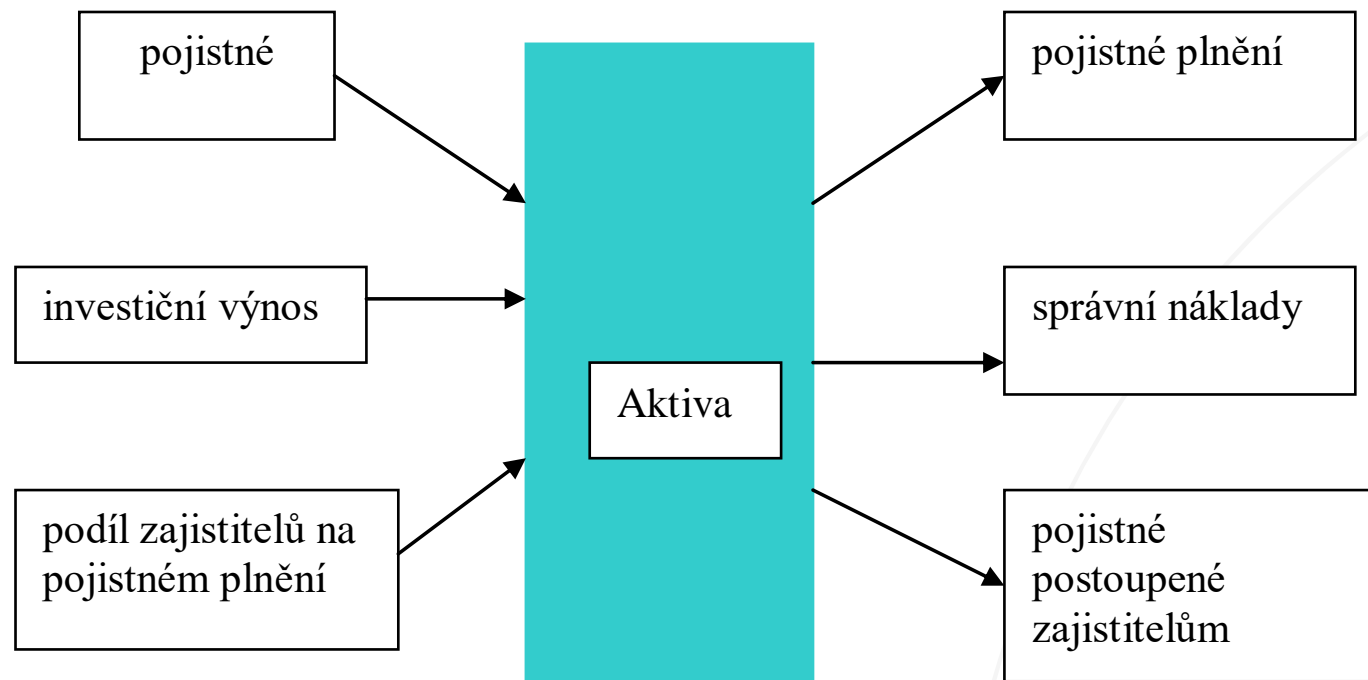
aktiva	pasiva
investice	technické rezervy + rizikový kapitál

Zdroj: autor

ALM zahrnuje zohlednění následujících faktorů:

- **budoucí vývoj na finančních trzích,**
- **rizikové portfolio (pojistně-technické, úvěrové, likvidity, operační, tržní)**
- **regulatorní omezení**

Schéma-finanční toky v pojišťovně

Zdroj: autor

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Zajištění

ZAJIŠTĚNÍ

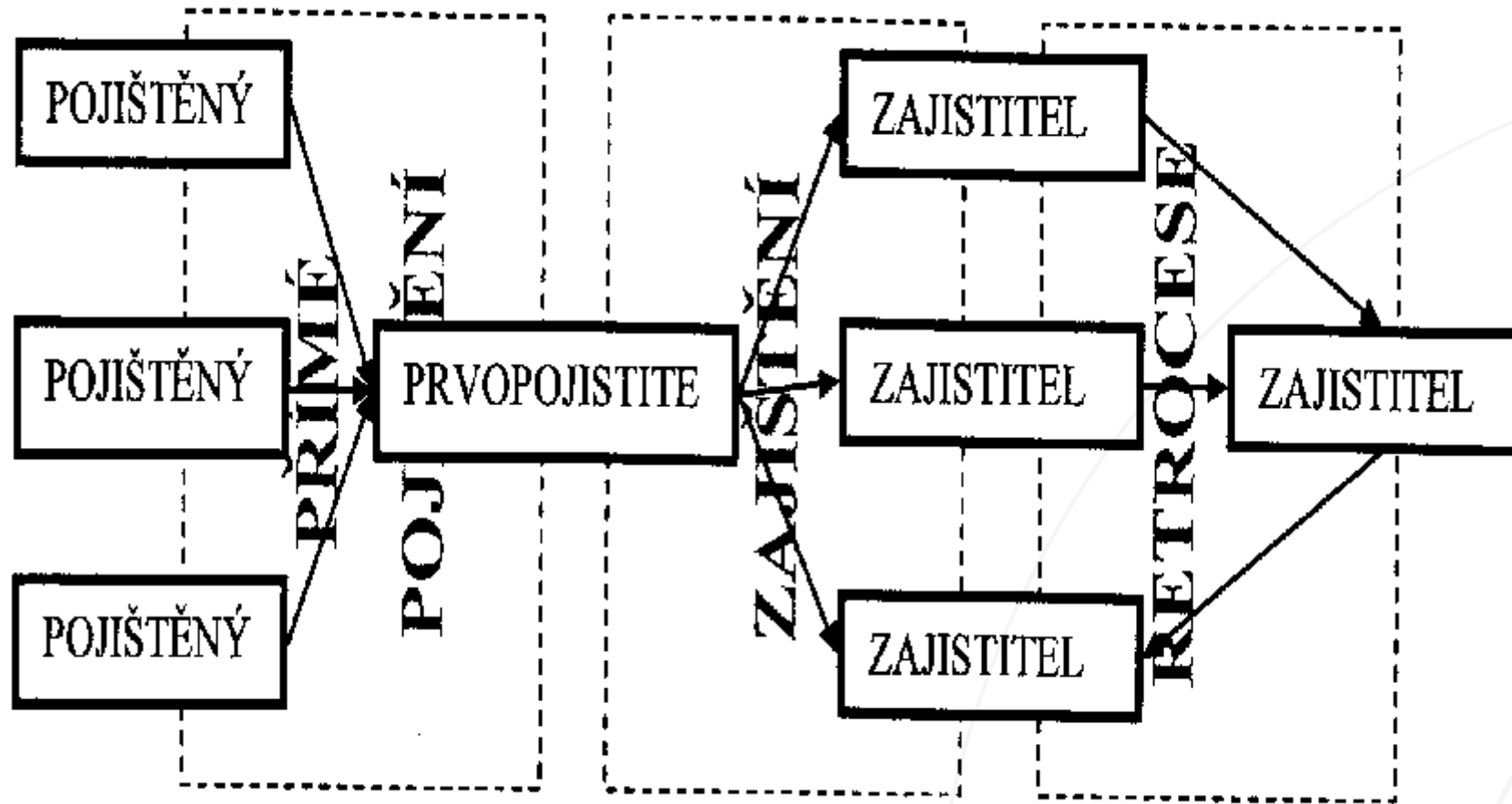
Vnitřní stabilizátor odvětví pojišťovnictví:

- pojišťovnictví z celé finanční sféry má největší sklon k výkyvovosti, protože jeho fungování a ekonomické výsledky jsou ovlivňovány obtížně předvídatelnými faktory
- zajištění slouží ke stabilizaci díky tomu, že diverzifikuje výkyvy ve škodních průbězích
- z pohledu pojišťovnictví je mluví o 20. století jako o století zajištění
- díky tomu je zajištění nedílnou součástí provozování pojistných produktů

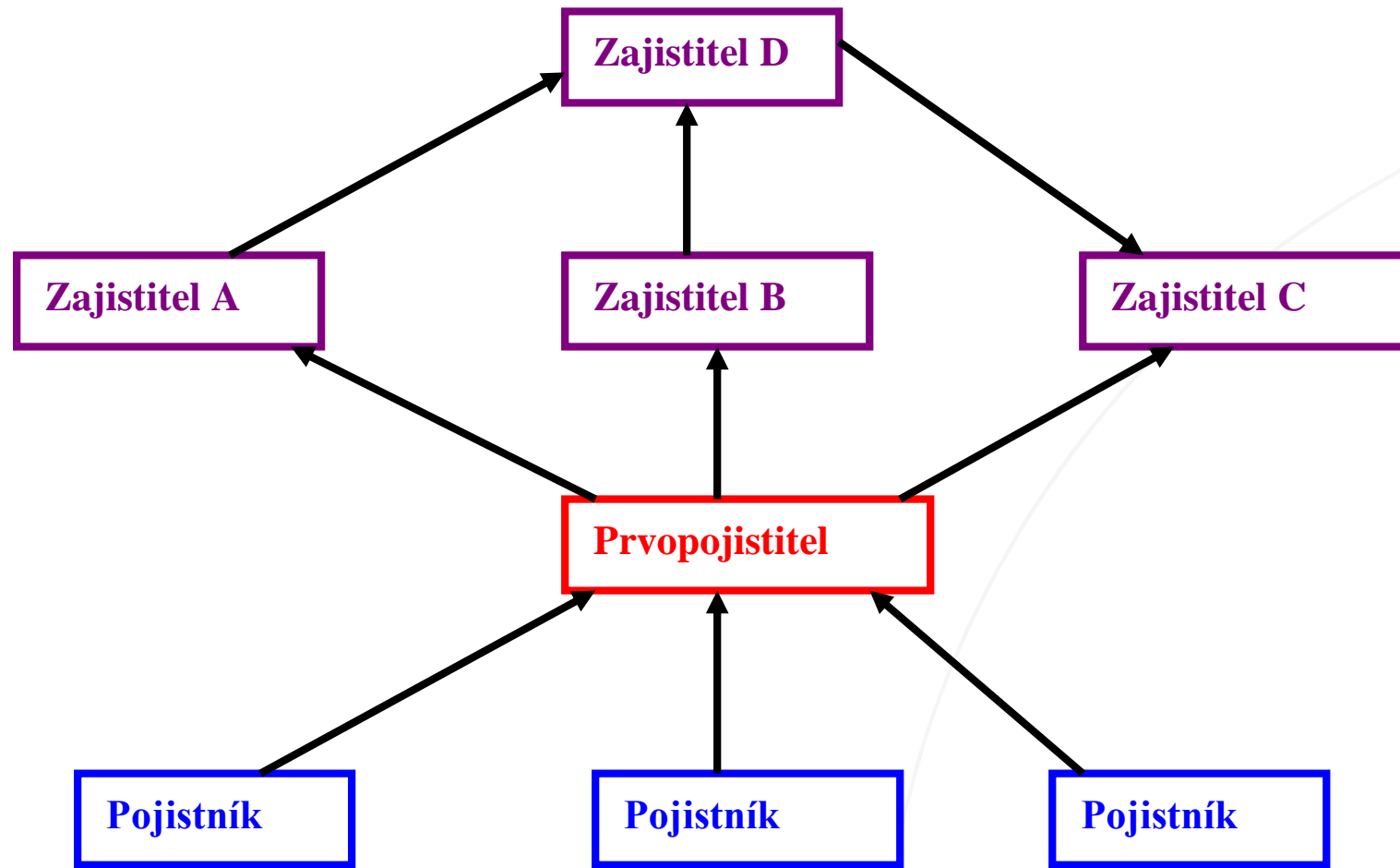
Zajištění

- Pojištění pojišťovny (pojištění pojistitele)
- Převod části rizika, které pojistitel pojistil v zájmu pojištěného formou přímého pojištění, na jiného nositele rizika, který není s pojištěným v žádném smluvním vztahu
- Pojištění rizika přijatého pojistitelem
- Jeden z nástrojů dělení rizika

Zajištění

Vzájemné vazby mezi zajišťiteli

Základní pojmy:

- **Cedovat** = převést část pojištěného rizika z prvopojistitele na zajistitele
- **Cese** = převedení části pojištěného rizika z prvopojistitele na zajistitele a současně objem převedené části rizika
- **Kapacita** = maximální objem rizika, který v rámci daného pojištění může pojistitel pojistit
- **Limit** = maximální část pojištěného rizika, kterou zajistitel může převzít
- **Podíl na zisku zajistitele** = motivuje prvopojistitele k tomu, aby měl zájem na dosahování zisku zajistitelem
- **Priorita** = maximální část vzniklé škody, kterou hradí pojistitel

ZAJIŠTĚNÍ

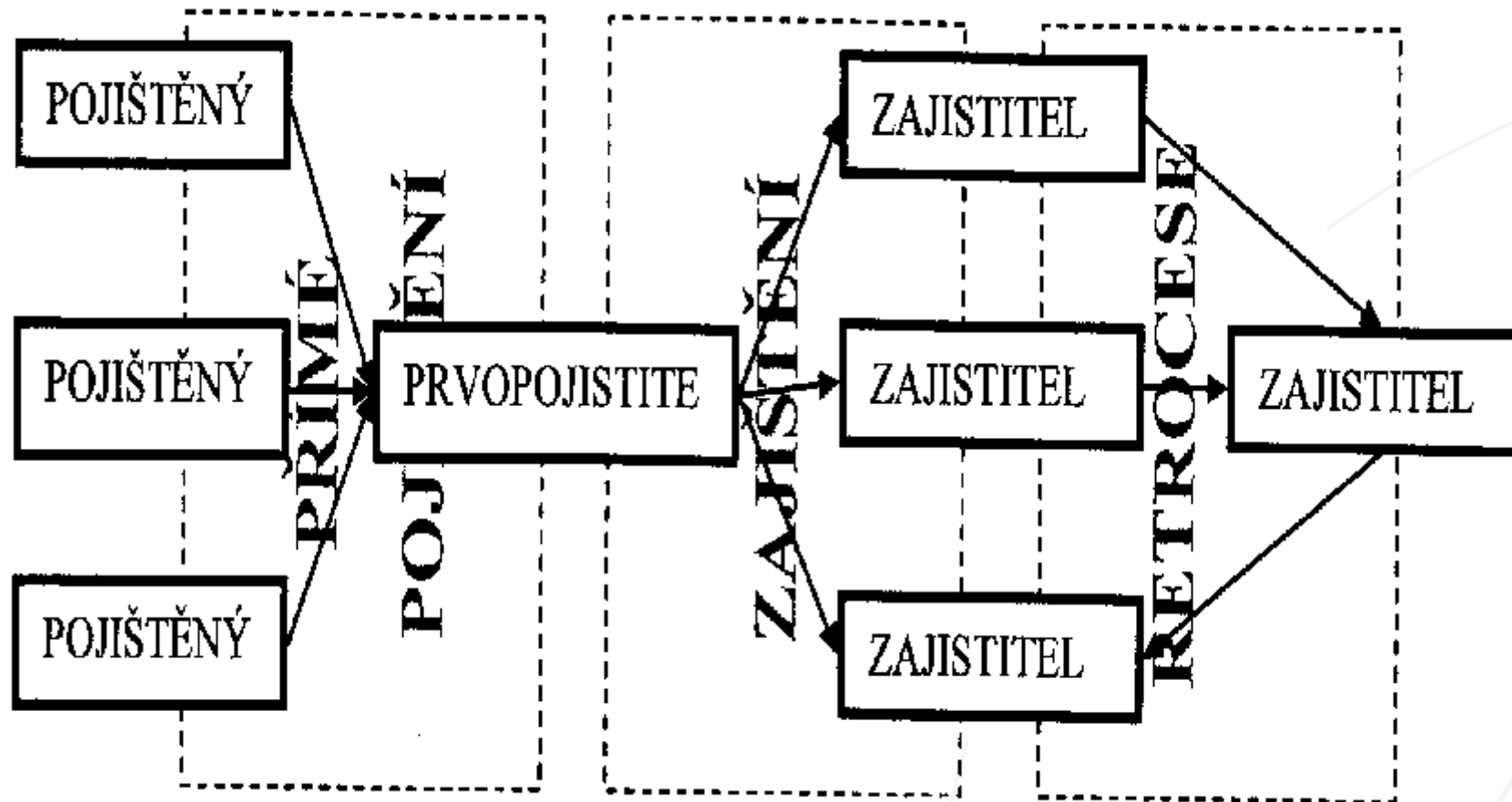
Vnitřní stabilizátor odvětví pojišťovnictví:

- pojišťovnictví z celé finanční sféry má největší sklon k výkyvovosti, protože jeho fungování a ekonomické výsledky jsou ovlivňovány obtížně předvídatelnými faktory
- zajištění slouží ke stabilizaci díky tomu, že diverzifikuje výkyvy ve škodních průbězích
- z pohledu pojišťovnictví je mluví o 20. století jako o století zajištění
- díky tomu je zajištění nedílnou součástí provozování pojistných produktů

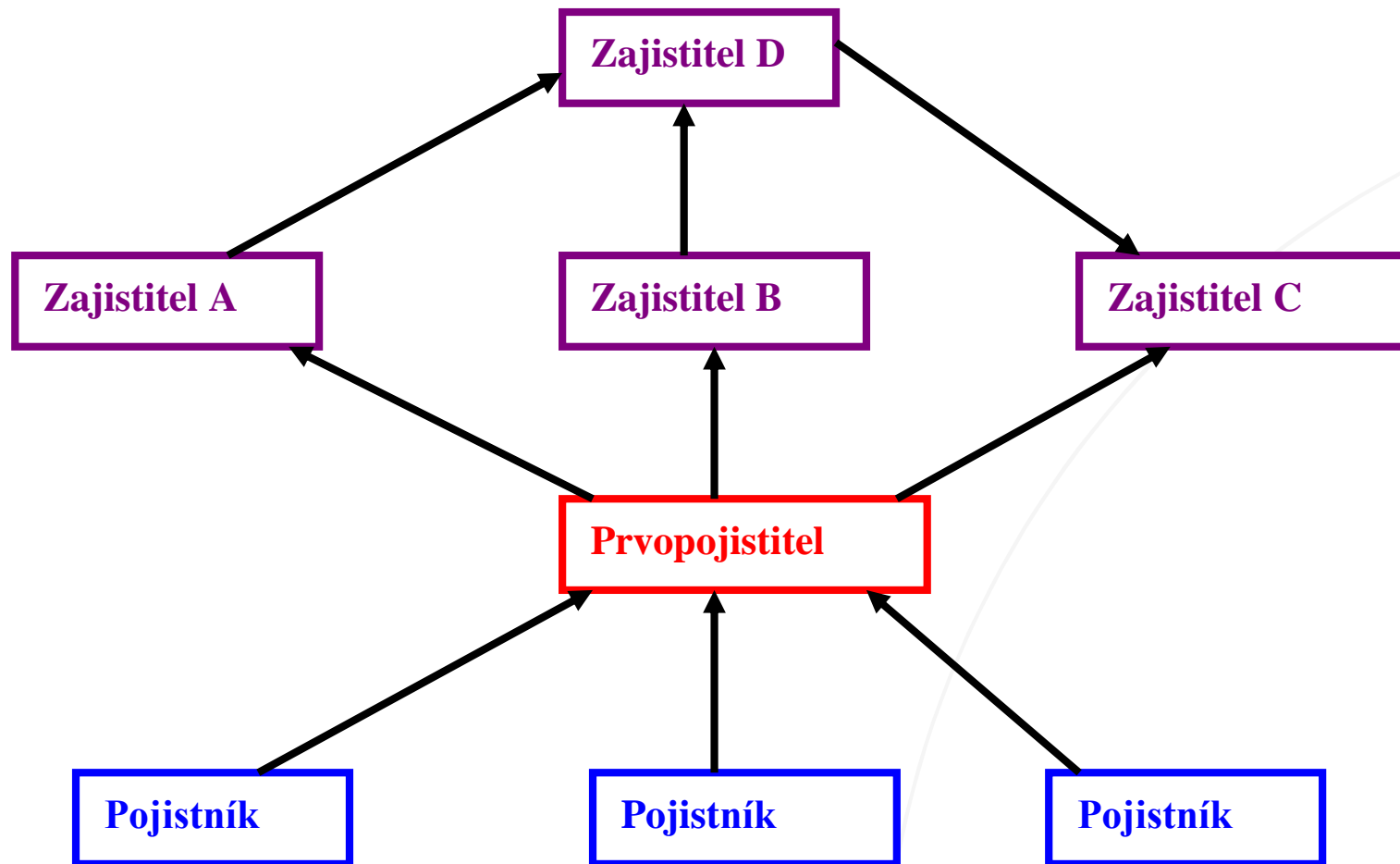
Zajištění

- Pojištění pojišťovny (pojištění pojistitele)
- Převod části rizika, které pojistitel pojistil v zájmu pojištěného formou přímého pojištění, na jiného nositele rizika, který není s pojištěným v žádném smluvním vztahu
- Pojištění rizika přijatého pojistitelem
- Jeden z nástrojů dělení rizika

Zajištění

Vzájemné vazby mezi zajišťiteli

Základní pojmy:

- **Cedovat** = převést část pojištěného rizika z prvopojistitele na zajistitele
- **Cese** = převedení části pojištěného rizika z prvopojistitele na zajistitele a současně objem převedené části rizika
- **Kapacita** = maximální objem rizika, který v rámci daného pojištění může pojistitel pojistit
- **Limit** = maximální část pojištěného rizika, kterou zajistitel může převzít
- **Podíl na zisku zajistitele** = motivuje prvopojistitele k tomu, aby měl zájem na dosahování zisku zajistitelem
- **Priorita** = maximální část vzniklé škody, kterou hradí pojistitel

Pojmy – pokr.

- **Provize od zajistitele** = slouží ke kompenzaci správních nákladů (počátečních i běžných), které má prvopojistitel s cedovaným pojistným obchodem (zajistitel, který se takovým nákladům v rámci cedovaného obchodu obvykle vyhne, kompenzuje prvopojistitele právě touto provizí)
- **Retrocedovat a retrocese** = převedení části rizika, které již bylo cedováno na zajistitele, na nějakého dalšího zajistitele
- **Vlastní vrub** = část pojištěného rizika, za kterou ručí prvopojistitel
- **Zajistitel** = subjekt přijímající část rizika, které již pojistil nějaký pojistitel
- **Zajistné** = pojistné placené prvopojistitelem zajistiteli za příslušnou zajistnou ochranu

Vývoj zajištění

- První zajistné smlouvy následovaly uzavírání pojistných smluv (náznaky již v 15. století), zpočátku zejména pro námořní pojištění – pro nebezpečné úseky přepravy
- V Anglii (1746 – 1864) zákaz zajištění v návaznosti na finanční spekulace – zneužívání zajištění v námořní dopravě → proto rozvoj soupojištění

Vývoj – pokr.

- V kontinentální Evropě rozvoj od počátku 19. století
- Vývojové tendence““:
 - od vzájemného (mezi pojišťovny) zajišťování na fakultativním bázi pro individuální pojistné smlouvy
 - přes vzájemné obligatorní zajištění větších bloků pojistných obchodů formou obligatorních rámcových zajišťných smluv (první smlouva v Německu 1821)
 - po vznik profesionálních zajišťoven

Vývoj – pokr.

Vývoj profesionálních zajišťoven v 19. století:

- První zajišťovna Kölnische Rückversicherungs Gesellschaft (Cologne Reinsurance company) 1852
- Aschen Re (1853)
- Frankfurt Re (1857)
- Swiss Re (1863)
- Munich Re (1880)
- britská Mercantile and General (1907)
- u nás **První česká všeobecná zajišťovací banka v Praze (1872)**

Vývoj v českých podmínkách

- První česká zajišťovací banka měla významné postavení v Evropě i částečně ve světě
- Po 1. světové válce byla nucena obnovovat dřívější obchodní spojení a navazovat nová – problémem byla informovanost o trzích, což je předpokladem činnosti
- V období mezi válkami vykazovala výkyvy v hospodaření
- Na český trh pronikaly zahraniční pojišťovny
- Docházelo také ke vzájemné výměně zajištění
- Podoba zajištění po druhé světové válce odpovídala monopolnímu postavení pojišťovny
- V období centralistického řízení provozování zajištění v souvislosti se zahraničním zajištěním

Další vývoj zajištění v Evropě

- Velké pojišťovny začaly zakládat dceřinné zajišťovny
- První světová válka – negativní vliv na německé zajišťovny, postavení obnovily až ve třicátých letech
- Po druhé světové válce
 - Rychle vznikaly nové zajišťovny (národní i nadnárodní)
 - Velké zajišťovny si začaly uvědomovat, že stabilitu si zajistí jen rozšířením zajistných kmenů → pronikání do dalších zemí na celém světě
 - V některých zemích (např. východoevropské) vznikl pojišťovací monopol, který zajištění nepřál, což odčerpalo část obchodů německým zajišťovnám

Pokr. Vývoje zajištění

- Řada velkých pojišťoven začala provozovat i zajišťovací činnost
- Začaly se uplatňovat složitější konstrukce zajištění
- Velké zajišťovny začaly poskytovat pojišťovnám nejen zajištění, ale také souvisící služby
- Při zajištění speciálních rizik se zajistitelé začali sdružovat

Význam zajištění

1. Homogenizace pojistného kmene
2. Stabilizace výsledků pojistitele
3. Zvýšení kapacity pojistitele
4. Zlepšení solventnosti pojistitele
5. Snadnější zavádění nových pojistných produktů, krytí nových rizik
6. Získání profesionálních služeb zajišťovatele

1. Homogenizace pojistného kmene

Snaha pojistitele:

- velký pojistný kmen s homogenními riziky

Využití zajištění pro:

- pojistné smlouvy na vyšší pojistné částky
 - např. pojištění podniku s vysokou pojistnou částkou mezi jinými podniky s běžnou pojistnou částkou
 - např. životní pojištění na pojistnou částku 10 mil Kč

2. Stabilizace výsledků pojistitele

= řešení pojistně technického rizika

Možnost vzniku odchylky mezi předpokládanými a skutečnými výdaji na pojistná plnění.

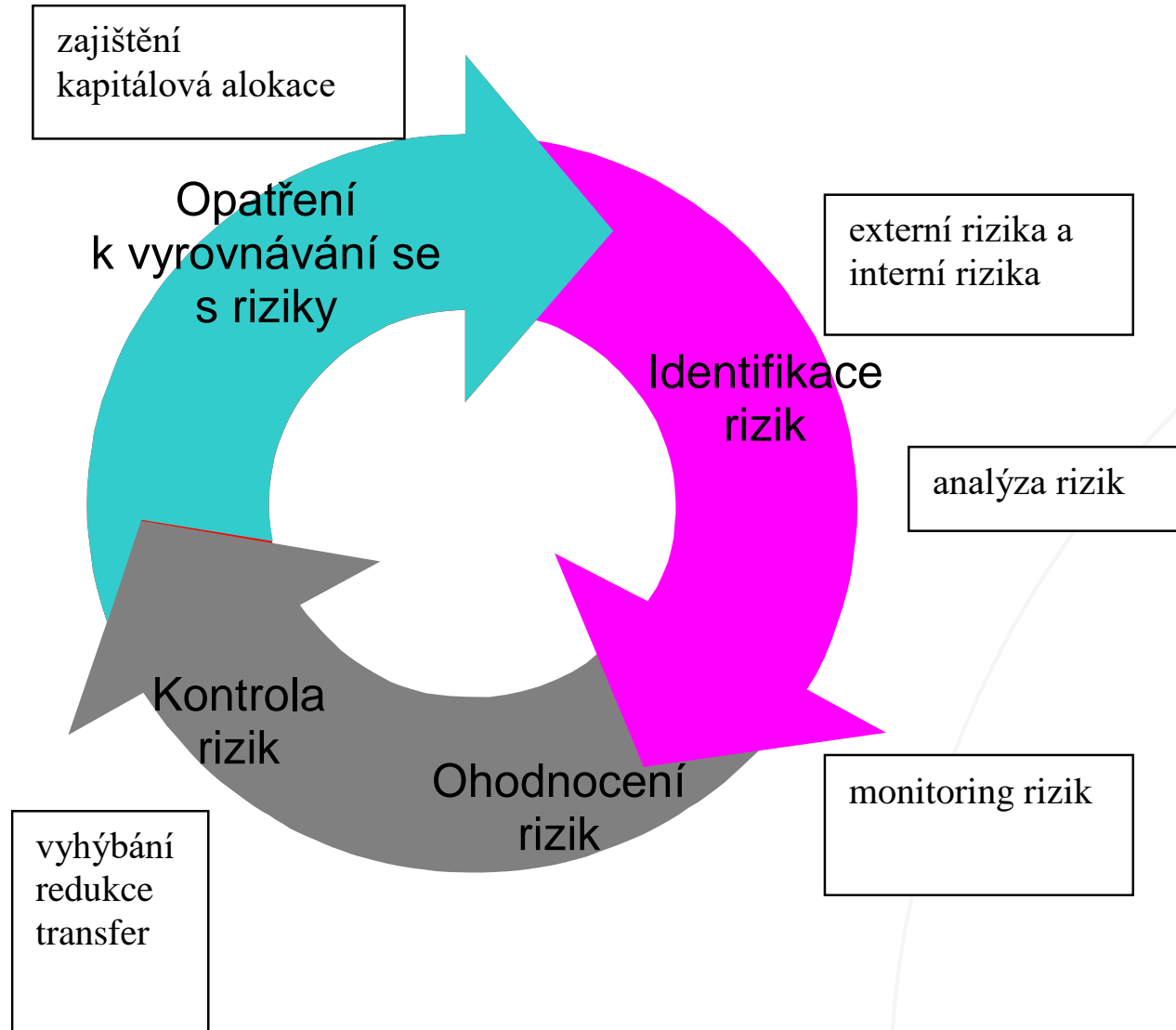
Pojistně technické riziko

- Riziko náhodného kolísání (kolísání škodního průběhu, výskyt katastrofických událostí, které kumulativním způsobem ovlivní velký počet pojistných smluv)
- Riziko změn: ekonomických, sociálních, technologických
 - změny složité zohlednit při kalkulaci pojistného (inflace, ekonomické cykly, růst mezd, klimatické změny, nová legislativa, nárůst kriminality, stárnutí populace, technický pokrok)
- Riziko chyb

Řešení existence pojistně technického rizika

- využití dokonalejších pojistně matematických modelů a využívání některých pojistně technických nástrojů v kalkulaci pojistného
- vyrovnávání rizik rozložením
- diverzifikace rizik
- tvorba výkyvových rezerv
- dělení rizika: zajištění, soupojištění, pooly

Zajištění součástí risk managementu pojišťovny

3. Zvýšení kapacity pojistitele

Pojistitel musí respektovat při upisování maximální objem rizika, který může pojistit (souvisí to i s regulací kapitálové přiměřenosti)

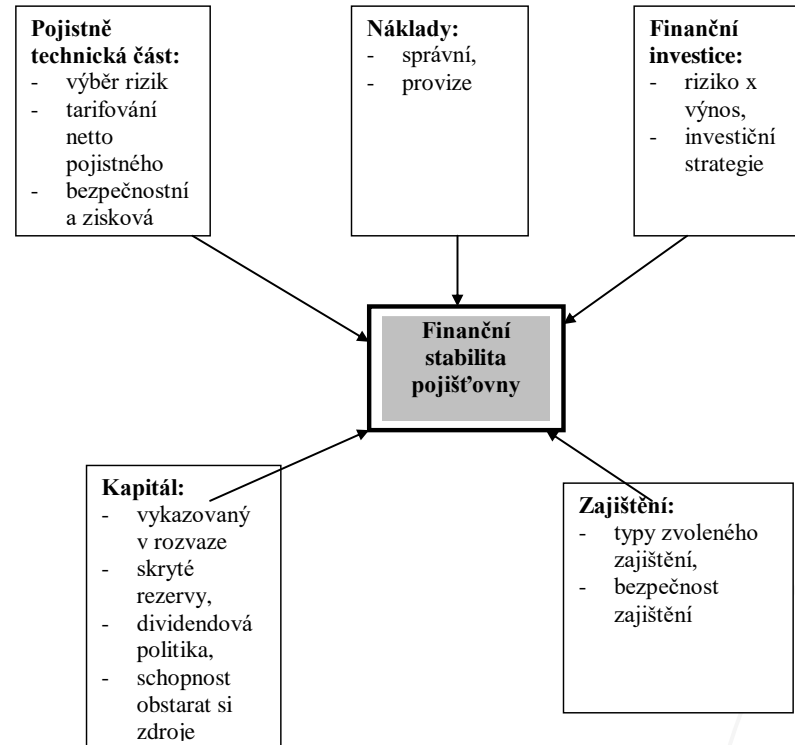
Prostřednictvím zajištění dochází ke zvýšení kapacity zajišťovatele:

- Nemusí hledat jiné řešení, zejména formou navýšení kapitálu, což je často nedostupné
- Může rozšířit pojistný kmen, zvýšit podíl na pojistném trhu
- Nemusí odmítat pojistné obchody

3. Vliv na solventnost pojistitele

- Zajištění je jeden z faktorů ovlivňujících schopnosti pojišťovny dostát závazkům vyplývajícím z pojistných smluv.
- Zajištění se odráží i v hodnotách ukazatele solventnosti při propočtu solventnosti sledované ze straně ČNB

Faktory ovlivňující solventnost pojišťovny

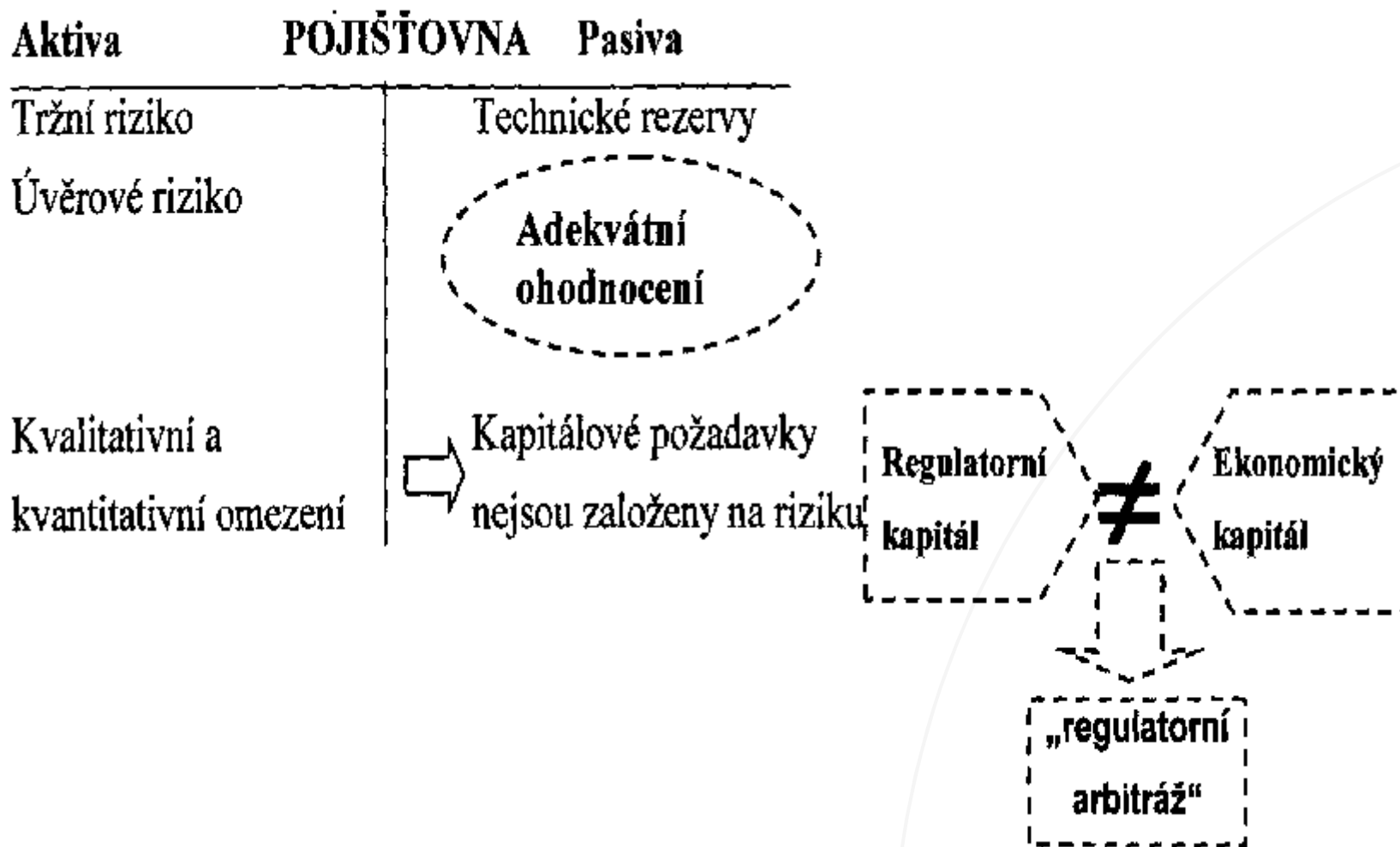

Zdroj: autor

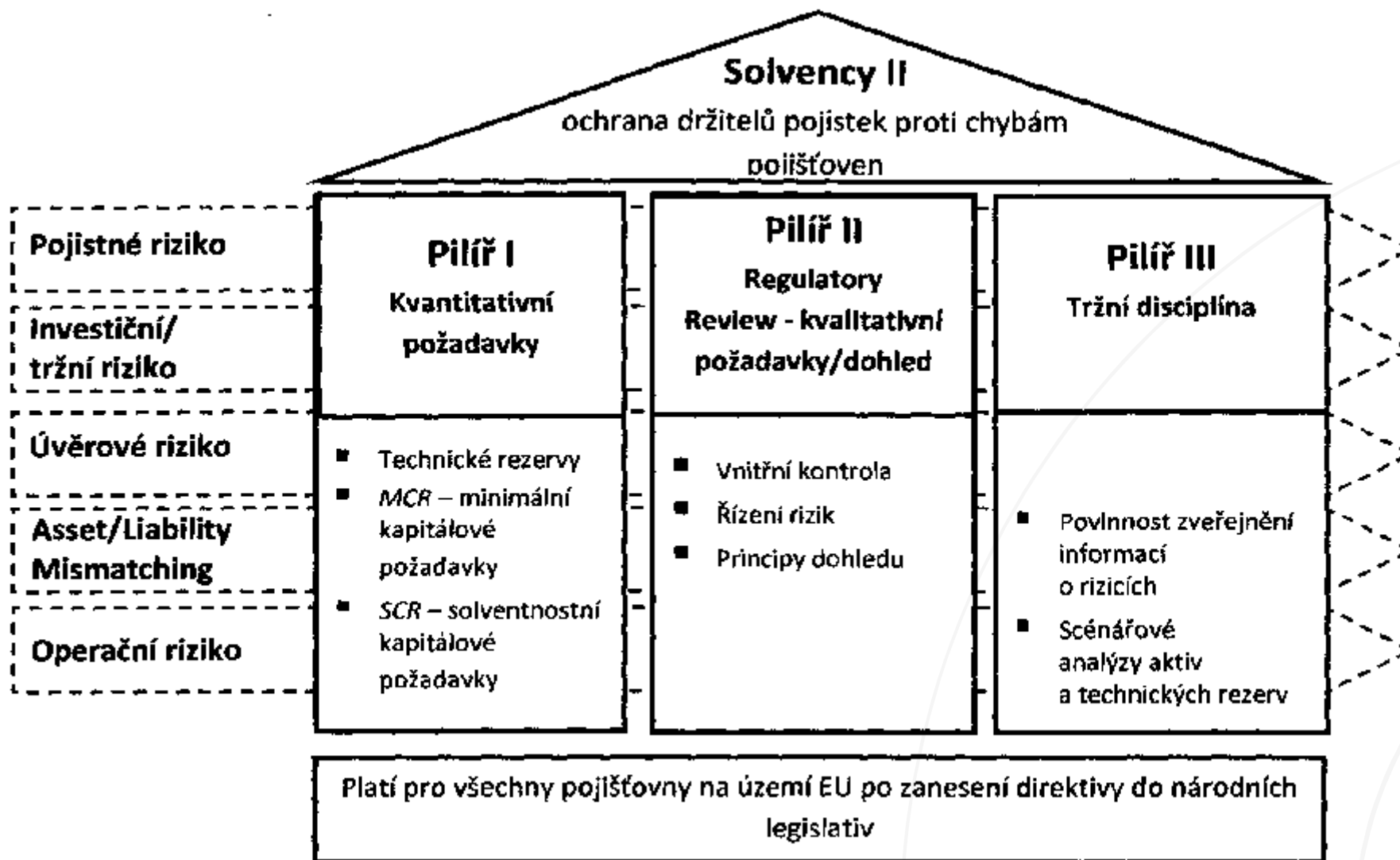
Vliv zajištění na solventnost

- Míra zajištění
- Forma a podoba zajištění
- Podmínky zajištění
- Výběr zajišťovatele

Solvency I

Solvency II

5. Nové pojistné produkty

- Problémy s oceněním nových pojistných produktů
- Zajištění jako nástroj sloužící k ověření škodního průběhu u nově zaváděných produktů či nově krytých rizik v rámci produktů

6. Získání profesionálních služeb od zajistitele

Velké zajišťovny nabízí vedle zajištění souvisící služby (zajistný servis):

- Podpora při tvorbě produktů
- Informace o rizicích a pojistných trzích
- Ocenění zvláštních rizik
- Aktuárské výpočty u složitějších pojistných produktů
- Nadnárodní statistické informace
- Pomoc při fúzích, soupojištění apod.

Subjekty zabývající se zajištěním

1. Profesionální zajišťovny
2. Pojišťovny provozující současně zajištění
3. Zajistní makléři (brokeři)

1. Profesionální zajišťovny

- jejich význam se zvýšil zejména v poslední čtvrtině 20. století,
- zvýšil se i podíl na zajistném trhu
- souvisí to se změnami na pojistných trzích, které probíhají – změny na finančních trzích, katastrofy

Profesionální zajišťovny

- a) **Nadnárodní zajišťovny** – velká zajistná kapacita, velké společnosti, vedle zajištění poskytují servis, informace
- b) **Regionální a specializované zajišťovny**- menší zajistná kapacita, zaměřují se na urč. pojistné odvětví nebo lokalitu, často využívají retrocese
- c) **Dceřinné zajišťovny velkých pojišťoven** – fungují jako profesionální zajišťovny, většinou mají úzký vztah k mateřské pojišťovně, využívají často retrocese
- d) **Státní zajišťovny** – v některých zemích, pro určité účely, využívají často retrocesi
- e) **Lloyd's** – společenství (trh) profesionálních pojistitelů a zajistitelů se sídlem v Londýně (funguje od roku 1769), upisování prostřednictvím brokerů (což je charakteristické pro společenství Lloyd's), zaměření na námořní pojištění a pojištění méně obvyklých rizik

Největší světové zajišťovny (2012)

	zajistitel	země	zajistné v mld. USD
1.	Munich Re Comp.	Německo	35,8
2.	Swiss Re Comp.	Švýcarsko	25,3
3.	Hannover Rueck AG	Nemecko	16.3
4.	Berkshire Hathaway Re	USA	16.1
5.	Lloyd's of London	UK	11,4
6.	SCOR SE	Francie	11,3
7.	Reinsurance Group of Amerika	USA	7,9
8.	Partner Re Ltd.	Bermudy	4,6
9.	Everest Reinsurance Co	Bermudy	4,1
10	MS&AD Holdings Inc.	Japonsko	3,4

Lloyd's

- Jde o trh pojištění
- Nejde o klasickou pojišťovnu
- Jeho členové jsou vlastně také pojišťovnami
- V roce 2013 nejlepší poskytovatel globálních politických rizik, únosu a výkupného, přerušení dodavatelského řetězce

Lloyd's

Subjekty na trhu Lloyd's:

- Names
- Korporace
- Syndikáty
- Brokeři

Členové (Members)

jsou v postavení investorů, kteří poskytují potřebný kapitál na krytí dojednaných pojistných rizik a za tímto účelem se združují do syndikátů. Během dlouhé historie Lloyd's se jednalo výhradně o soukromé osoby (Names), které ručily celým svým majetkem. Od roku 1994 je umožněno přijmout člensví v Lloyd's i firmám, a to s omezeným ručením za svoje závazky. Jedným z důvodů vstupu korporátních členů byl sled bankrotů individuálních členů a ztráta zájmu ze strany dalších potencionálních. Jejich počet však dodnes neustále klesá.

Korporace

- Působí na trhu Lloyd's od roku 1994, v současné době více než 1000
- Představují v současné době většinu kapacity Lloyd's, jsou nejen z VB, ale také z USA, Bermud apod.
- Část členů je neaktivní (neupisuje rizika), ale musí zůstat členy dokud trvají závazky ze zajištění

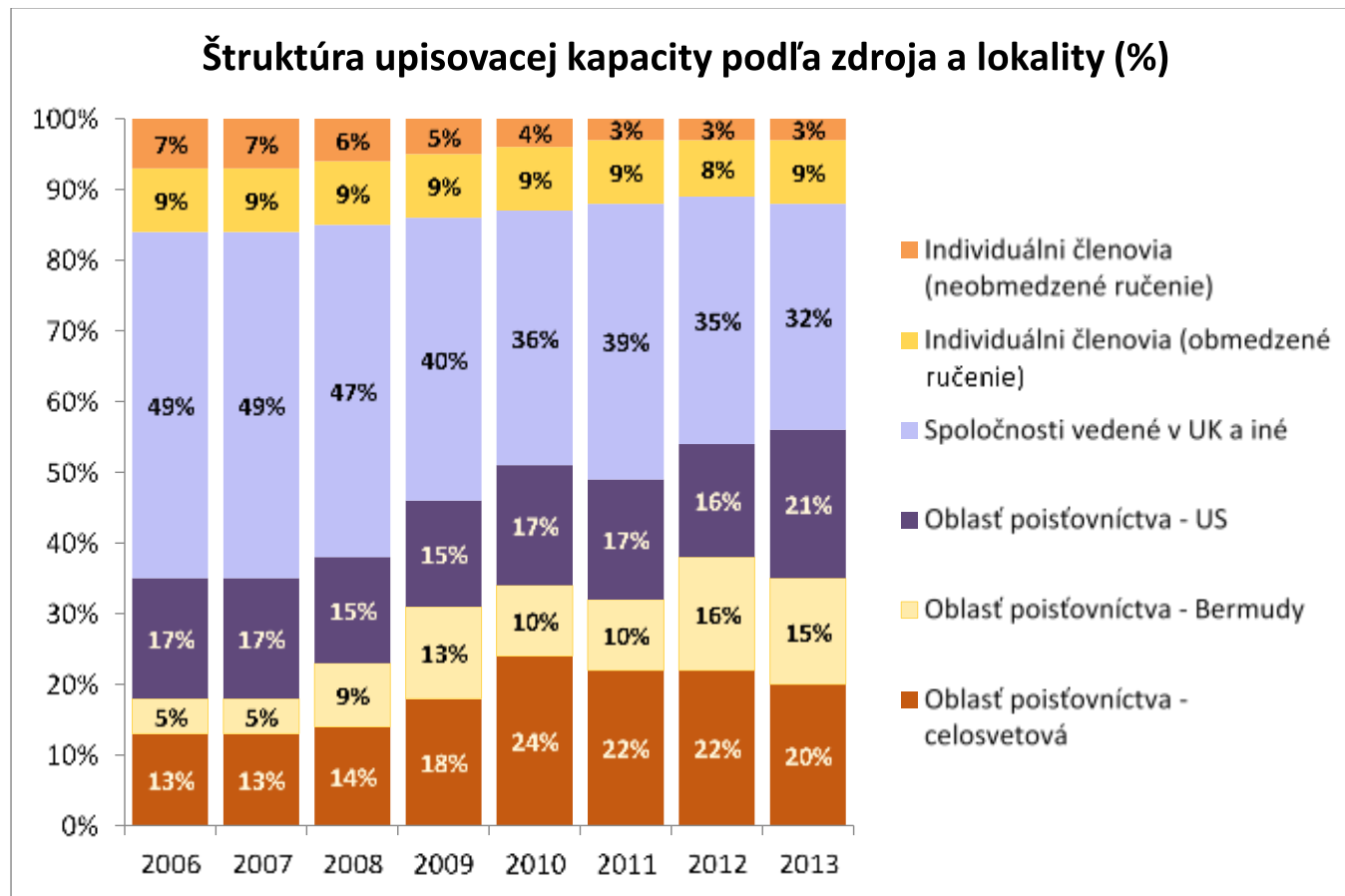
Names

- Individuální členové Lloyd's – fyzické osoby (cca 1600)
- Představují asi 15 % kapacity, v minulosti byli jediní, jejich podíl klesá
 - Unlimited liability – ručí celým svým majetkem
 - Limited liability – ručí jen do výše svého vkladu, často jsou účastni v syndikátech

Syndikáty

- Členové Lloyd's (names a korporace) provozují svůj pojišťovací obchod v syndikátech, které fungují jako sdružení členů a obchodují vlastním jménem.
- Každý syndikát je řízen zástupcem – výkonným agentem (tzv. „managing agent“)
- Více než 60 syndikátů

Vývoj struktury upisovací kapacity trhu Lloyd's podle zdrojů a lokality původu v letech 2006 až 2013

Zdroj: Jana Rybková (z Výročných správ Lloyd's of London za roky 2006- 2013)

Syndikáty

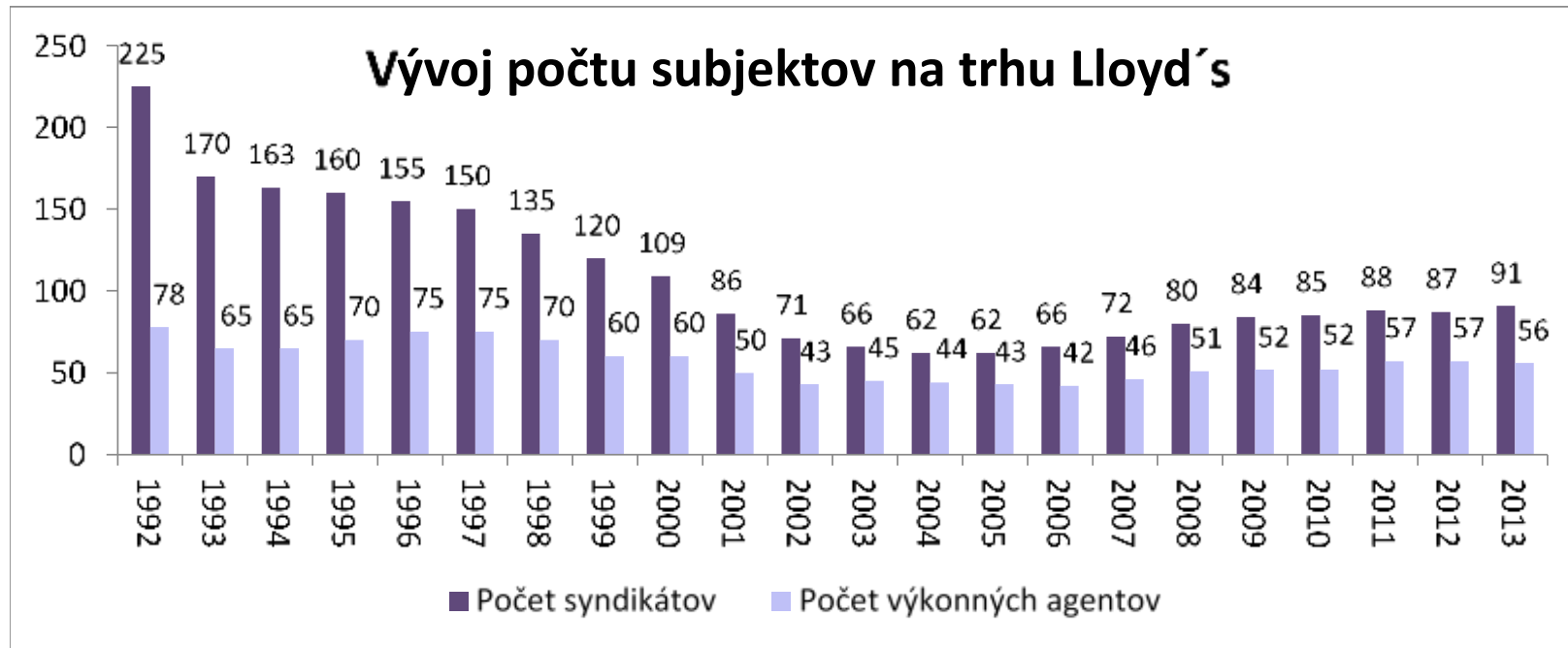
Seskupení jednoho či více členů za účelem přijetí rizik do pojištění. Většinou jde o dlouhodobější skupiny, ale technicky vznikají jen na jeden rok a po uplynutí je participace možná, ale není povinná. Reálně ve většině případů zůstávají zachované syndikáty i několik let beze změn. Jednotlivé syndikáty mají čtyřciferné označení, při pojmenování se ale pro lepší orientaci používá i název výkonný agent.

Syndikáty s najvyšším ročným předeps. pojistným (mil. GBP)

Syndikát	Výkonný agent	GWP 2012 (mil. GBP)	GWP 2013 (mil. GBP)	Podiel na celkovom GWP 2013
2003	Catlin Underwriting Agencies Limited	1 836	1 911	7,3%
2001	Amlin Underwriting Limited	1 470	1 472	5,6%
4472	Liberty Syndicate Management Limited	1 107	1 268	4,9%
2987	Brit Syndicates Limited	1 089	1 183	4,5%
0510	R.J.Kiln & Co. Limited	1 153	1 169	4,5%
dohromady				26,8%

Zdroj: Jana Rybková (z Výročnej správy Lloyd's of London za rok 2013)

Vývoj počtu subjektů na trhu Lloyd's v letech 1992 až 2013

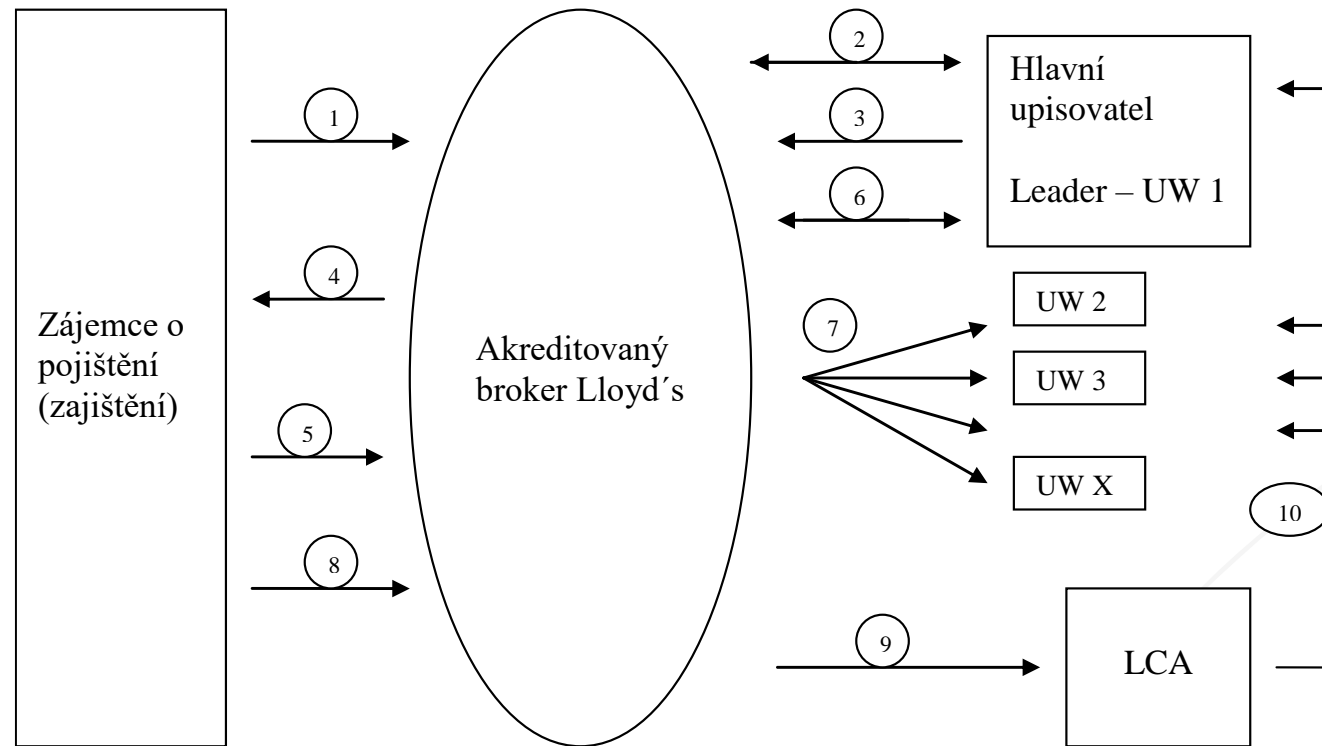
Zdroj: Jana Rybková, http://www.willis.com/Documents/Publications/General_Publications/LloydsReview2003.PDF
http://www.willis.com/Documents/Publications/General_Publications/Willis%20Re%20Lloyds%20Review%20final.pdf

Brokeři Lloyd's

- Akreditovaní brokeři umisťují rizika na trh Lloyd's jménem svých klientů. Jsou jedinými brokery, kteří mohou na trhu Lloyd's upisovat. Lokální brokeři se na trh mohou dostat jen prostřednictvím akreditovaných brokerů.
- V rámci Lloyd's působí okolo 200 brokerských firem, většinou specializovaných na určitá rizika.
- Brokeři musí splnit vstupní požadavky, projít hodnocením Lloyd's, hodnotícím jejich reputaci, finanční postavení a prověřující vhodnost a vlastnosti jejich managementu a zaměstnanců. Brokerská firma, která uspěje dostane nejprve akreditaci na tři roky než se stane řádným brokerem Lloyd's.

Kapitál Lloyd's

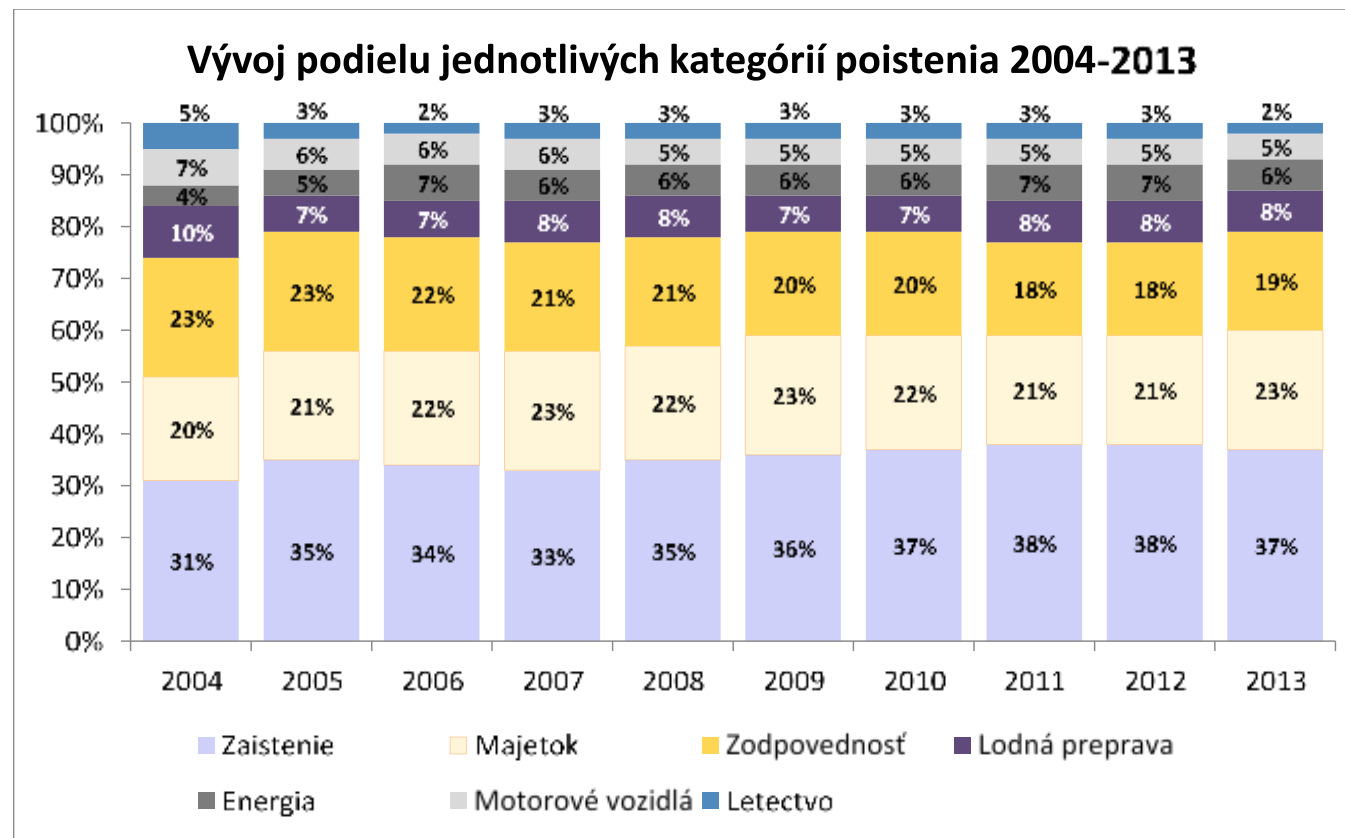
- Capital providers jsou buď individuální členové nebo korporace.
- **Není vysoká koncentrace – největší provider okolo 6 % celkové kapacity, dvacet největších okolo 60 %.**
- V Lloyd's funguje tzv. centrální fond, do kterého přispívají jednotliví členové, a který zaručuje splacení závazků v případě, že některý člen není schopen svým závazkům sám dostát

Zdroj: autor

1. detaily o pojišťovaném riziku
2. diskuse o pojistném a podmínkách
3. návrh na akceptaci části rizika
4. feedback pro pojištěného
5. objednávka pojištění
6. broker připraví „slip“ s detaily o pojištění a leader ho podepíše
7. broker osloví další upisovatele aby bylo pojištěno 100% rizika
8. platba pojistného brokerovi, který si odečte brokerský poplatek
9. broker po odečtení brokerského poplatku předá pojistné LCA (Lloyd's Central Accounting),
10. LCA rozdělují pojistné ve prospěch jednotlivých upisovatelů

Vývoj podílu jednotlivých kategorií pojištění na celkovém objemu v letech 2004 až 2013

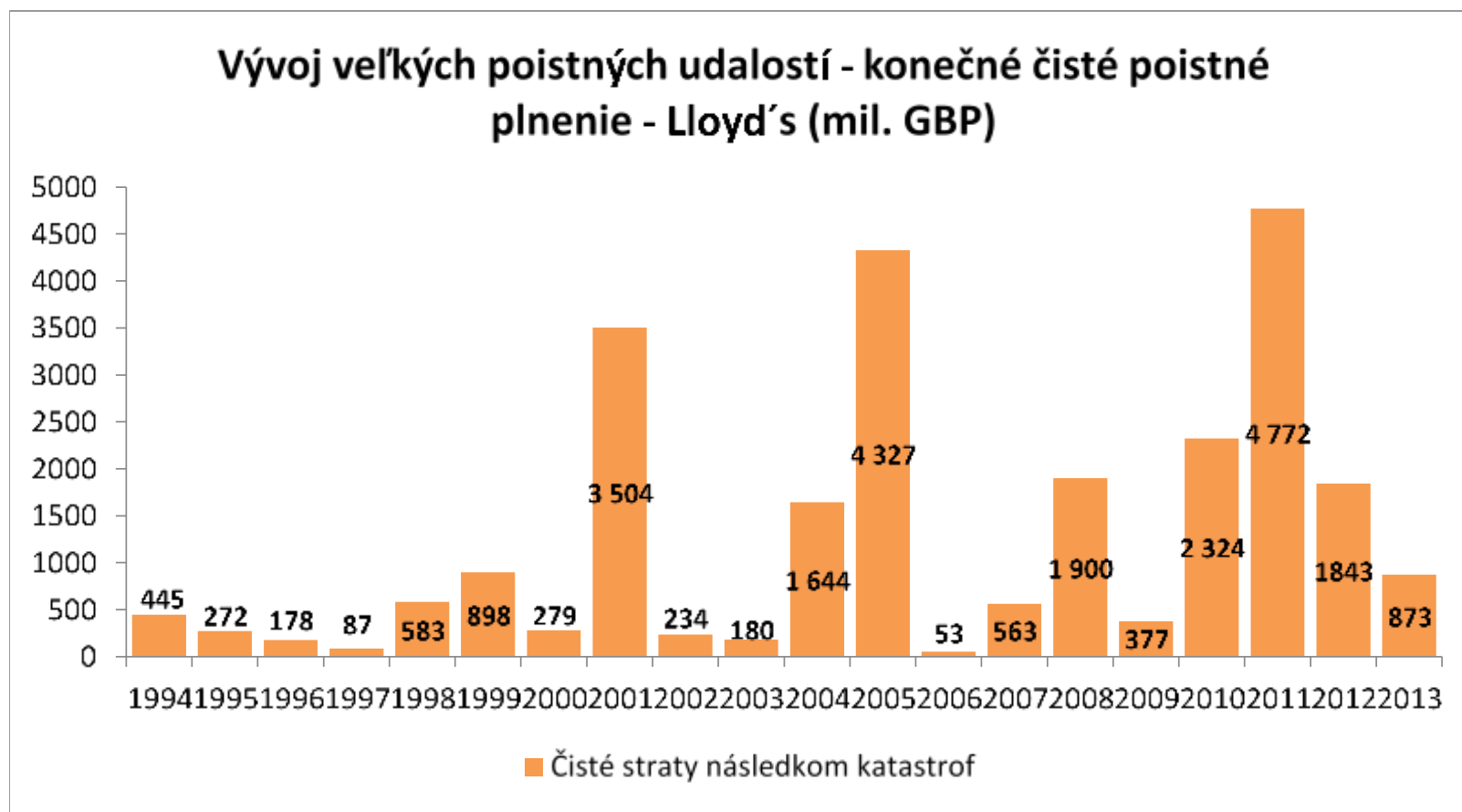
Zdroj: Jana Rybková (z Výročných správ Lloyd's of London za roky 2004- 2013)

Největší pojistné udílosti Lloyd's of London

Udalosti	Dátum	Škoda
Potopenie HMS Lutine	9. októbra 1799	neuveденé
Zemetrasenie v San Franciscu	1906	50 mil. USD
Potopenie Titanicu	14.apríla 1912	1 mil. GBP
Havária vzducholode Hindenburg	1937	neuveденé
Haváriu plošiny na ťažbu plynu a oleja Piper Alpha	1988	1,4 mld. GBP
Pád Svetového obchodného centra	11.septembra 2001	podiel Lloyd's neuvedený
Hurikán Katrina	2004	2,3 mld. GBP
Zemetrasenie v Japonsku	2011	1,95 mld. USD
Zemetrasenie na Novom Zélande	2011	1,2 mld. USD
Záplavy v Austrálii	2011	650 mil. USD

Zdroj: Jana Rybková (z Natural disasters push insurance claims to \$4bn, Lloyd's of London says. The Guardian.

Vývoj pojistného plnění důsledkem katastrof v letech 1994 až 2013

Zdroj: Jana Rybková (z Výročných správ Lloyd's of London za roky 1994- 2013)

2. Pojišťovny provozující současně zajištění

uskutečňování tzv. aktivního zajištění

- a) Pojišťovny, které provozují zajištění příležitostně a jen ve vybraných odvětvích,
- b) Velké pojišťovny, které se věnují zajištění systematicky, zejména v podobě dceřinných společností, které potom vystupují jako profesionální zajišťovny

3. Zajistní makléři (brokeři)

Důvody pro využití brokerů:

- chybějící obchodní síť zajistitele v dané oblasti
- chybějící zkušenosti o situaci na zajistném trhu
- potřeba zajistit určitá speciální rizika
- potřeba využít pro určitá rizika specializovaných zajistný trh (např. úvěrová rizika)
- návrh makléře na optimálnější přístup k zajištění
- přesunutí části administrativy na makléře

Činnost zajišťovacího brokera

- Připravit ve spolupráci s pojistitelem informace a detaily zajištění,
- Vyhledat zajištění na zajišťovacím trhu s nejlepšími podmínkami,
- V případě potřeby vyhledat další zajišťovatele
- Vypracovává zajišťovací smlouvu
- Zprostředkovává platby mezi pojistitelem a zajišťovatelem
- Informuje zajišťovatele o výskytu velkých škod
- Vyřizuje korespondenci mezi účastníky zajištění

Zajištění – podle Zákona o pojišťovnictví

Zajišťovací činností se rozumí

- přebírání pojistných rizik na základě uzavřených smluv, kterými se zajišťovna zavazuje
- poskytnout pojišťovně ve sjednaném rozsahu plnění, nastane-li nahodilá událost ve smlouvě blíže označená,
- a pojistitel se zavazuje platit zajistiteli ve smlouvě určenou část pojistného (dále jen „zajistné“) z pojistných smluv uzavřených pojistitelem, které jsou předmětem této smlouvy (dále jen „zajišťovací smlouva“),
- plnění z těchto smluv a uzavírání zajišťovacích smluv mezi zajistiteli, přičemž součástí zajišťovací činnosti je správa zajištění,
- nakládání s aktivy, jejichž zdrojem jsou technické rezervy zajišťovny,
- uzavírání zajišťovacích smluv mezi zajišťovnami
- správa zajištění a poskytování plnění ze zajišťovacích smluv

Regulace činnosti zajišťovny na základě Zákona o pojišťovnictví

Stejný přístup jako u pojišťovny:

- povolení k provozování: tuzemská zajišťovna, z třetího státu, na základě práva zakládat pobočky nebo dočasně poskytovat služby
- pravidla pro hospodaření

Žádost o udělení povolení

Žádost o udělení povolení k provozování zajišťovací činnosti tuzemskou zajišťovnou obsahuje:

- výši základního kapitálu,
- jméno, popřípadě jména, a příjmení, datum narození a adresu bydliště fyzické osoby nebo obchodní firmu nebo název a sídlo zakladatele tuzemské zajišťovny,
- jméno, popřípadě jména, a příjmení, datum narození a adresu bydliště fyzické osoby, jako člena představenstva, dozorčí rady nebo kontrolní komise nebo která má působit jako prokurista tuzemské zajišťovny, nebo jako osoby s účastí na jejím řízení,
- jméno, popřípadě jména, a příjmení, datum narození a adresu bydliště fyzické osoby, která má v tuzemské zajišťovně vykonávat činnost odpovědného pojistného matematika

Žádost o udělení povolení

- a) stanovy, zakladatelská smlouva nebo listina,
- b) obchodní plán,
- c) doklady o bezúhonnosti fyzických osob nebo důvěryhodnosti právnické osoby, které jsou zakladateli tuzemské zajišťovny,
- d) doklady o důvěryhodnosti a o dosaženém vzdělání a praxi fyzických osob,
- e) doklady prokazující původ základního kapitálu a jeho splacení,
- f) seznam osob, které mají mít kvalifikovanou účast v tuzemské pojišťovně, s údaji o těchto osobách a o výši podílu na základním kapitálu a hlasovacích právech nebo jiné formě takové účasti; za každou takovou osobu žadatel předloží doklady, které se vyžadují při podání žádosti o souhlas k nabytí účasti v tuzemské zajišťovně,
- g) seznam osob, které mají být úzce propojeny s tuzemskou pojišťovnou, s uvedením údajů o těchto osobách a s uvedením způsobu propojení,
- h) popis postupů a metod pro zajištění funkčního a efektivního řídicího a kontrolního systému včetně systému řízení rizik a zajištění personálních, technických a organizačních předpokladů pro výkon navrhovaných činností,

V obchodním plánu žadatel uvádí

- a) popis povahy pojistných nebo zajistných rizik, pro která má být povolení uděleno,
- b) druhy zajišťovacích smluv, které zajišťovna hodlá uzavírat v rámci přebírání pojistných nebo zajistných rizik do své zajišťovací činnosti,
- c) popis tvorby a užití technických rezerv, včetně metody výpočtu jejich výše, a popis základních zásad zajištění vlastní zajišťovací činnosti,
- d) položky, z nichž se sestává garanční fond,
- e) předpokládané náklady na zřízení provozního systému a organizaci obchodní sítě a způsob krytí těchto nákladů,
- f) pro první 3 účetní období:
 - 1. odhad výnosů a nákladů v členění na náklady spojené se zavedením činnosti a na běžné náklady, zejména režijní náklady a náklady na odměny zajišťovacím zprostředkovatelům,
 - 2. odhad výše předepsaného zajistného a nákladů na plnění ze zajištění,
 - 3. odhadovanou rozvahu,
 - 4. odhadovaný výpočet výše míry solventnosti,
 - 5. aktiva určená ke krytí závazků z provozované zajišťovací činnosti a požadované míry solventnosti,
- g) návrhy nebo základní zásady smluv o vyčlenění činnosti nebo o sdílení nákladů, mají-li být takové smlouvy po udělení povolení uzavřeny,

Základní kapitál

Výše základního kapitálu tuzemské zajišťovny činí při provozování zajišťovací činnosti

- a) pouze v životním zajištění nejméně 500 000 000 Kč,
- b) pouze v neživotním zajištění nejméně 500 000 000 Kč,
- c) v životním i neživotním zajištění současně nejméně 1 000 000 000 Kč

Výše základního kapitálu pro aktivní zajištění

Je-li souběžně provozována pojišťovací činnost a zajišťovací činnost, činí základní kapitál tuzemské pojišťovny nejméně částku

- a) stanovenou pro provozování neživotního či životního pojištění, jestliže
 1. přijaté zajistné je nižší nebo rovno 10 % přijatého pojistného,
 2. přijaté zajistné je nižší než částka odpovídající 1 350 000 000 Kč a
 3. výše technických rezerv vytvořených k jejím závazkům ze zajišťovací činnosti je nižší nebo rovna 10 % jejích celkových technických rezerv,
- b) 500 000 000 Kč, je-li provozována zajišťovací činnost v životním nebo neživotním zajištění a byla-li překročena alespoň jedna z hodnot výše uvedených
- c) 1 000 000 000 Kč, je-li provozována zajišťovací činnost souběžně v životním i neživotním zajištění a byla-li překročena alespoň jedna z výše uvedených hodnot

Členění klasického zajištění

- 1. Fakultativní**
- 2. Obligatorní**
- 3. Fakultativně-obligatorní**
- 4. Obligatorně-fakultativní**

Zajištění

- **Fakultativní:** sjednává se individuálně pro jednotlivé pojistné smlouvy, tj. prvopojistitel a zajistitel zvažují situaci případ od případu
- **Obligatoční:** sjednává se pro celé portfolio pojistných smluv, tj. při splnění podmínek z rámcové zajistné smlouvy má zajistitel právo a zároveň povinnost převzít příslušné části rizika z jednotlivých pojistných smluv, současně má prvopojistitel právo a povinnost předat příslušné části z jednotlivých pojistných smluv do zajištění

Případy aplikace fakultativního zajištění:

- Kapacita prvopojistele včetně sjednaného obligatorního zajištění nepokryje objem rizika nabízený k pojištění
- Určité riziko se vymyká sjednanému obligatornímu zajištění
- Prvopojistitel nechce sjednané obligatorní zajištění přetížit těžkými riziky
- Prvopojistitel pojišťuje v určitém pojistném odvětví jen výjimečně a nesjednal obligatorní zajištění
- Prvopojistitel potřebuje v určitém individuálním případě technickou pomoc, neboť nemá s nabízeným rizikem zkušenosti

Výhody fakultativního zajištění

- Prvopojistitel může navýšit svou pojistnou kapacitu,
- Prvopojistitel nabídne k zajištění opravdu jen potřebné případy, a tím si podrží maximum z původního pojistného
- Zajistitel má možnost ovlivnit prvopojistitele při konstrukci původní pojistné smlouvy
- Zajistitel může vyjednat v individuálním případě vyšší zajistné, než by bylo v rámci obligatorního zajištění, či nižší provizi prvopojistitele

Nevýhody fakultativního zajištění

- Může vzniknout značné zpoždění v uzavírání pojistných smluv prvopojistitelem
- Prvopojistitel někdy ztrácí volnost při uzavírání pojistných smluv, neboť musí předjímat potenciální námitky zajistitele sledujícího určitou strategii
- Změnu ve fakultativně zajištěné pojistné smlouvě lze obvykle provést jen se souhlasem zajistitele
- Fakultativní zajištění je více náchylné ke vzniku různých chyb a konfliktních situací než obligatorní zajištění

Obligatorní zajištění

Sjednává se pro portfolio pojistných smluv, tj. při splnění podmínek rámcové zajištné smlouvy má zajistitel právo a zároveň povinnost převzít příslušné části rizika z jednotlivých pojistných smluv daného portfolia do zajištění

- uzavření rámcové zajištné smlouvy (zajistitel vyžaduje informace nejen o charakteru potenciálně zajišťovaných obchodů, ale také o provopojistiteli)
- akceptace zajišťovaného obchodu (zajistitel akceptuje zajišťovaný obchod podle smluvně stanovených podmínek)
- záznamy o vývoji zajišťovaného obchodu (někdy provopojistitel pravidelně zasílá soupis jednotlivých pojistných smluv ke schválení, dnes častější, že zajistitel spoléhá na to, že prvopojistitel neuzavírá neakceptované obchody a ze při cesích dodržuje smluvní limity)
- účetnictví (prvopojistitel předkládá na konci čtvrtletí zajistiteli účty – zajistitelův podíl na pojistném plnění, pojistném, technických rezervách apod.)
- kontrola (zajistitel má právo na kontrolu jako ochranu před zneužitím smlouvy)

Výhody obligatorního zajištění

- prvopojistitel může uzavřít pojistný obchod bez pochyb dostupnosti zajištění, tj. prvořadou výhodou obligatorního zajištění je jistota, kterou zaručuje
- administrativní náklady obligatorního zajištění bývají nižší (pro obě strany)
- zmenšuje se zpoždění při výplatě pojistného plnění, neboť zajistitel se nezabývá podrobně jednotlivými pojistnými případy
- typická je kontinuita, s kterou často pokračuje zajištění do dalších let a tím přispívá k určité jistotě prvopojistitele
- zajistitel lépe realizuje pomocí obligatorního zajištění svou snahu o rozprostření a diverzifikaci pojistných rizik, neboť zde zajišťuje celá portfolia pojistných smluv

Nevýhody obligatorního zajištění

- zajistitelé díky své asymetrické pozici v rámci obligatorního zajištění se snaží eliminovat svá rizika různými restrikcemi a výlukami v zajistné smlouvě
- v rámci obligatorního zajištění se většinou ceduje větší objem pojistného obchodu než v případě fakultativního zajištění a prvopojistitel se tak často zbavuje větší části inkasovaného pojistného než je nutné
- systematické změny ze strany pojistitele v provozovaném pojištění podléhají schválení zajistitelem, zejména při kontinuitě zajištění

Rámcová zajištná smlouva – ustanovení (klausule)

1. Rozsah zajištného krytí z pohledu časového
2. Rozsah zajištného krytí z pohledu věcného
3. Rozsah krytí z územního pohledu
4. Ustanovení o sdílení osudu a jednání
5. Ustanovení o omylech a opomenutích
6. Ustanovení práva kontroly
7. Klausule o vyrovnání a započtení splatných plateb
8. Klausule: arbitráž
9. Rozsah zajištného krytí z pohledu hodnotového

1. Rozsah zajistného krytí z pohledu časového

- Vymezení začátku a konce platnosti smlouvy
- Velmi často na dobu neurčitou se zajistným obdobím jednoho roku s automatickým prodlužováním
- Každá z obou stran mohu vypovědět zajistnou smlouvu při respektování sjednané výpovědní doby (např. 3 měsíce)
- V některých případech je možné okamžité vypovězení smlouvy, např. pokud jedna ze stran se dostala např. do konkurzního řízení, politické důvody (stát, ve kterém je sídlo společnosti je zapojen do vojenských akcí namířených proti státu druhého subjektu)

Výpovědi rámcové zajištné smlouvy

- Řádná výpověď: většinou ke konci zajištného období (před koncem roku), 3 měsíce před koncem období
- Provizorní výpověď: před řádnou výpovědí, signál pro jednání k obnově zajištné smlouvy za změněných podmínek
- Mimořádná výpověď: důvody uvedeny ve smlouvě:
 - Druhá strana přestane dodržovat zajištnou smlouvu
 - Zajištnou smlouvu nelze plnit z veřejných důvodů (změna právní úpravy)
 - Druhá strana přijde o kapitál (zánik instituce)
 - Druhá strana je prodlení s platbami nebo v platební neschopnosti
 - Druhá strana se sloučila s jinou společností
 - Válka nebo ozbrojený konflikt brání obchodním vztahům

2. Rozsah zajistného krytí z pohledu věcného

Je vymezen příslušným pojistným odvětvím (např. živelní pojištění) nebo riziky (např. riziko smrti, riziko povodně)

Přístupy:

- **All Risks:** zajištění kryje všechna rizika kromě těch, která jsou uvedena ve výlukách (co není vyloučeno je automaticky zajištěno)
- **Named Perils:** zajištění kryje jen explicitně uvedená rizika (co není uvedeno je automaticky vyloučeno ze zajištění)

Výluky ze zajistného krytí (důvody)

- Stejná výluka jako v pojistných podmínkách
- Problém pojistitelnosti (např. politická rizika)
- Kapacita zajistitele (např. ekologická rizika)
- Odklon od standardních podmínek zajistné smlouvy

3. Rozsah krytí z územního pohledu

- Geografické vymezení, jaké pojistné smlouvy do zajištění spadají
- Většinou smlouvy na území, ve kterém má provopojistitel sídlo či pobočky, někdy podle umístění pojišťovaného objektu

4. Ustanovení o sdílení osudu a jednání

Podle této klauzule je zajistitel podřízen:

- stejným podmínkám, které ovlivňují provopojistitele (podmínky působící zvnějšku jako klimatické podmínky, plnění při pojistném podvodu, který se nepodařilo prokázat)
- rozhodnutím a jednáním, které provopojistitel v rámci daného pojištění provádí, např. změna a výpovědi pojistných smluv, likvidace škod

Zajistitel předpokládá, že provopojistitel jedná racionálně.

Někdy zajistitel může zasáhnout, např. pokud bylo sjednáno právo zajistitele na asistenci při likvidaci škod (zejména při komplikovaných pojistných událostech)

5. Ustanovení o omylech a opomenutích

- Pokud vzniknou neúmyslně nemohou poškodit práva a povinnosti smluvních stran v zajištění a nezbavují je odpovědnosti, kterou by měly, kdyby k omylu nedošlo. Jde o omyly z nepozornosti. Příslušný omyl musí být napraven.
- Např. je-li v seznamu pojistných plnění uvedena nějaká položka v menší výši (či chybí), nebude se zajistitel zdráhat tuto chybu po jejím nalezení finančně dorovnat.

6. Ustanovení práva kontroly

- Právo zajistitele na informace – možnost zkontrolovat všechny dokumenty prvopojistitele souvisící s předmětem pojistné smlouvy, někdy sám prvopojistitel nabízí, aby prokázal důvěryhodost

7. Klausule o vyrovnání a započtení splatných plateb

- Souvisí s účetnictvím smluvních stran

Vyrovnání: obě strany zaplatí v plné výši zůstatek splatný druhé straně po obdržení vyúčtování

Započtení: veškeré částky splatné kteroukoli stranou mohou být započteny proti nárokům této strany vůči druhé straně

8. Klausule: arbitráž

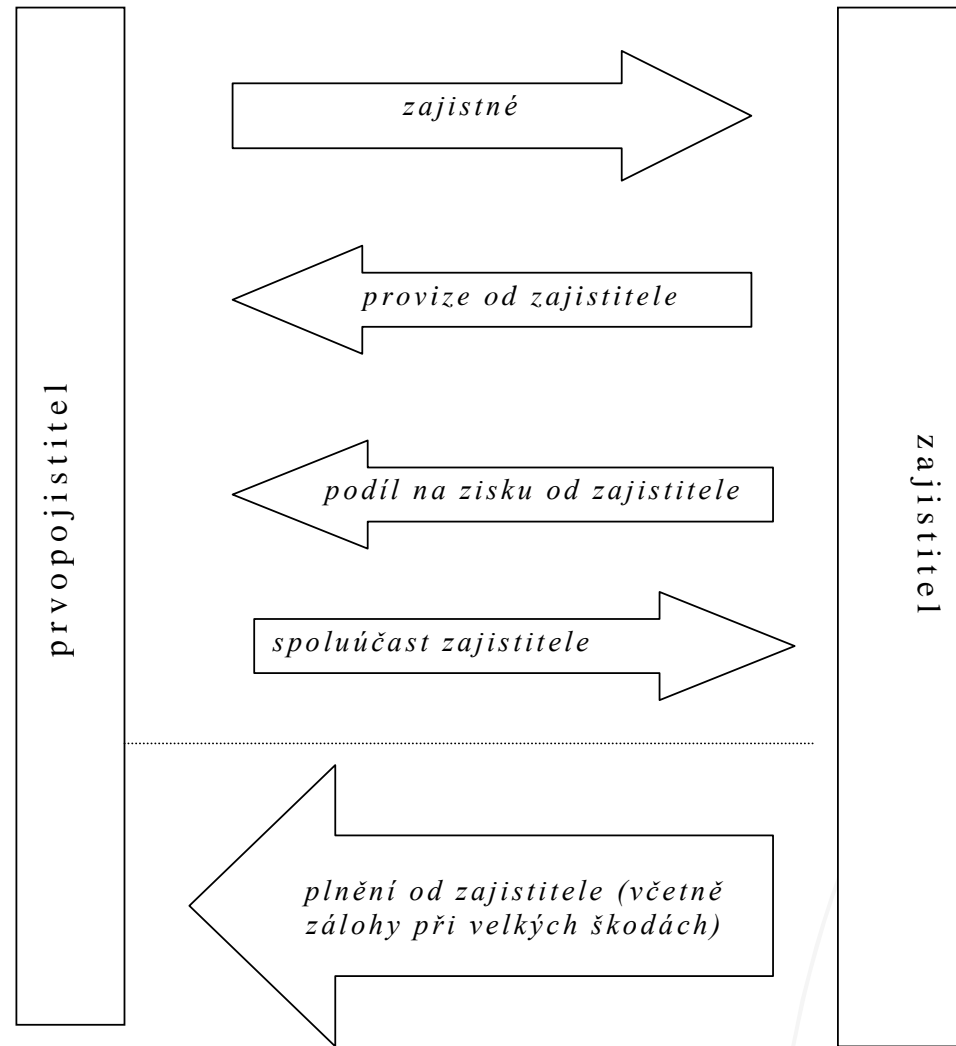
- Zřídka využívaná možnost, kdy případné spory mezi smluvními stranami v zajištění řeší rozhodčí komise.
- Rozhodčí komise rozhoduje v souladu s mezinárodními zvyklostmi v zajištění, její výrok je závazný pro obě strany.
- Arbitráž je výhodnější:
 - Zachování důvěrnosti projednávaného sporu
 - Rychlejší a levnější než soud

9. Rozsah zajištění z pohledu hodnotového

- Vymezení podoby zajištění (proporcionální x neproporcionální)
- Zajištění limity
- Velikost vlastního vrubu
- Velikost provize za zajištění
- Velikost priority
- Podíl na zisku
- Velikost spoluúčasti provopojistitele

Členění zajištění

- **Proporcionální:** pojistná částka, pojistné plnění a pojistné se dělí mezi prvopojistitele a zajistitele ve sjednaném poměru
- **Neporcionální:** zajistitel za speciálně stanovené zajistné přebírá po vzniku škody část pojistného plnění prvopojistitele, která přesáhne sjednanou prvopojistitelovu prioritu

Provize v proporcionálním zajištění

- Slouží ke kompenzaci správních nákladů provopojistitele - struktura správních nákladů pojistitele je jiná než u zajistitele
- Provize oceňuje i stabilitu cedovaného pojistného obchodu (malé škodní výkyvy → vyšší provize)
- Do provize jsou zakomponovány i tržní mechanismy
- Velikost provize se odvíjí od použité podoby zajištění

Druhy provize

- Pevná provize (pevná procentní sazba ze zajistného)
- Stupňovitá provize – pohyblivá provize, jejíž výše závisí na škodním průběhu zajistitele
 - Doplnková provize – navýší pevnou provizi, pokud je škodní průběh menší než předem sjednané procento
 - Lineární provize – závisí na škodním průběhu
 - Provize s přenosem minulých škod – umožňuje vyrovnat výkyvy škodního průběhu v jednotlivých letech

Podíl na zisku proporcionálním zajištění

- Provopojistitel se podílí na dobrých výsledcích zajišťovatele
- Je sjednáván jen v některých pojistných odvětvích
 - Pevný podíl na zisku
 - Odstupňovaný podíl na zisku

Spoluúčast prvopojistitele

- Účelem zamezení morálních rizik
- Spoluúčast při zajistném plnění – závisí na škodním průběhu zajistitele (pokud škodní průběh překročí urč. hodnotu např. 80 %, pak podle ujednání v zaj. smlouvě prvopojistitel doplatí urč. procento zajistného
- Spoluúčast při ztrátách zajistitele – sjednané procento ze ztrát zajistitele

Proporcionální zajištění

- Kvótové zajištění
- Excedentní zajištění

Kvótové zajištění

$$P\check{C}_z = q * P\check{C}$$

$$P_z = q * P$$

$$PP_z = q * PP$$

Kde q je kvóta zajistitele,

$$0 < q < 1$$

$P\check{C}$ je pojistná částka

P je pojistné

PP je pojistné plnění

Kvótové zajištění – zahrnutí limitu

$$P\check{C}_z = \begin{cases} q * P\check{C} & \text{pro } q * P\check{C} \leq L \\ L & \text{pro } q * P\check{C} > L \end{cases}$$

$$P_z = \begin{cases} q * P & \text{pro } q * P\check{C} \leq L \\ (L/P\check{C}) * P & \text{pro } q * P\check{C} > L \end{cases}$$

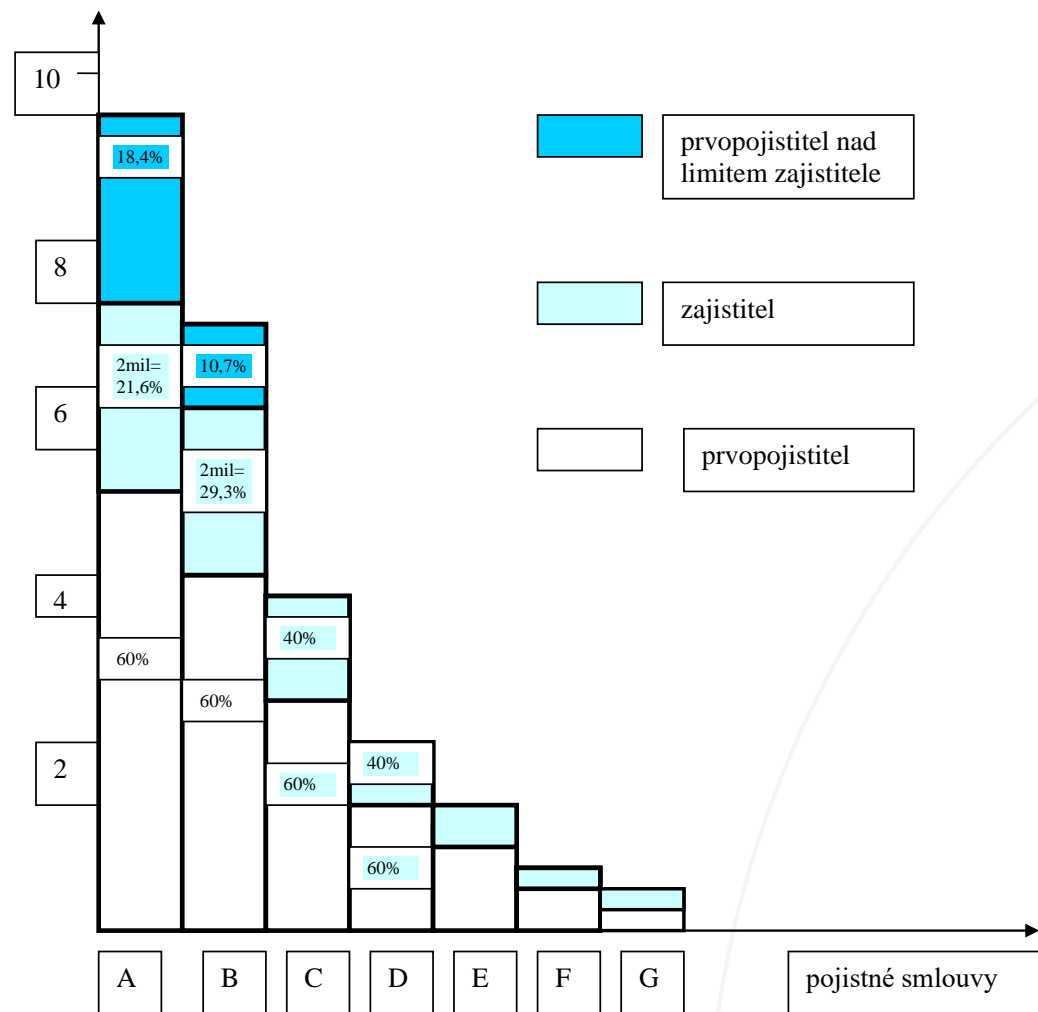
$$PP_z = \begin{cases} q * PP & \text{pro } q * P\check{C} \leq L \\ (L/P\check{C}) * PP & \text{pro } q * P\check{C} > L \end{cases}$$

Zajištění obligatorní kvótové

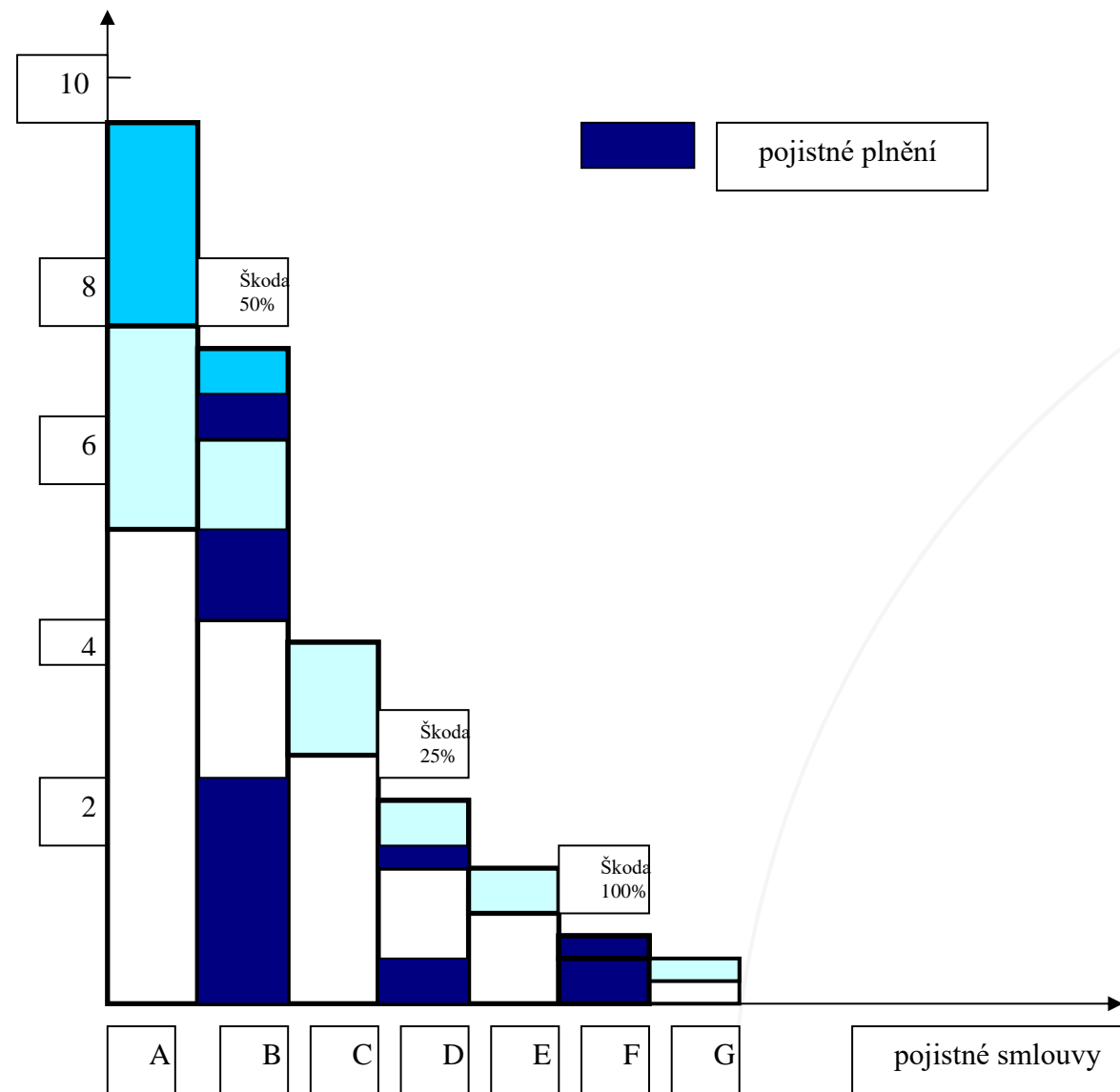
Příklad:

Kvóta zajištětele $q = 40\%$, limit zajištětele = 2 mil Kč

a) ručení

Zdroj: autor

Uplatnění kvótového zajištění

- Pro nový nebo neobvyklý typ obchodu
- Pro obchody, které nelze zajistit jinak než kvótově – obtížné vymezit riziko (např. zemědělské pojištění, zdravotní pojištění)
- V situaci s dlouhodobou ztrátovostí zajišťitele při současné ziskovosti provopojistitele
- V situaci s rizikem změny – ne nastálo, ale poskytně čas na provedení určitých opatření provopojistitelem (např. automobilové pojištění)
- Při snaze provopojistitele zbavit se části upsaného pojistného (v souvislosti s požadavky na velikost vlastního kapitálu)
- Při ukončení pojistné činnosti k určitému datu – pojistitel, který chce ukončit provozování určitého produktu k urč. datu předává dobíhající smlouvy do zajištění kvótového typu
- Pro některé pojistné produkty např. v dopravním pojištění, odpovědnostním pojištění, při retrocesích

Zajištění excedentní - surplus

- Nejčastěji využívaný proporcionální typ zajištění
- Zajistitel se účastní na každé pojistné smlouvě ze zajišťovaného portfolia (PČ, pojistné, PP) procentní sazbou, která odpovídá poměru, v jakém překračuje původní ručení prvopojistitele pevně sjednaný vlastní vrub
- Poměr mezi zajistitelem a prvopojistilem je u každého rizika jiný (vyplývá z velikosti PČ ve vztahu k vlastnímu vrubu)
- Limit zajistitele se obvykle udává v násobcích VV (maximum)

Zajištění excedentní (Surplus)

$$P\check{C}_Z = \begin{cases} 0 & \text{pro } P\check{C} \leq VV \\ P\check{C} - VV & \text{pro } P\check{C} > VV \end{cases}$$

$$P_Z = \begin{cases} 0 & \text{pro } P\check{C} \leq VV \\ \left(1 - \frac{VV}{P\check{C}}\right) * P & \text{pro } P\check{C} > VV \end{cases}$$

$$PP_Z = \begin{cases} 0 & \text{pro } P\check{C} \leq VV \\ \left(1 - \frac{VV}{P\check{C}}\right) * PP & \text{pro } P\check{C} > VV \end{cases}$$

Zajištění Surplus – zahrnutí limitu

$$P\check{C}_Z = \begin{cases} 0 & \text{pro } P\check{C} \leq VV \\ P\check{C} - VV & \text{pro } VV < P\check{C} \leq Li \\ Li & \text{pro } P\check{C} > VV + Li \end{cases}$$

$$P_Z = \begin{cases} 0 & \text{pro } P\check{C} \leq VV \\ (1 - \frac{VV}{P\check{C}}) * P & \text{pro } VV < P\check{C} \leq Li \\ \frac{Li}{P\check{C}} * P & \text{pro } P\check{C} > VV + Li \end{cases}$$

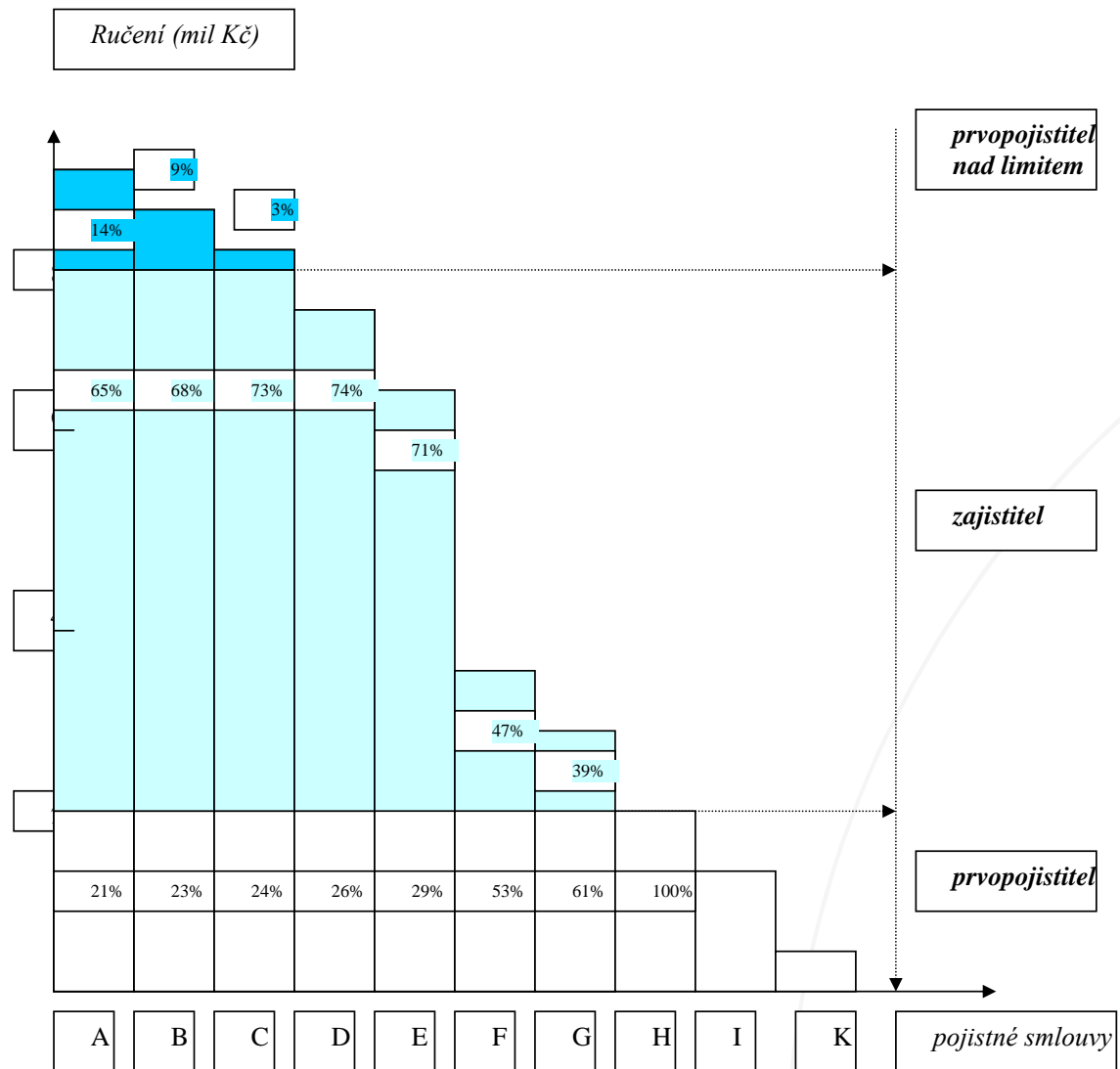
$$PP_Z = \begin{cases} 0 & \text{pro } P\check{C} \leq VV \\ (1 - \frac{VV}{P\check{C}}) * PP & \text{pro } VV < P\check{C} \leq Li \\ \frac{Li}{P\check{C}} * PP & \text{pro } P\check{C} > VV + Li \end{cases}$$

Zajištění Surplus

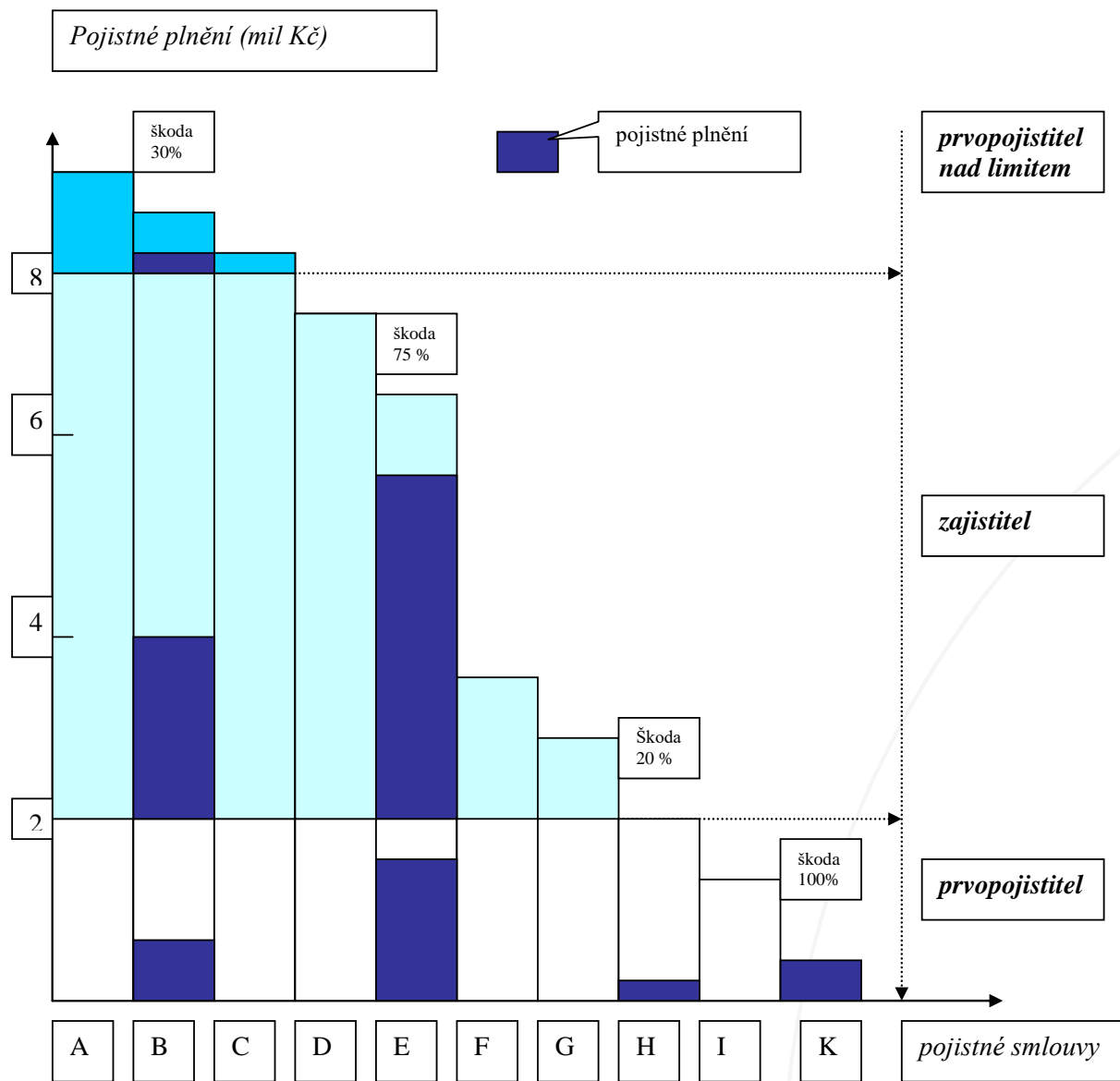
Příklad:

vlastní vrub = 2 mil Kč, maximum krytí = 3x VV, tj. 6 mil Kč

a) ručení – velikost pojistných částek u pojistných smluv

a) pojistné plnění – rozložení pojistného plnění na základě ručení

Uplatnění excedentního zajištění

- Pro zvýšení kapacity pojistitele
- Pro homogenizaci zajišťovaného portfolia a stabilizaci škodního průběhu
- Pro zadržení většího objemu pojistného prvopojistitelem (ve srovnání s kvótovým)
- Pro pojistné produkty charakterizované heterogením chváním

Kombinace excedentního a kvótového zajištění

- Na zajišťované portfolio se nejprve aplikuje excedentní zajištění a na jeho tzv. hrubý vlastní vrub potom kvótové zajištění
- Excedentní zajištění odřízne rizikové expozice, kvótové zajištění sníží absolutní ručení prvopojistitele uvnitř hrubého vlastního vrubu (čistý vlastní vrub)

Kombinace excedentního a kvótového zajištění

- Např. excedentní zajištění s VV 9 mil Kč a maximálním krytím od zajistitele pětinásobek VV (10 mil Kč) a následnou kvótou 50 %, je jeho čistý VV 4,5 mil Kč

Použití kombinace excedentního a kvótového zajištění

- Snížení nákladů na dosažení potřebné velikosti VV, prvopojistitel může uplatnit vyšší VV u excedentního zajištění
- V rámci excedentního zajištění se dostává zajistitel do nevýhodné situace, kombinace s kvótovým ho může odškodnit za ziskovém běžném obchodu

Kombinace kvótového a excedentního zajištění

- Na zajišťované portfolio se nejprve použije kvótové zajištění a na jeho vlastní vrub (hrubý) následně excedentní zajištění (čistý vlastní vrub)
- Uplatnění kvótového zajištění ještě by nemuselo eliminovat výkyvy

Neproporcionální zajištění

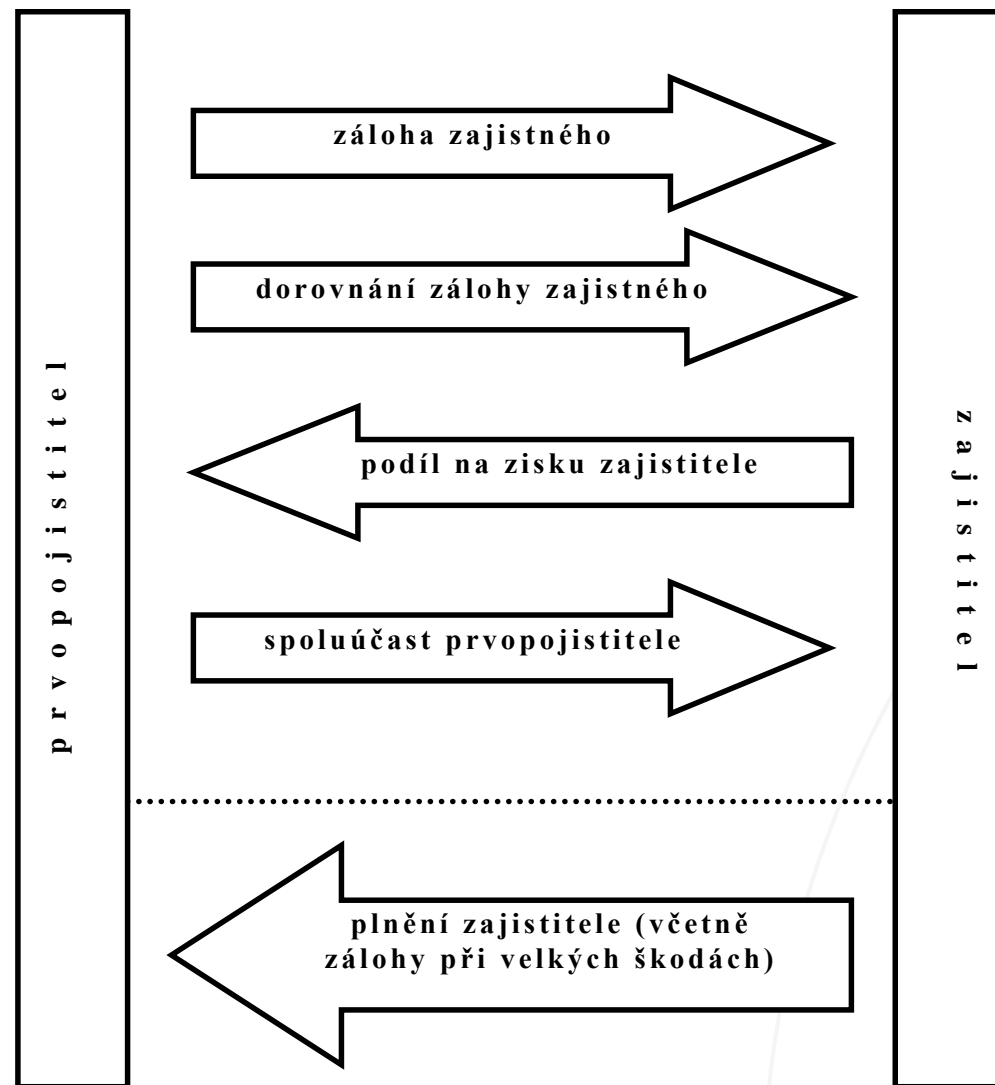
- Plnění zajistitele je určováno výhradně výší skutečně nastalé škody (škod) přesahující pevně sjednanou hodnotu
- Stanovení pojistného není v proporcionálním dělení pojistného, ale lze přirovnat ke konstrukci přímého pojistného s vysokou spoluúčastí
- Provopojistitel může dosáhnout větší homogenity pojistného kmene

Kombinace kvótového a excedentního zajištění

- U nově zaváděných pojistných produktů pomáhá prvopojisiteli úvodní kvótové zajištění financovat prudký nárůst nového obchodu a následně excedentní zajištění homogenizuje zajišťovaný pojistný kmen
- V odvětvím, kde často dochází k růstu pojistné hodnoty
- V některých zemích se požaduje, aby prvopojistitelé zajistili předepsaný díl obchodu na domácím zajišťovacím trhu (s cílem zamezit úniku kapitálu do zahraničí), tedy povinná kvóta

Neproporcionální zajištění - zajistné

- Zajistné: zohledňuje škodní průběh minulých let a rozsah škod, které se dají očekávat vzhledem k zajišťovanému obchodu a kompozici rizik
- Zajistné zajistitel stanovuje před uzavřením zajistné smlouvy (na rozdíl od proporcionálního zajištění, kde se počítá až po cesi jednotlivých smluv)
- Výše zajistného se většinou udává v podobě absolutní minimální částky na celý rok plus procentní sazbou, která se aplikuje na konci roku na přijaté pojistné
- Neuplatňuje se provize

Neproporcionální zajištění

- **Priorita** – vztahuje se k výši pojistného plnění (VV – k výši pojistné částky)
- **Vrstva** – charakterizuje maximální výši pojistného plnění, kterou hradí zajistitel (na rozdíl od limitu v proporcionálním zajištění)
- pokud celková škoda přesáhne součet priority a vrstvy zajistitele, jde nadbytečná část na vrub prvopojistitele nebo častěji do navazujícího vrstvy dalšího zajistitele – pojistitel často sjednává několik na sebe navazujících vrstev

Zajištění neproporcionální

- Excess of Loss
- Stop Loss
- Umbrela cover
- Zajištění nejvyšších škod
- ECOMOR

Excess of loss (zajištění škodního nadměrku, XL)

- Nejčastější
- Priorita dána pevnou částkou
- Členění:
 1. WXL/R (working excess of loss per risk) – priorita se aplikuje zvlášť na každou pojistnou smlouvu
 2. WXL/E (working excess of loss per event) – priorita se aplikuje dohromady na více pojistných událostí, které jsou zasaženy stejnou pojistnou událostí (nekatastrofického charakteru)
 3. CatXL (catastrophe excess of loss) priorita se aplikuje dohromady na více pojistných smluv, která se klasifikuje jako katastrofa

Zajištění WXL/R (zajištění rizikového škodního nadměrku)

- r = priorita
- l = vrstva zajistitele
- X = pojistné plnění
- X_z = pojistné plnění připadající na zajistitele

$$X_z = 0, \quad \text{jestliže } X \leq r$$

$$X_z = X - r, \quad \text{jestliže } r < X \leq r + l$$

$$X_z = l, \quad \text{jestliže } r + l < X$$

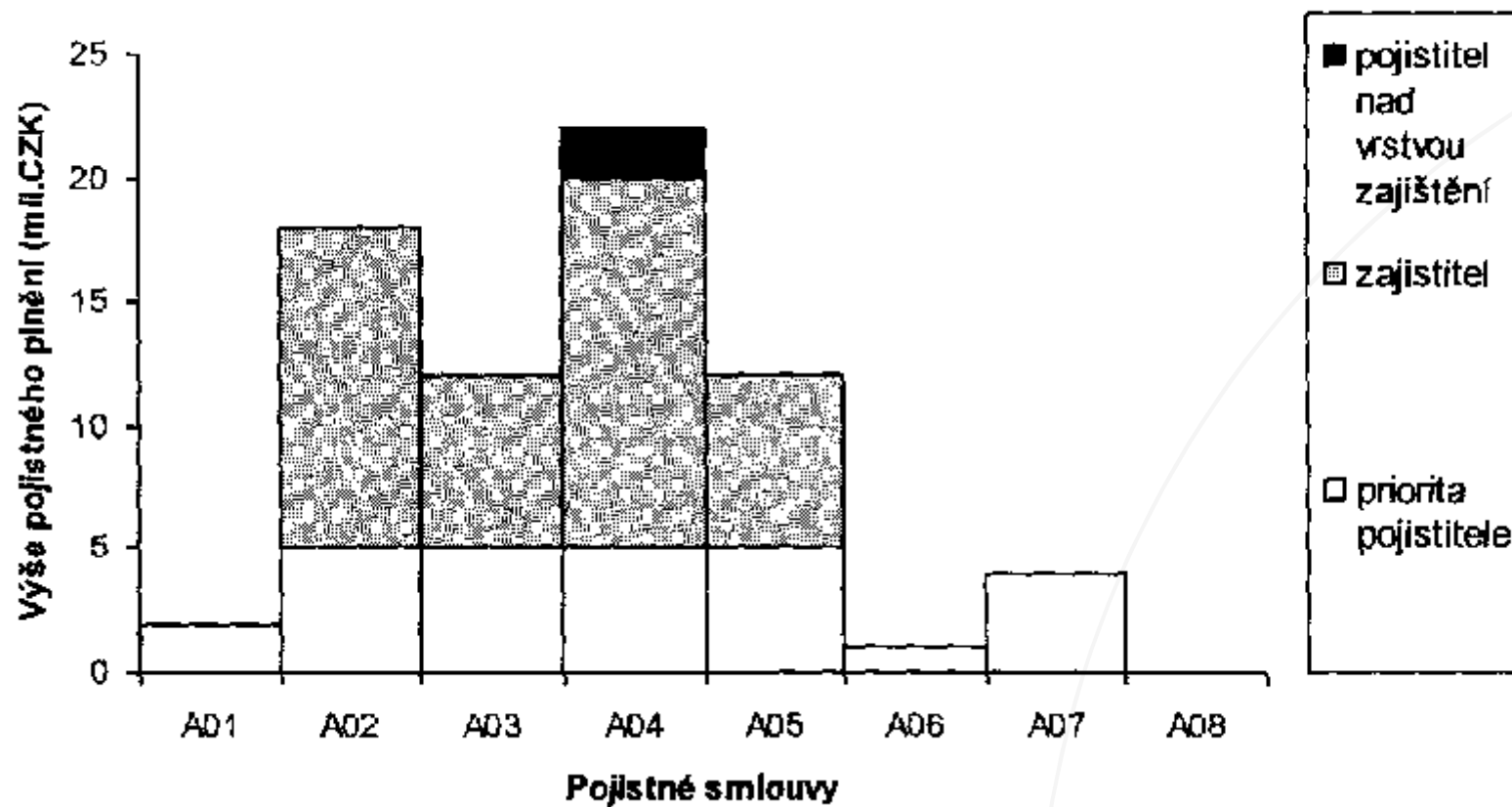
Zajištění WXL/R – příklad

priorita provopojistitele = 5 mil Kč, vrstva zajistitele = 15 mil Kč

Pojistná smlouva	Pojistné částky	Výše škod	Priorita pojistitele	Vrstva zajistitele	Pojistitel nad vrstvou
A01	32	2	2	0	0
A02	30	18	5	13	0
A03	26	12	5	7	0
A04	22	22	5	15	2
A05	20	12	5	7	0
A06	14	1	1	0	0
A07	10	4	4	0	0
A08	5	0	0	0	0

Zajištění WXL/R – příklad

priorita provopojistitele = 5 mil Kč, vrstva zajistitele = 15 mil Kč

Zajištění WXL/R

- Nevýhoda – prvopojistitel je nucen každou škodu hradit do výše priority, tj. v případě nastání mnoha škod do výše priority znamená velké zatížení, nastavit prioritu nižší – vyšší cena zajištění (v neproporc. zajištění obvyklé řešit střední a velké škody, neboť jeho účelem snížit nepříznivý škodní průběh)
- Využití v požárním pojištění, pojištění odpovědnosti, povinném ručení, námořním kargopojištění, komerčním zdravotním pojištění

Zajištění WXL/E

(zajištění škodního nadměrku jednotlivých událostí)

- Reaguje na nedokonalost WXL/R při nahromadění mnoha škod ze jedné události
- Priorita vychází z celkového souhrnu škod
- Zajišťitel ručí za sumu škod převyšujících prioritu do výše vrstvy
- Vymezení podmínek vlivu jedné události na více pojistek:
 - a) Specifikuje se minimální počet pojistných smluv, které jsou zasaženy pojistnou událostí
 - b) Nastaví se priorita tak vysoko, aby muselo dojít k expozici několika rizik současně

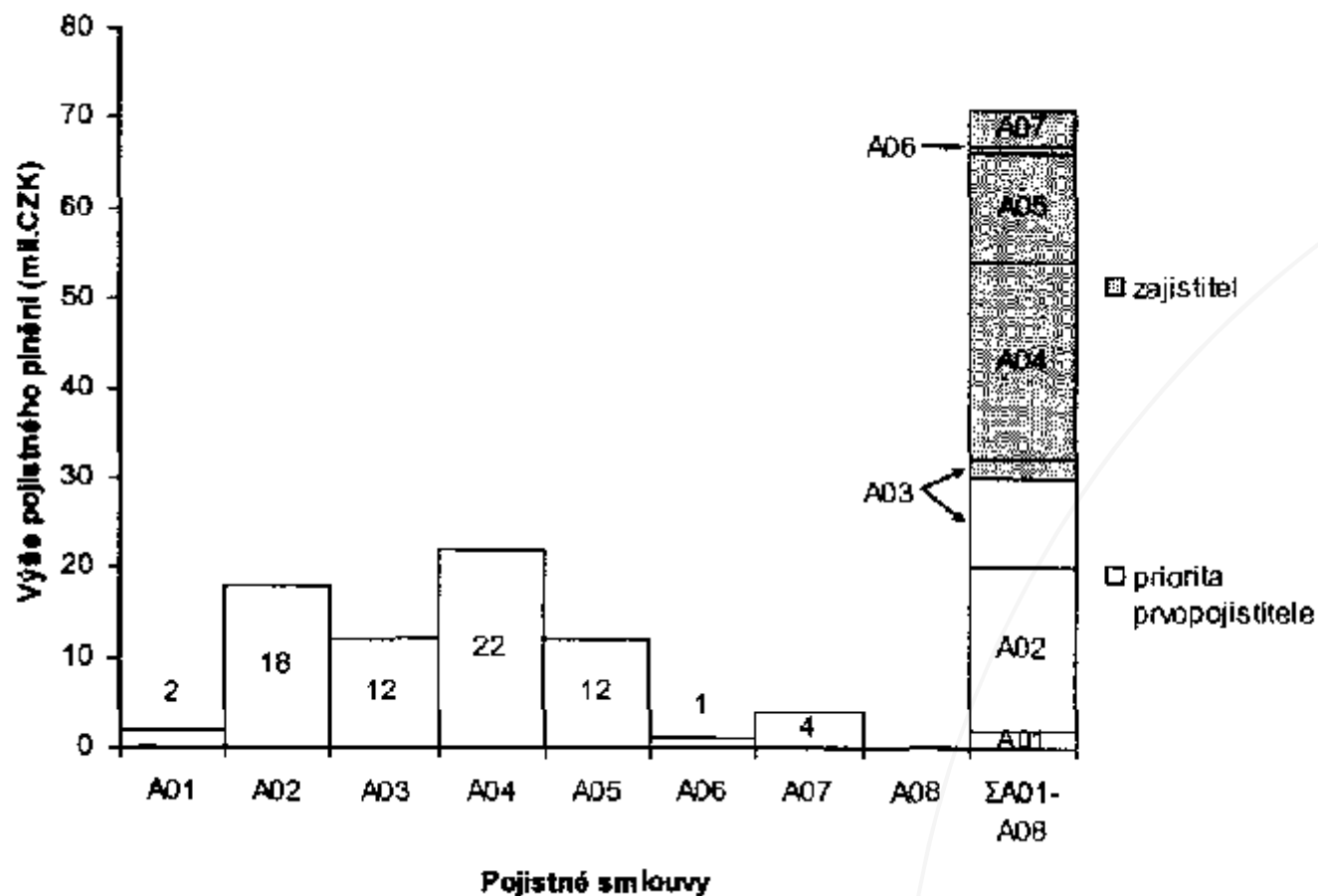
Zajištění CatXL

(zajištění škodního nadměrku katastrofické události)

- Očekává se velký počet zasažených pojistek během jedné události
- Priorita bývá vysoká (čím vyšší, tím nižší zajistné)
- Důležité je definování pojistné události, vymezení např.:
 - Časové:
 - 72 hodin nepřetržitě působící hurikán, tajfun, vichřice, krupobití, zemětřesení
 - 504 hodin nepřetržitě působící povodeň
 - N-hodinová klauzule – říká, jak dlouho může jedna pojistná událost trvat
 - Prostorové:
 - Striktní vymezení povodí řek při povodních
 - Teritoriálně vymezené území při občanských nepokojích

Zajištění CatXL – příklad

priorita provopojistitele = 30 mil Kč, vrstva zajistitele = 100 mil Kč

Zdroj: autor

Zajištění Stop Loss (zajištění nadměrku škodovosti, SL)

- Chrání prvopojistitele před důsledky nahromadění velkého počtu škod během určitého časového období (bez ohledu na jejich jednotlivou výši)
- Vyrovnání nepříznivého škodního průběhu
- Má chránit prvopojistitele před vysokými ztrátami
- Priorita může být vyjádřena:
 - Absolutní výší
 - Hranicí škodního průběhu (častější)

Stop Loss

- ŠP = škodní průběh
- m = priorita pojistitele ve formě hranice škodního průběhu
- l = limit zajistitele ve formě škodního průběhu
- P = pojistné plnění na vlastní vrub pojistitele
- X = celkové pojistné plnění na vlastní vrub pojistitele
- X_z = pojistné plnění hrazené zajistitelem (Stop Loss)
- ŠP = X/P

$$X_z = 0, \quad \text{jestliže } \text{ŠP} \leq m$$

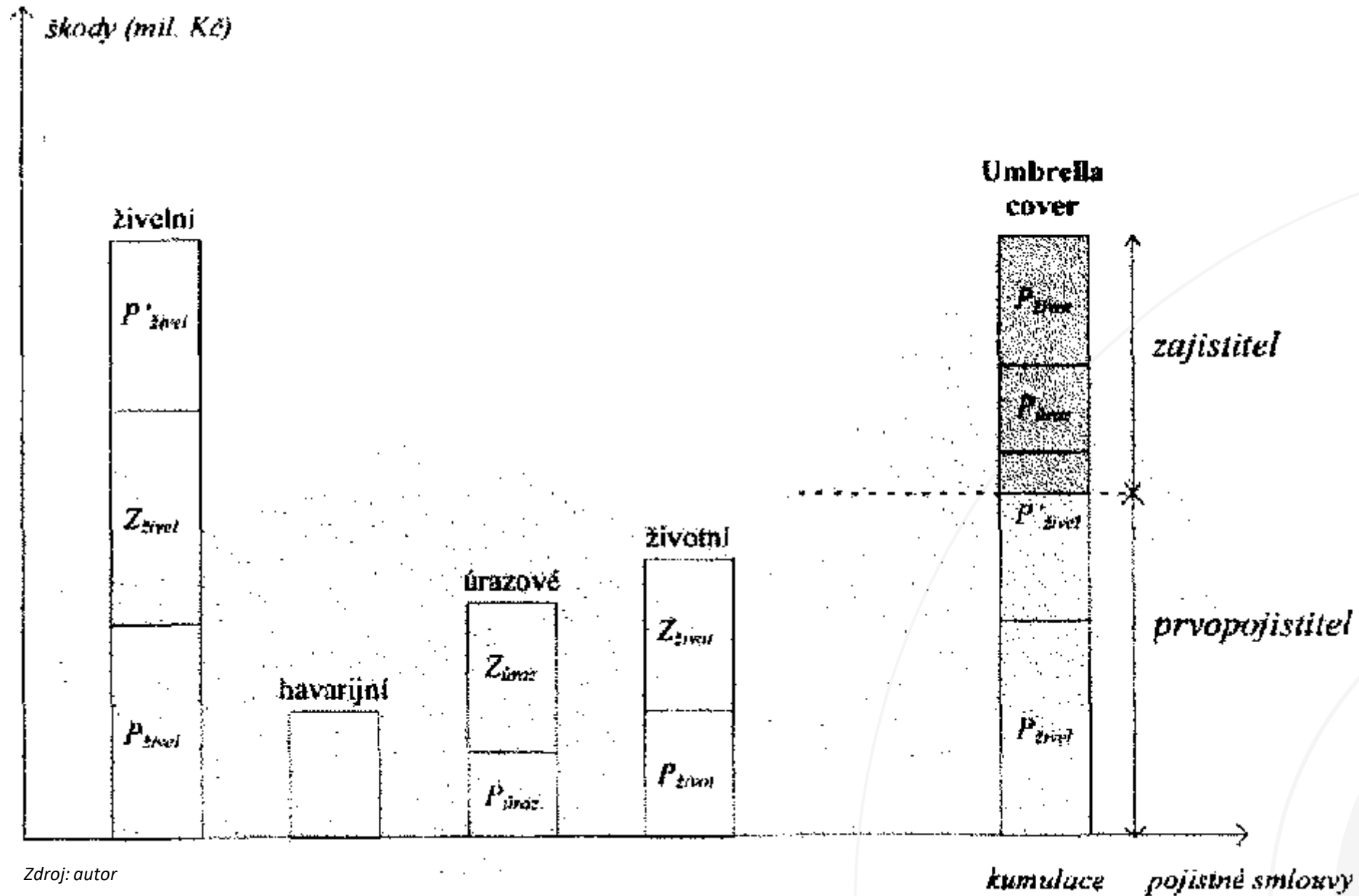
$$X_z = X - m.P, \quad \text{jestliže } m < \text{ŠP} \leq l$$

$$X_z = (l - m).P, \quad \text{jestliže } l < \text{ŠP}$$

Zajištění Umbrella Cover (Global Excess)

- Zohledňuje kumulaci škod z jedné pojistné události (katastrofické) škodní události přes různá odvětví
- Např. dojde k hurikánu a dochází ke kumulaci škod v rámci živelního, havarijního, úrazového, životního pojištění
- Snižuje škodní zatížení prvopojistitele kumulovanými prioritami z různých pojistných odvětví
- Často se vyžaduje, aby každé odvětví mělo zajištění CatXL (nebo WXL/E) s individuální prioritou pro každé odvětví
- Priorita pro Umbrella Cover by měla tak vysoká, aby pro její překročení musela událost zasáhnout minimálně dvě pojistná odvětví prvopojistitele.
- Někdy se individuální zajištění jednotlivých odvětví nevyžaduje, potom se mluví o zajištění All Risks Cover.

Umbrella Cover

Zajištění druhého rizika (Second Risk)

- Stejné principy jako WRL/R
- Kalkulace zajistného se řídí principy proporcionálního zajištění
- Tzn. proporcionální stanovení ceny a neproporcionálně stanovený způsob krytí (závislé na pojistném plnění)
- Využití v rámci pojištění odpovědnosti, kaskopojištění

Zajištění nejvyšších škod (Largest Claims Reinsurance, LCR)

- Zajistitel hradí p nejvyšších škod, které nastaly během platnosti pojistné smlouvy (často během kalendářního roku)

$$X_Z = X_{(1)} + X_{(2)} + \dots + X_{(p)},$$

kde $X_{(1)} \geq X_{(2)} \geq \dots \geq X_{(p)} \geq \dots \geq X_{(n)}$ jsou škody za daného roku uspořádané podle velikosti a X_Z je **zajistné plnění**

ECOMOR zajištění

- Zajistitel v daném roce hradí jen ty části škod, které přesáhly *p*-*tu* největší škodu

$$\begin{aligned} X_Z &= (X_{(1)} - X_{(p)}) + \dots + (X_{(p-1)} - X_{(p)}) = \\ &= X_{(1)} + \dots + X_{(p-1)} - (p - 1) \cdot X_{(p)} \end{aligned}$$

Zajistné v neproporcionálním zajištění

- Netto zajistné (risk premium)
- Bezpečnostní přírážka (uncertainty loading)
- Správní náklady (reinsurer's costs)
- Zisková přírážka (profit margin)
- Náklady spojené s retrocesí (retrocession costs)

Zajištění v životním pojištění

- Specifika životního pojištění (dlouhodobost, spořicí složka, vysoké počáteční náklady) se odráží v zajištění ŽP
- Využívá se především proporcionálního zajištění
- Jako ochrana proti kumulaci škod neproporcionální zajištění CatXL (WXL/E) vícenásobná úmrtí v důsledky živelní nebo sociální události, pádem letadla či potopením lodi – sjednává se priorita, vrstva zajistitele a minimální počet úmrtí, ke kterým došlo během jedné katastrofické události

Zajištění v ŽP

- Pokud je ŽP kombinováno s NŽP, zajišťují se obě složky zvlášť
- IŽP – zajištění se týká pouze rizikové složky
- Zajištění probíhá na různých zajistných bázích:
 - Zajištění na rizikové bázi
 - Zajištění na normální bázi
 - Zajištění na modifikované bázi

Zajištění na rizikové bázi

- Ceduje se pouze riziko úmrtí či chorobnosti – pojištění vážných onemocnění (zajistná částka je menší než PČ, o rezervu pojistného životních pojištění vytvoření do té doby)
- Odpovědnost za správu pojistky včetně TR je na prvopojistiteli (zajistitel nenese investiční riziko)
- Neuplatňuje se provize
- Převažuje v životním pojištění

Zajištění na normální bázi

- Cedují se všechny náležitosti pojistné smlouvy (PČ, pojistné, PP) jako v proporcionálním zajištění
- Neomezuje se jen na úmrtí či chorobnost
- Na zajistitele přechází část odpovědnosti za správu a technické rezervy
- Zajistitel proplácí pojistiteli provizi jako kompenzaci za správní náklady
- Využívá se často pro pomoc při zavádění nových produktů
ŽP

Zajištění na modifikované bázi

- Jako u normální báze, jen zajistitel musí převzatou část technických rezerv deponovat u prvopojistitele
- Zajistitel stejně jako u zajištění na rizikové bázi nenese investiční riziko a navíc od prvopojistitele obdrží část výnosu z investování rezerv podle dohody v pojistné smlouvě

Limity klasického komerčního zajištění

- Nedostatečná kapacita zajišťovacích trhů – uplatňování limitů
- Podíl státu na krytí katastrof – státní fondy, státní zajišťovny
- Vliv státu na krytí škod z pojištění a zajištění
- Uplatňování dalších alternativních nástrojů

Finanční zajištění

- finanční zajištění je kombinací transferu rizika a financování rizika
- původním motivem pro realizaci finančního zajištění byla snaha o stabilizaci hospodářských výsledků v čase

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Alternativní nástroje zajištění

Finanční zajištění

- **primárně sleduje finanční cíle** (navýšení kapitálu, stabilizace obchodních výsledků, vylepšení finančních ukazatelů, posílení solventnosti, ratingového ohodnocení, financování nových pojistných projektů, daňové a licenční důvody, dozorové důvody apod.) **a teprve na druhém místě pojistně technické cíle.**

Finanční zajištění - charakteristické rysy

- dlouhodobý charakter
- jeden zajišťovatel
- souvislost mezi individuálním škodním průběhem a skutečnými náklady na zajištění
- přebírá podobu klasického zajištění
- kombinace s bankovními produkty
- daňová optimalizace

Příklad:

- Podle sjednané zajistné smlouvy bude za zajistné předem zaplacené prvopojistitelem proplácet zajistitel pojistné plnění z minulých pojistných událostí (vzniklých před uzavřením zajistné smlouvy), prvopojistitel nemusí vytvářet rezervu na pojistná plnění

Příklad:

- Zavádění nového produktu životního pojištění je náročné na počáteční náklady – finanční zajištění zde může znamenat počáteční finanční výpomoc, která se v budoucnu vrátí

Finanční zajištění

- Finanční zajištění umožňuje reagovat na problémy, se kterými si tradiční způsob zajištění a ostatní výše vyjmenované metody neporadí nebo je vhodně doplňuje
- Umožňuje předcházet cykličnosti zajišťných trhů, kdy zejména po výskytu katastrofických událostí mají ceny na zajišťném trhu tendenci růst
- využívá pojišťovna i v případech, kdy zavádí na trh nový produkt a má obavu z jeho potencionálního neúspěchu
- Díky dlouhotrvajícím vzájemným vztahům se může pojišťovna spolehnout na pomoc při dlouhodobém krytí nepředvídatelných událostí a zajišťovna naopak může počítat se stálým příjmem ze zajištění.

Formy finančního zajištění

- **Retrospektivní smlouvy**
- **Prospektivní smlouvy**

Retrospektivní smlouvy

- *Předmětem těchto smluv jsou minulá období*
- *Cedent zaplatí jednorázově zajistné a zajistitel se zavazuje vyplatit fixní částku v předem stanovené době*
- *Zajistné je v podstatě časovou hodnotou budoucích plnění*

Retrospektivní smlouvy

- *Předmětem těchto smluv jsou minulá období*
- *Cedent zaplatí jednorázově zajistné a zajistitel se zavazuje vyplatit fixní částku v předem stanovené době*
- *Zajistné je v podstatě časovou hodnotou budoucích plnění*

Time Distance contract

- připomíná bankovní termínovaný vklad,
- pojistitel zaplatí jednorázové zajistné a dále platí pravidelné splátky, které nejsou vázány na škodní průběh cedenta
- je zde zajištěn výnos z úroků, proto se využívá ke krytí rizika úvěrového, investičního či měnového

Modifikovaný Time Distance contract

- není doba výplaty pevně dána, ale závisí na škodním průběhu určitého portfolia
- zahrnuje riziko načasování, pokud dojde k dřívější výplatě pojistného plnění, získá pojišťovna nižší výnos z úroků

LPT (Loss Portfolio Transfer)

- cedent převádí na zajistitele své budoucí závazky vzniklé z uzavření pojistných smluv v minulosti
- Zajistitel inkasuje zajistné, které odpovídá současné hodnotě prvopojistitelem vytvořených rezerv
- Zajistitel přebírá riziko načasování, investiční riziko a riziko nákladů likvidace, proto si také připočítává k zajistnému jak nákladovou, tak i ziskovou přírážku. Nepřebírá však pojistně technické riziko

LPT – pokr.

Mezi hlavní výhody LPT kontraktů řadíme:

- možnost urychlení odchodu prvopojistitele z určitého pojistného odvětví,
- vyhnutí se nákladným a zdlouhavým procesům spojených s likvidacemi pojistných událostí a výplatami pojistných plnění,
- zlepšuje poměrové koeficienty rozvahy (např. poměr vlastního jmění ku pojistnému, tedy jednu součást solventnosti).

ADC (Adverse Development Cover)

- zajistitelem přebíráno pojistně technické riziko, riziko načasování a někdy i kreditní riziko
- Zajistitel nepřebírá škodné rezervy cedenta, nýbrž odpovědnost za jejich dostatečnou výši (hlavně rezerv na pojistná plnění, IBNR)

Prospektivní smlouvy

- orientují na současná a budoucí pojistná období
- hlavní úlohou je vyrovnávání škodního průběhu a ochrana před důsledky katastrofických škod

FQS (Finite Quota Share)

- hodně společného s kvótovými zajistnými smlouvami
- napomáhají vylepšovat solventnost prvopojistitele nebo napomáhají při financování vysokých počátečních nákladů spojených se zaváděním nových pojistných produktů (zajistitel poskytne cedentovi prostředky, které jsou mu postupem času vráceny prostřednictvím plateb zajistného).

SLT (Spread Loss Treaty)

- snaha o rozprostření rizik do delšího časového horizontu, riziko načasování
- Cedent platí po celou dobu trvání smlouvy zajistné, které je kumulováno na souhrnném účtu. Úrokové výnosy se dělí mezi oba subjekty, přičemž cedent inkasuje jejich větší část. Výplata plnění a výplata zajistitelovy marže se provádějí ze souhrnného účtu. Pokud je zůstatek na tomto účtu pasivní, platí cedent vyšší zajistné až do doby, než je zůstatek opět aktivní nebo do vypršení platnosti smlouvy. Po jejím vypršení dojde k vypořádání prvopojistitelových závazků (v případě negativního zůstatku musí uhradit část ztráty) nebo pohledávek (v případě aktivního zůstatku má nárok na podíl na zisku).

Alternativní nástroje

- Různé metody, které představují přenos rizik jiný než je tomu u klasického zajištění

Důvody uplatnění:

- Navýšení pojistné a zajistné kapacity
- Eliminace volatility pojistných a zajistných sazeb
- Levnější pojistná a zajistná ochrana
- Využití kapacity kapitálových trhů
- Redukce úvěrového rizika
- Další např. daňová, finanční hlediska

Alternativní nástroje

- Jsou zařazovány pod zajištění, i když neznamenají pouze vztahy v rámci zajištění
- Subjekty, které dnes využívají alternativní nástroje, jsou obvykle velké společnosti (jak pojišťovny, tak pojišťující se firmy)

Typické rysy ART

- Víceletý charakter (multi-year)
- Současné krytí skupiny rizik (multi-line)
- Přizpůsobování smluv jednotlivých klientům
- Zajišťování rizik, které nelze zajistit tradičními metodami (nepojistitelná rizika)
- Zvýraznění prvků samopojištění
- Redukce morálního hazardu ze strany pojištěných, zajištěných subjektů
- Sekuritizace pojistných rizik jejich převodem do podoby cenných papírů nebo finančních derivátů

Nositelů ART

- Samopojištění
- Kaptivní pojišťovny
- Risk retention groups
- Pooly
- Kapitálové trhy
 - Sjednávání úvěrů pro případ katastrof
 - Emise cenných papírů vázaných na pojištění

Samopojištění

Neznamená nepojištění, ale vytváření individuálních rezerv na krytí dopadů rizik.

Výhody:

- nižší náklady než u pojištění
- výnosy z investování rezerv zůstávají v podniku
- náklady na krytí rizika se nezvyšují v důsledku škod u jiných subjektů
- přímý podnět k omezování rizika

Samopojištění – pokr.

Nevýhody:

- možnost vzniku velké škody
- souhrnný účinek několika škod může znamenat vyčerpání rezervy
- potřeba časového prostoru pro vytvoření dostatečné rezervy
- volné prostředky nutno investovat do krátkodobých instrumentů
- problematický odhad nákladů na pokrytí škod v důsledku úzkého základu
- pokušení vypůjčit si z rezervy v případech finančních potíží

Samopojištění

- Typické pro USA, kde je legislativně regulováno
- Zaměřeno ve velké míře na oblast odpovědnostního pojištění (pro zaměstnance, za výrobek, občanů) a v pojištění majetku
- Aby podnik získal příslušné oprávnění k provozování tohoto pojištění, musí splňovat požadavky regulace

Kaptivní pojišťovny

- Pojišťovna, která patří subjektu (či skupině subjektů) neprovozujících pojišťovnou činnost, pojišťuje svého vlastníka
- Původně byly využívány pro pojištění rizik s vysokou frekvencí výskytu nebo běžně nepojistitelných rizik
- Obvykle mají podobu klasických pojišťoven upisujících pojistné smlouvy a inkasujících pojistné od pojištěných subjektů
- Někdy fungují jako kaptivní zajišťovny, kdy pojišťují rizika mateřské firmy zprostředkovaně přes nějakou frontingovou pojišťovnu licencovanou jako komerční pojišťovna v daném státě.

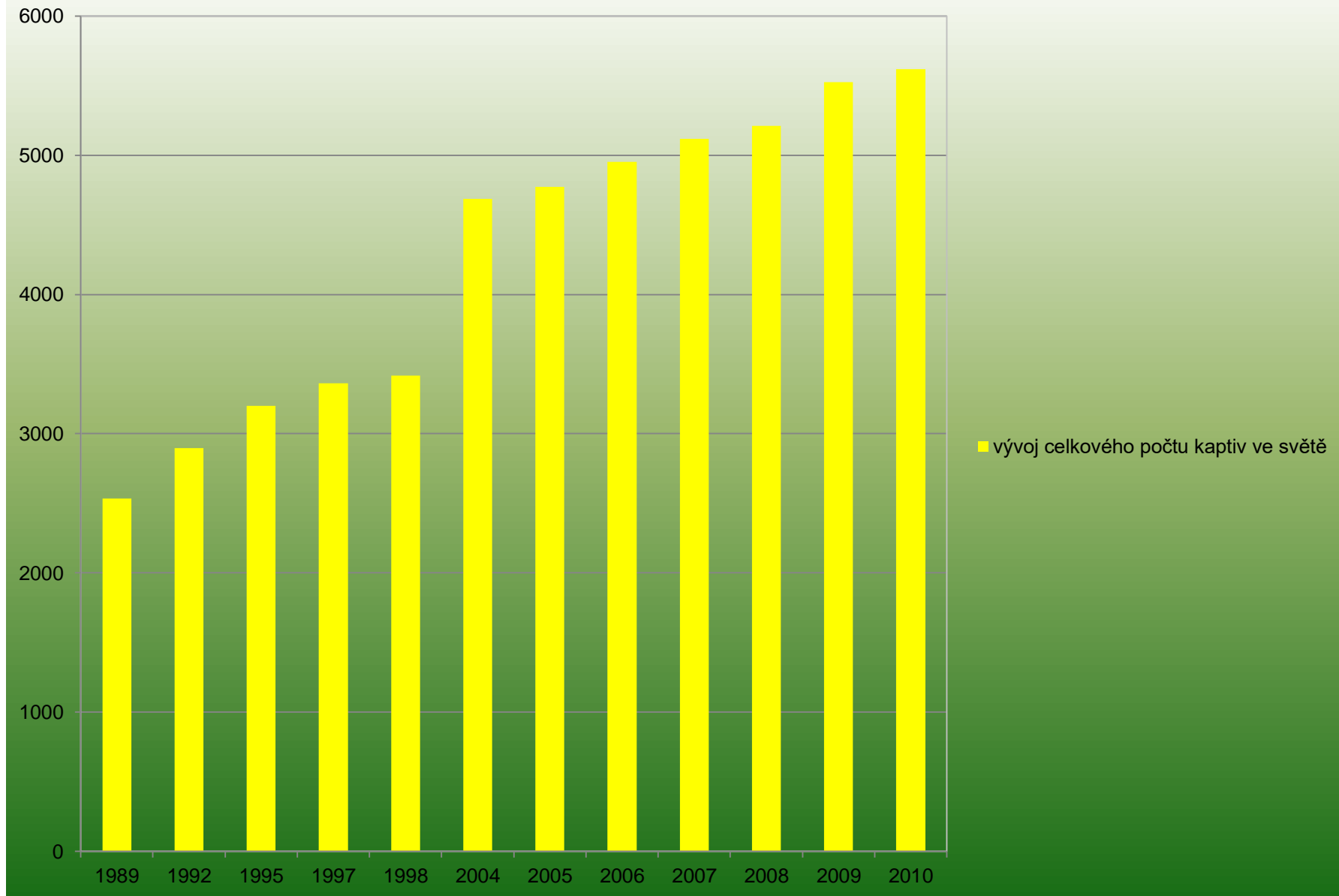
Rozdíly mezi kaptivními a tradičními pojišťovnami

- tradiční pojišťovny obchodují s třetí stranou (ne vlastníky podniku), kaptiva podnikají téměř vždy jen pro svého majitele.
- tradiční pojišťovny mají zisky z podnikání, které se sepíší (včetně výnosů z finančního umístění, příjmů z pojistného a ztráty rezerv), kaptivní společnosti mají zisky a příjmy získané z rezerv, a takové zisky a příjmy jsou k dispozici vlastníkům kaptiv.
- tradiční pojišťovny předepisují ceny, podmínky, likvidaci pojistných událostí a postupy prevence ztráty, které jsou použitelné pro jejich podnikání, u kaptivní pojišťovny, majitel stanoví své vlastní jedinečné nároky, možné ztráty a kritéria, použitelné pouze na jeho vlastní riziko.
- kaptivní pojišťovny se neúčastní hodnocení pro upisování zbytkového trhu podnikání, jako tradiční pojišťovny
- pojistné placené tradičním pojišťovacím společností jsou obchodní náklady, pojistné zaplacené vlastní společnosti jeho pojištěnci jsou ve skutečnosti investice do společnosti, a tak nejsou jen obchodními náklady.
- kaptivní pojišťovny, které jsou tvořeny mimo "domácí státy" (hovorově známý jako "off shore"), může realizovat některé daňové výhody ve srovnání s "domácími" kaptivy. Daňové důsledky je pak samozřejmě nejlepší řešit prostřednictvím daňového experta nebo právního zástupce se zkušenostmi v této oblasti.

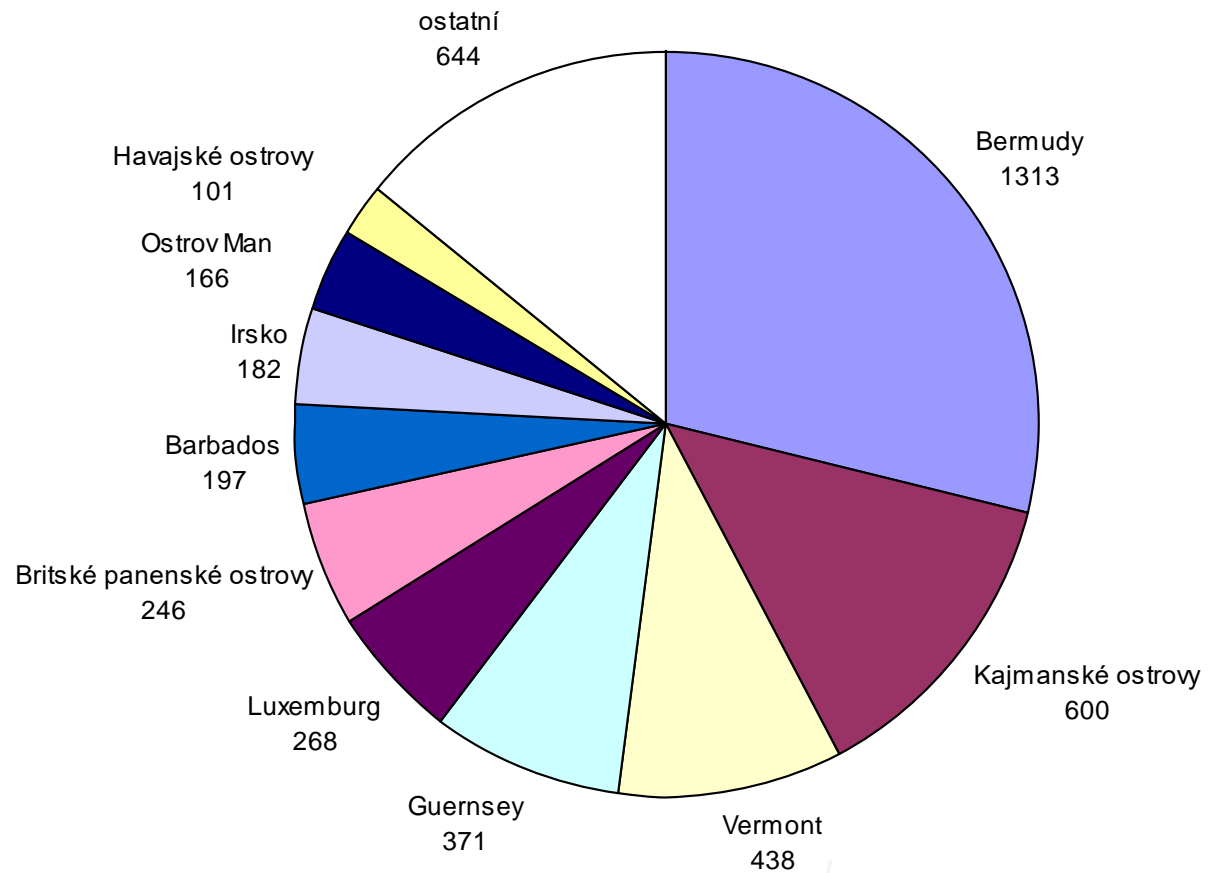
Účel kaptivního pojištění

- náklady na krytí rizika jsou založeny pouze na vlastním škodním průběhu
- vyloučení režijních nákladů klasického pojistitele
- přímé využití zajištění – obvykle levnější
- zakládání kaptivních pojišťoven v místě, které má příznivý daňový režim

Vývoj celkového počtu kaptiv - celosvětově

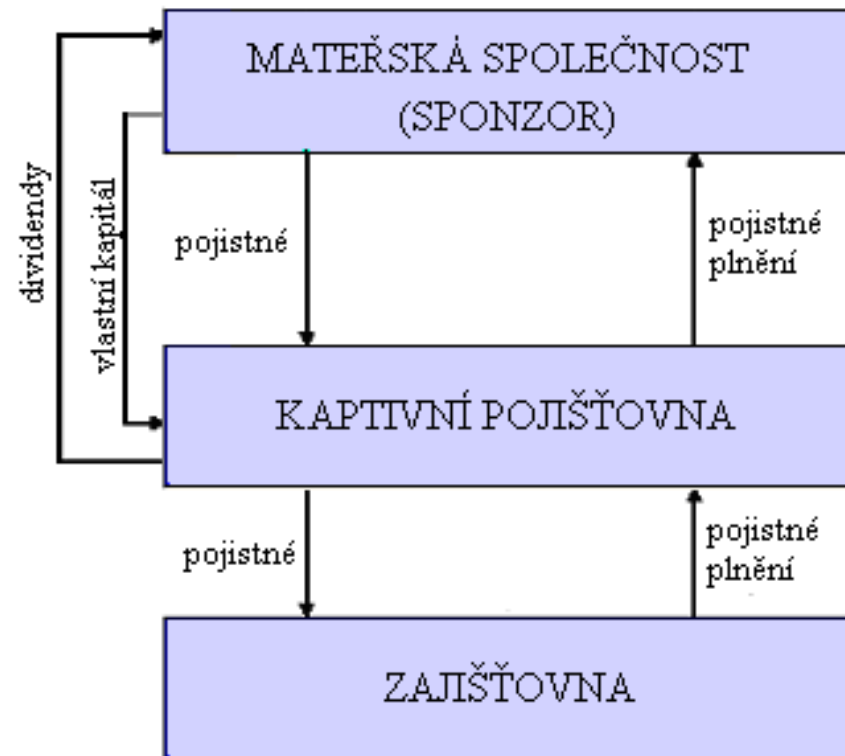

Kaptivní pojišťovny – ve vybraných lokalitách

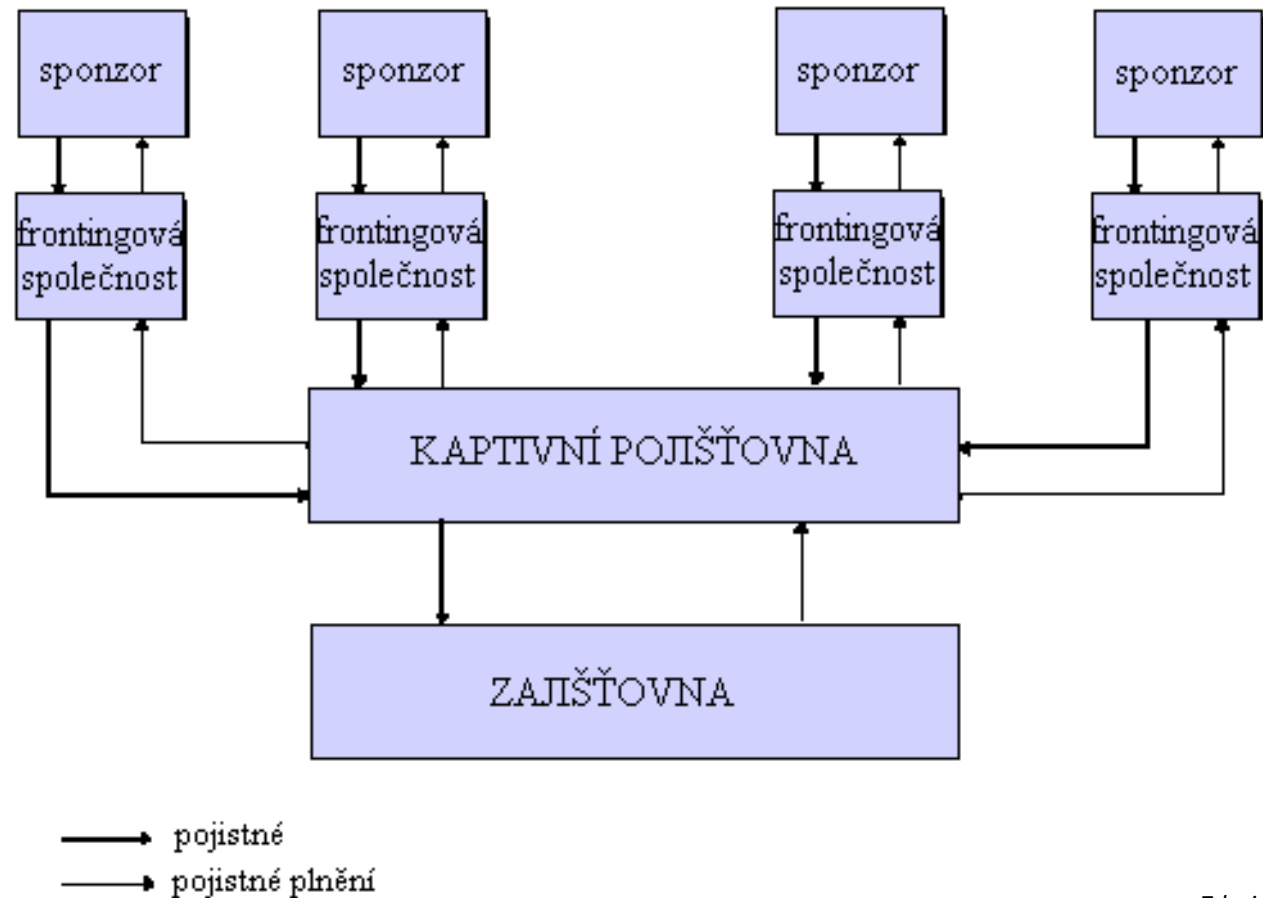
Zdroj: autor

Čistá kaptivní pojišťovna

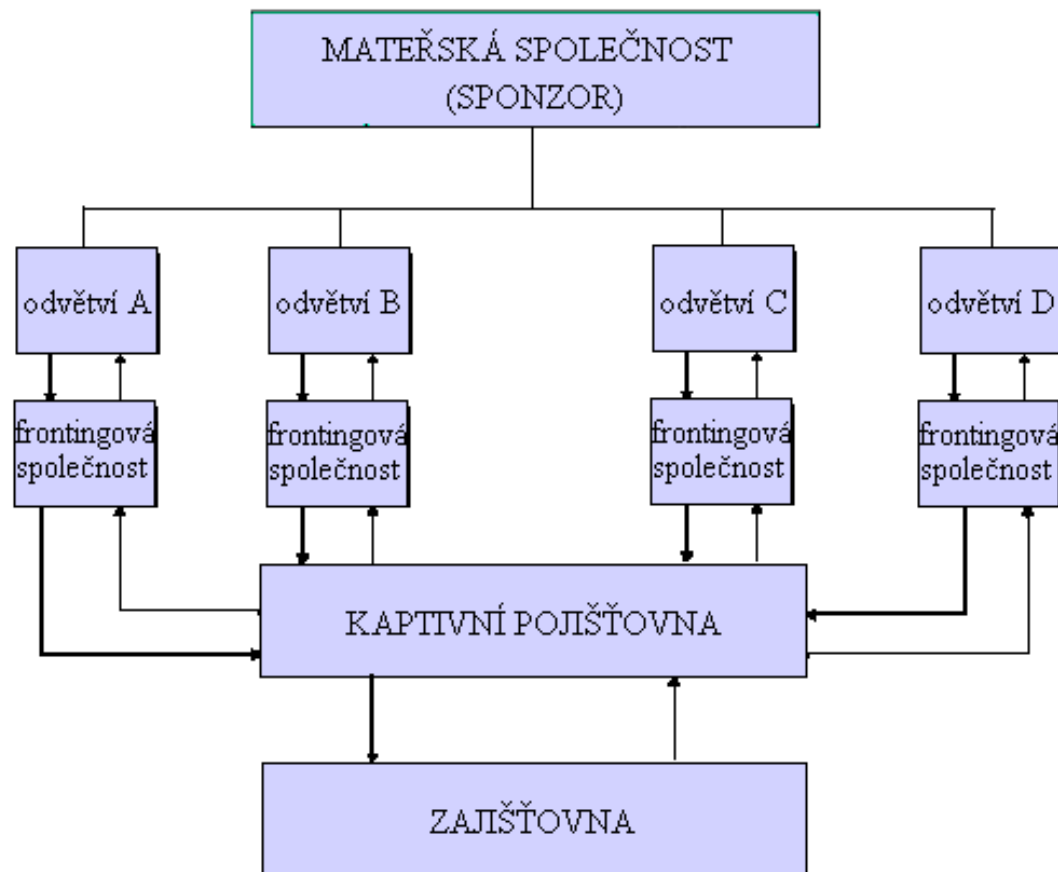
Zdroj: autor

Homogenní group captive

Zdroj: autor

Heterogenní group captive

→ pojistné
→ pojistné plnění

Zdroj: autor

Risk retention groups

- Vzájemné pojišťovny (v pol. 80tých let jako reakce na rozvoj odpovědnostního pojištění)
- Jde o společnosti, které přebírají od svých členů odpovědnostní rizika

Pojišťovací pool

- Společenství pojistitelů či zajistitelů vytvořené za účelem společného krytí rizika určitého typu
- Důvody:
 - Potenciální škody jednotlivých členů poolu zůstávají v rozumných mezích
 - Vzniká subjekt s velkou finanční silou a upisovací kapacitou
 - Akceptovatelná jsou rizika, která jsou buď velmi vysoká nebo nová či nepojistitelná

Poolová smlouva

- upisovací kvóta = podíl pojistného obchodu vnášeného příslušným členem poolu na celkové upisovací kapacitě poolu měřené většinou celkovou pojistnou částkou nebo celkovým pojistným
- poolová kvóta = podíl příslušného člena poolu na celkovém pojistném plnění poolu

Soupojistný pool

- několik pojistitelů se podílí na krytí velkých rizik přesahujících kapacitu jednotlivých soupojistitelů. Na každé smlouvě uzavřené tímto způsobem je vyznačen podíl jednotlivých soupojistitelů, přitom každý soupojistitel ručí za část rizik, kterou převzal a neručí za plnění ostatních soupojistitelů

Zajistný pool

- Více se podobá klasickému zajištění
- Každý člen uzavírá samostatné jednotlivé pojistné smlouvy, ponechá si svůj vlastní vrub (často je nulový) a zbytek je rozdělen k zajištění mezi jednotlivé členy poolu (ti potom fungují jako zajistitelé)
- Jednotlivé pojistné smlouvy obsahují jméno pouze jednoho z členu poolu

Prostřednictvím poolů ve světě jsou pojišťována tyto rizika:

- letecká,
- farmaceutická,
- jaderná,
- teroristická,
- rizika úpadku cestovní kanceláře (v České republice do roku 2003),
- vážné nemoci,
- škody vlivem přírodní katastrofy,
- škody na životním prostředí,
- a mnoho dalších.

Jaderné pooly

- První v padesátých letech 20. století
- Příčinou vzniku nové neznámé riziko vysoké částky možných škod

Jaderné pooly v Evropě

Země	Společnost
Belgie	SYBAN
Bulharsko	Bulgarian National Nuclear Insurance Pool
Česká republika	Český jaderný pojišťovací pool
Chorvatsko	Croatian Nuclear Pool
Finsko	Nordic Nuclear Insurers
Francie	ASSURATOME
Holandsko	Nederlandse Pool voor Verzekering van Atoomrisico's
Maďarsko	Hungarian Atomic Pool
Německo	Deutsche Kernreaktor- Versicherungsgemeinschaft
Rumunsko	Romania Pool for the Insurance of Atomic Risks
Rusko	Russian Nuclear Insurance Pool
Slovensko	Slovenský jadrový pojišťovací pool
Slovinsko	Nuclear Insurance and Reinsurance Pool, Ljubljana
Španělsko	ESPANUCLEAR
Švédsko	Nordic Nuclear Insurers
Švýcarsko	Swiss Nuclear Insurance Pool
Ukrajina	The Ukrainian Nuclear Insurance Pool
Velká Británie	Nuclear Risk Insurers Limited

Jaderné pooly ve světě

Země	Společnost
Brazílie	Coordenação de Riscos de Energia
Čína	The China Nuclear Insurance Pool
Japonsko	The Japan Atomic Energy Insurance Pool
Jižní Afrika	The South African Pool for the Insurance of Nuclear Risks
Jižní Korea	The Korea Atomic Energy Insurance Pool
Kanada	Nuclear Insurance Association of Canada
Mexiko	Pool Atómico Mexicano
Taiwan	Nuclear Energy Insurance Pool of the Republic of China
USA	American Nuclear Insurers

Český jaderný pojišťovací pool

- volné sdružení pojišťoven, založené za účelem pojišťování a zajišťování jaderných rizik
- Od roku 1996
- Dnes se podílí na pojištění a zajištění téměř 400 jaderných elektráren po celém světě

Členové ČJP

Členové
Allianz pojišťovna, a.s.
Česká podnikatelská pojišťovna, a.s. (Vienna Insurance Group)
Česká pojišťovna a.s.
ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB
Generali Pojišťovna a.s.
Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.
HDI Versicherung AG, organizační složka
Kooperativa, pojišťovna, a.s. (Vienna Insurance Group)
MAXIMA pojišťovna, a.s.
UNIQA pojišťovna, a.s.

Zdroj: autor

Pojistné produkty

- pojištění zákonné odpovědnosti provozovatele jaderného zařízení za jaderné škody vzniklé třetím stranám z provozu jaderného zařízení nebo z přepravy jaderného materiálu (povinné dle atomového zákona)
- pojištění odpovědnosti dodavatelů zařízení a služeb pro jaderný průmysl a pojištění provozovatelů zdrojů ionizujícího záření

Pool pojištění záruky pro případ úpadku cestovní kanceláře

Členové:

- **Generali Pojišťovna a.s.** jako vedoucí pojistitel a dále členové:
- **Allianz pojišťovna, a.s.**
- **Česká podnikatelská pojišťovna, a.s.**
- **Česká pojišťovna a.s.**
- **Česko-rakouská pojišťovna, a.s.**
- **ČS-Živnostenská pojišťovna, a.s.**
- **IPB Pojišťovna, a.s.**
- **Komerční pojišťovna, a.s.**
- **Kooperativa, pojišťovna, a.s.**

Nástroje kapitálového trhu

- Finanční zajištění
- Pojistné dluhopisy
- Pojistné deriváty
 - Pojistné opce
 - Pojistné swapy

Dluhopis

- dlužnický cenný papír, s nímž je spojeno právo na splacení dlužné částky a povinnost emitenta toto právo uspokojit
- Pevně stanovená doba splatnosti
- Dlužník (emitent) se zavazuje, že ve stanovených termínech splatí jmenovitou hodnotu dluhopisu a že bude pravidelně vyplácet kuponovou platbu z dluhopisu

Kuponová platba může být stanovena

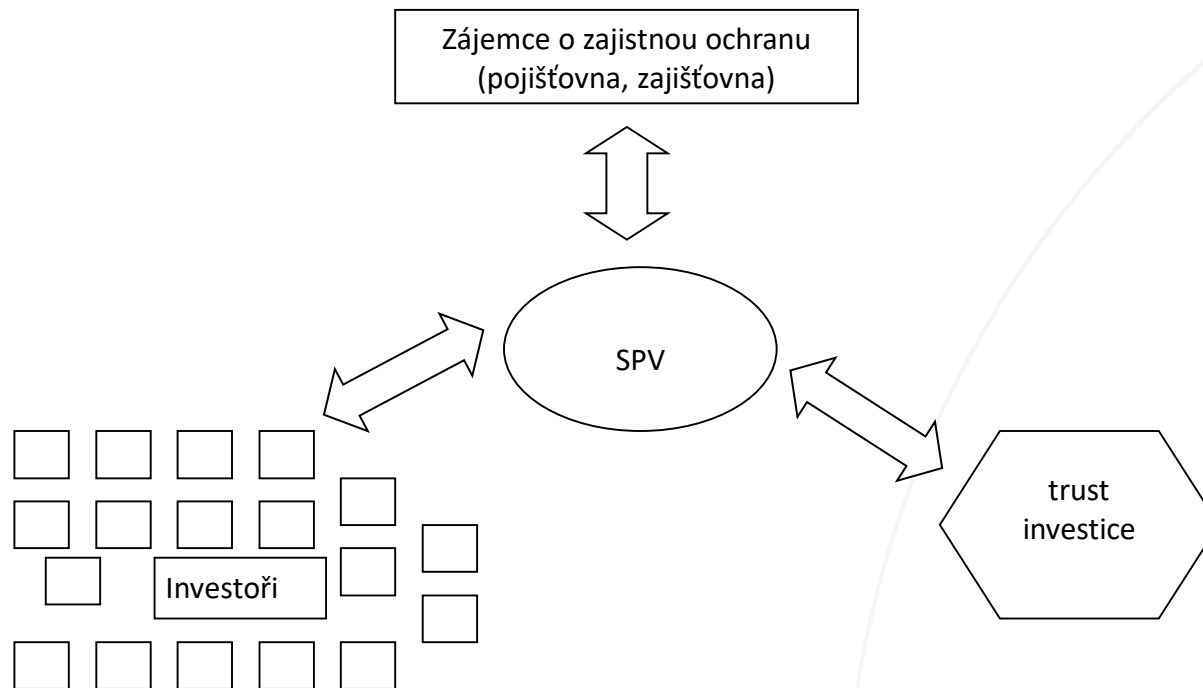
- Pevnou úrokovou sazbou
- Rozdílem mezi jmenovitou hodnotou dluhopisu a jeho nižším emisním kurzem
- Slosovateľnou prémieí nebo prémieí v závislosti na lhůtě splatnosti dluhopisu
- Pohyblivou úrokovou sazbou odvozenou např. z jiných úrokových sazeb či výnosů, pohybu devizových kurzů, indexů či cen komodit

Pojistné dluhopisy -ILS

- Objektivně vymezené události, které podmiňují výši finančních toků realizovaných v rámci ILS (insurance-linked securities)
- Tři kategorie indexace:
 - Indexace na škodách způsobených přímo dané pojišťovně či zajišťovně
 - Indexace pomocí všeobecně uznávaných škodních indexů (obvykle standardizovaný průměrný škodní vývoj v daném regionu pro příslušně vymezené pojistné riziko)
 - Indexace pomocí parametrických indexů (parametrický index má fyzikální charakter, např. Richterova stupnice pro zemětřesení nebo počet teplých a chladných dní u derivátů na počasí)

Pojistné dluhopisy

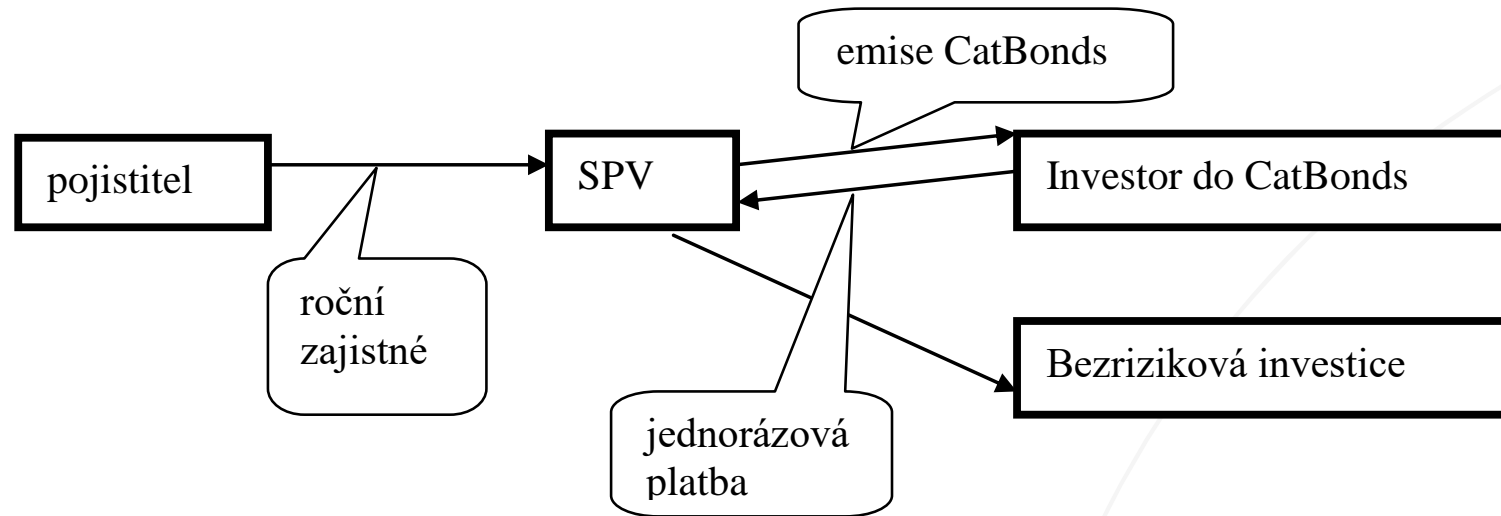
- umožňuje přenést pojistná rizika přímo na kapitálový trh

Pojistné dluhopisy -ILS

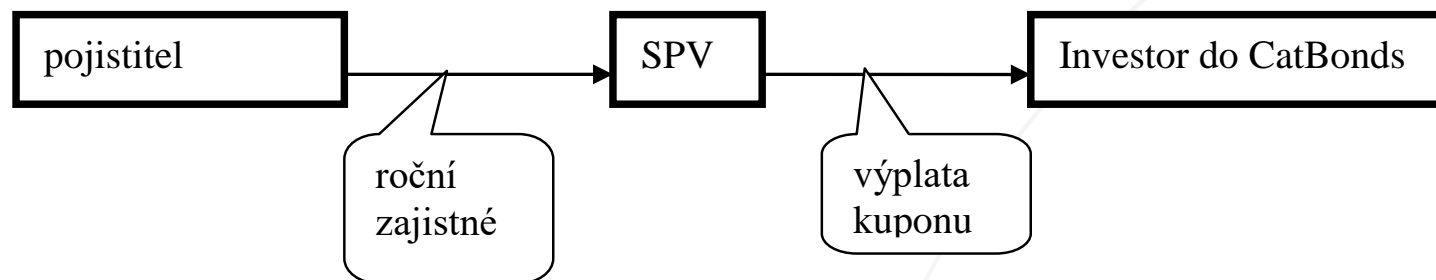
- Nejčastějším typem katastrofické dluhopisy (CatBonds)
- Jde o vysoce ziskové dluhopisy s rizikem neplnění v případě živelní katastrofy
- Mají kuponovou sazbu mnohem vyšší než je průměr trhu
- V případě realizace živelní katastrofy však hrozí ztráta celého (resp. části) kuponu a ztráta celé (resp. části) nominální hodnoty

začátek zajistné smlouvy:

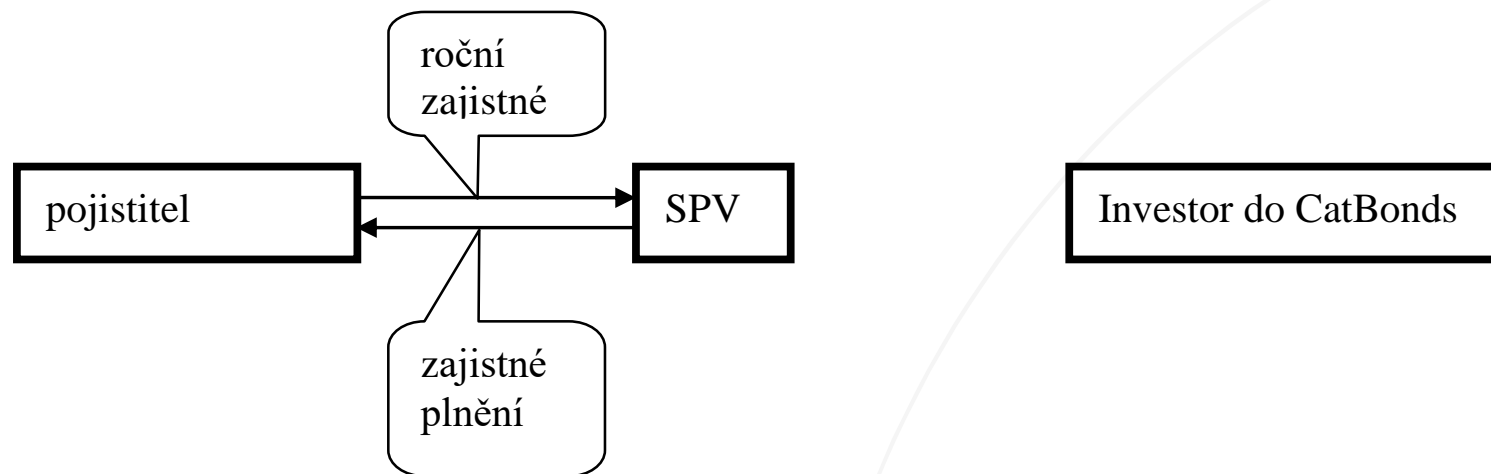
Zdroj: autor

bezeškodní rok zajistné smlouvy:

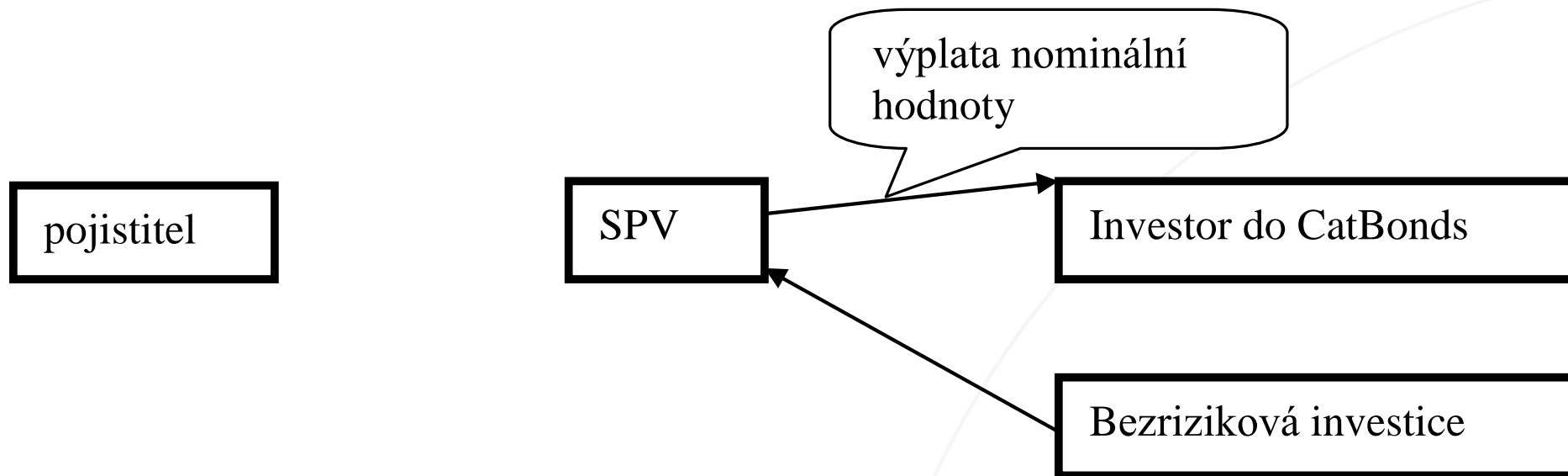

Zdroj: autor

škodní rok zajištěné smlouvy

konec zajistné smlouvy:

Povodňové dluhopisy v ČR

- Po povodních v roce 1997 vydal stát ve dvou sériích dluhopisy, které měly zajistit co nejrychlejší přísun finančních prostředků do míst, kde je po živelné katastrofě nejvíce potřebovaly. **Povodňové dluhopisy** byly atraktivní pro své úroky, které byly přizpůsobovány aktuální míře inflace, a pro svou nízkou nominální hodnotu (1.000, resp. 10.000 Kč).

Životní dluhopisy

- Životní pojišťovna sekuritizuje svá práva na budoucí pojistné ze sjednaného životního pojištění tak, že je postupuje zajišťovně (SPV).
- Zajišťovna (SPV) emituje životní dluhopisy (kryté právy na budoucí pojistné) a investoři jednorázově vkládají kapitál.
- Získaný kapitál od investorů zajišťovna (SPV) poskytuje zpětně (až na svůj zisk) životní pojišťovně – pojišťovna získává kapitál (např. na expandující pojistný obchod).
- Životní dluhopisy se tedy podobají zástavním cenným papírům.

Finanční deriváty

- Termínové kontrakty
- jsou odvozeny (derivovány) od různých podkladových aktiv

Členění derivátů

Termínové (derivátové) obchody				
Neodvolatelné (pevné) termínové obchody			Podmíněné termínové obchody	
Termínové kontrakty typu forward a futures		Swapové kontrakty	Opční kontrakty	
Kontrakty typu "forward" (smluvní)	Kontrakty typu "futures" (burzovní)	Swapy (pouze smluvní)	Opce (burzovní)	Opce (smluvní)

Zdroj: autor

Deriváty na počasí

- Vznik 1997: energetický gigant z Texasu Koch Industries uzavřel prostřednictvím zprostředkovatele Willis swapový kontrakt s americkou společností Enron Corp.
- Cíle bylo propojit klimatických podmínek s cenou za elektrickou energii
- 1999 vytvoření burzovního trhu s deriváty na počasí – s futures kontrakty a opcemi

Deriváty na počasí

- Fin. instrumenty, jejichž hodnota je odvozená od hodnoty podkladového klimatického ukazatele. Plnění se odvozuje od vývoje počasí (teplota, množství srážek) ve vztahu k jejich pevně sjednané hodnotě v kontraktu.

Limity klasického komerčního zajištění

- Nedostatečná kapacita zajistných trhů – uplatňování limitů
- Podíl státu na krytí katastrof – státní fondy, státní zajišťovny
- Vliv státu na krytí škod z pojištění a zajištění
- Uplatňování dalších alternativních nástrojů

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Pojištění v zemědělství

Rizika zemědělského podnikání

Vedle rizik charakteristických pro podnikání obecně některá specifická rizika:

- přírodní a klimatické podmínky a jejich změny
- environmentální rizika
- specifické tržní podmínky v zemědělství – ceny, výnosy
- operační rizika – lidský faktor

Obsah zemědělského pojištění

- Vedle pojistných odvětví využívaných i v ostatních oblastech podnikání – majetková pojištění, odpovědnostní pojištění, pojištění finančních ztrát atd. specifická odvětví:
- **Pojištění plodin**
- **Pojištění hospodářských zvířat**
- **Pojištění lesů**

Pojištění plodin – základní přístupy

1. pojištění krupobitní
2. pojištění proti vybraným rizikům
3. pojištění úrody

Pojištění plodin – teoretická východiska

Specifičnost v pojištění plodin: pojištění výnosů

1. yield insurance (pojištění úrody)
2. catastrophic insurance (katastrofické pojištění)
3. price insurance (pojištění ceny)
4. revenue insurance (pojištění výnosu)
5. income insurance (pojištění příjmu)

Pojištění plodin v ČR v současnosti

- Rizika poškození nebo zničení při nenadálé živelní události – plodiny pěstované na orné půdě (obilniny, olejniny, luskoviny apod.) trvalé travní porosty, vinná réva, chmel, ovoce, konzumní zelenina, okrasné rostliny, přadné rostliny (len, konopí).
- Především: krupobití, požár, vichřice, povodeň nebo záplava, sesuv půdy. U vybraných plodin: vyzimování, vymrznutí, jarní mráz nebo mráz
- Důsledky: snížení objemu úrody, kvality plodin a snížení prodejní ceny
- Nepojistitelná rizika: sucho, komerční rizika, pohyb cen, škody vzniklé chorobami a škůdci, trvalý déšť při sklizni, vandalismu, krádeže

Pojistné u pojištění plodin

- celková pojištěná plocha
- hektarový výnos pojištěných plodin
- výše pojistné částky
- výše smluvené spoluúčasti

Pojištění hospodářských zvířat – obecná východiska

Přístup k obsahu pojištění z hlediska struktury rizik

- nákazové pojištění
- pojištění ostatních rizik: pojištění neinfekční nemoci, úrazu, živelních rizik, odcizení, zaběhnutí

Pojištění hospodářských zvířat v ČR v současné době

- Ztráty v důsledku uhynutí, utracení nebo nucené porážky hospodářských zvířat (skot, prasata, ovce, drůbež atd.).
- Rizika: nákaza (BSE, slintavka a kulhavka, mor prasat, cholera drůbeže) nebo jiná hromadná onemocnění infekčního nebo parazitárního původu. Dále ostatní: živelní škody (např. požár, povodeň, záplava), přerušení dodávky el. proudu, zasažení el. proudem, přehřátí organismu zvířete, otrava. Pro vybrané skupiny zvířat : úraz, neinfekční nemoc, porodní škody
- Nepojistitelná rizika: cenová rizika, vandalismus, škody způsobené chovatelem

Pojistné u pojištění hospodářských zvířat

- druh pojistné ochrany
- pojistná částka
- počet a druh zvířat

Pojištění lesů

- Rizika: požár, krupobití, dále vichřice, záplava, povodeň, sesuv půdy
- Nepojistitelná rizika: poškození škůdci, cenové výkyvy, sucho
- Krytí: finančních ztrát ze zničené dřevní hmoty (výtěžku lesa), nákladů na zalesnění p lesním požáru

Pojištění lesních porostů - pojistné

- výše pojistné částky
- plocha pojištěného lesa
- riziko vzniku požáru s ohledem na dřevinnou skladbu lesa

Zásahy státu do zemědělského pojištění

- existence státního pojištění v zemědělství,
- státní zajištění pro zemědělské pojištění,
- uplatnění fondu nepojistitelných škod, nálezových fondů,
- uplatnění povinného pojištění,
- podpora zemědělského pojištění

Podpora zemědělského pojištění v ČR

Dotace k ceně zemědělského pojištění:

„Zpřístupnění pojistné ochrany širokému okruhu zemědělců a tím dosažení vyššího zabezpečení podnikatelských aktivit proti nepředvídatelným škodám“
(Zásady PGRLF)

- pojištění plodin: až 50 % pojistného
- pojištění speciálních plodin: až 50 % pojistného
- pojištění hospodářských zvířat: až 50 % pojistného

Možné změny v souvislosti s reformou zemědělskou politiky v EU

Výše státní podpory ze zaplaceného pojistného v %

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hosp. zvířata	35	35	35	30	15	15	20	20	20
Plodiny	0	10	10	20	30	30	35	35	35
Speciální plodiny	0	10	10	20	30	30	50	50	50

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
50	50	47	40	40	50	50	50	50	25-50
50	50	47	17	17	18	50	37	40	10-50
50	50	47	50	50	50	50	50	50	35-65

Zdroj: autor

Podmínky pro přidělení dotace z PGRLF

- sjednání pojistné smlouvy s komerční pojišťovnou se kterou má fond smlouvu (ČP, ČSOB, HVP, Generali, Agra)
- malý nebo střední podnik (zaměstnává méně než 250 osob, roční obrat méně než 50 mil EUR) podnikající v zemědělské výrobě,
- prvovýrobcem v zemědělské výrobě, příjmy ze zemědělské činnosti alespoň 25 % příjmů

Vývoj podpory PGRLF k zemědělskému pojištění

Rok	Podprogram	Sazba podpory	Počet žádostí		Čerpání podpory tis.Kč
			Přijatých	Schválených	
2004	Hospodářská zvířata	15%	2 245	2 229	35 161
	Plodiny	30%	2 410	2 383	151 706
2005	Hospodářská zvířata	15%	2 223	2 177	34 095
	Plodiny	30%	2 541	2 541	144 472
2006	Hospodářská zvířata	20%	2 381	2 344	47 622
	Plodiny	35%	2 548	2 523	142 067
	Speciální plodiny	50%	390	386	59 593
2007	Hospodářská zvířata	20%	2 194	2 125	39 513
	Plodiny	35%	2 636	2 572	157 533
	Speciální plodiny	50%	400	382	69 946
2008	Hospodářská zvířata	35%	2 212		38 690
	Plodiny	50%	2 906		221 173
	Speciální plodiny	20%	442		80 838

Zdroj: autor

Soukromé pojištění vs. veřejnoprávní krytí rizik v zemědělství

Potřeba součinnosti:

- charakter rizik a jejich pojistitelnost
- kvantifikace rizik
- dopady realizace rizik – širší dopad, nejen na zemědělské podnikání
- zkušenosti ze zahraničí

Začlenění soukromého pojištění do celkového systému řešení
rizik v zemědělství

Navrhovaná opatření

- Fond nepojistitelných škod – fond podpor
- Státní zajišťovna
- Krytí důsledků přírodních pohrom z PGRLF
- Vytvoření systému řešení zejména katastrof

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Pojištění záruky

Pojištění záruky

- Pojištění smluvní záruky - písemný závazek pojišťovny poskytnout pojistné plnění věřiteli, jestliže pojištěný nesplní své povinnosti vyplývající ze smlouvy uzavřené mezi věřitelem a pojištěným.
 - Při dodání zboží
 - Při realizace práce
 - Při poskytování služeb
- Pojištění záruky za celní dluh
- Pojištění záruky za spotřební daň
- Pojištění cestovních kanceláří
- Pojištění pracovních agentur

Pojištění cestovních kanceláří pro případ úpadku

- Pojištění záruky
- Krytí škod vzniklých klientům cestovní kanceláře
- Povinně smluvní pojištění
- Ohodnocení rizika – cena pojištění: ohodnocení finanční situace cestovní kanceláře

Pojištění CK

- Vztahuje se na cestovní kanceláře nikoliv cestovní agentury
- Pojištění tzv. zájezdu: zahrnuje alespoň 2 služby (ubytování, doprava, stravování,...)
- Pojistná částka minimálně 30 % ročního obrátu ze zájezdů
- Riziko finanční stability CK
- 6 pojišťoven (Generali, ČPP, Uniqua, Union, ERV, Slavia)

Pojistné plnění v rámci pojištění cestovních kanceláří je vypláceno v případech, kdy cestovní kancelář z důvodu svého úpadku:

- neposkytne zákazníkovi dopravu z místa pobytu v zahraničí do České republiky,
- nevrátí zákazníkovi zaplacenou zálohu nebo cenu zájezdu v případě, že se zájezd neuskutečnil,
- nevrátí zákazníkovi rozdíl mezi zaplacenou cenou zájezdu a cenou částečně poskytnutého zájezdu v případě, že se zájezd uskutečnil pouze z části.

Problémy v rámci pojištění cestovních kanceláří

- Nepojištěné CK
- Neplacení pojistného CK
- Nedostatečná pojistná částka

Návrhy úprav – projednávány v poslední době:

- uplatnění bankovní záruky
- uplatnění garančního fondu

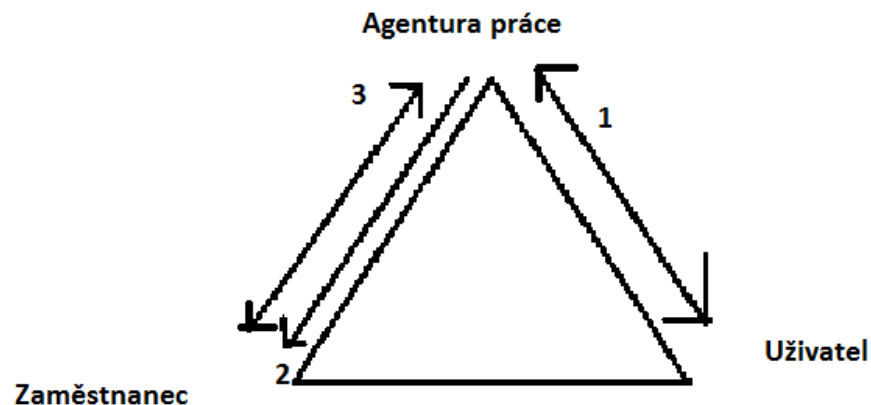
Pojištění pracovních agentur pro případ úpadku

- povinné pojištění
- důvodem zmíněné povinnosti je ochrana zaměstnanců pracovní agentury v případě, že pracovní agentura neplní závazky vůči zaměstnancům
- výše pojistné částky alespoň trojnásobku průměrného měsíčního čistého výdělku všech svých zaměstnanců, kteří jsou přiděleni nebo ti, kteří budou dočasně přidělováni k výkonu práce u uživatele

Pojistné plnění

- Pojistné plnění je vypláceno zaměstnancům v případě úpadku pracovní agentury

Vztahy v agenturním zaměstnávání

Zdroj: autor

1. vztah mezi agenturou práce a uživatelem určuje dohoda o dočasném přidělení zaměstnance
2. Vztah mezi zaměstnancem a agenturou práce určuje písemný pokyn
3. Vztah mezi zaměstnancem a agenturou práce určuje pracovní smlouva nebo dohoda o pracovní činnosti

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Pojištění pohledávek

Pojištění pohledávek

- krytí finančních ztrát v případě nesplacení poskytnutého úvěru
- vysoká míra subjektivního rizika
- pro krytí úvěrového rizika mimo pojištění úvěru se využívá řada dalších nástrojů: ručení, směnečné ručení, bankovní záruka, zástava, faktoring, forfaiting apod. (pojištění úvěru je jeden z nástrojů)

Prevence riziku nesplacení pohledávky dlužníkem ze strany věřitele

- Výroční zpráva
- Obchodní rejstřík
- Registr dlužníků
- Kreditní informace
- Bankovní informace
- Rating
- Odpovědné stanovení obchodních podmínek zajišťovacích instrumentů
- Dokumentární akreditiv
- Zajišťovací instrumenty

Ručení

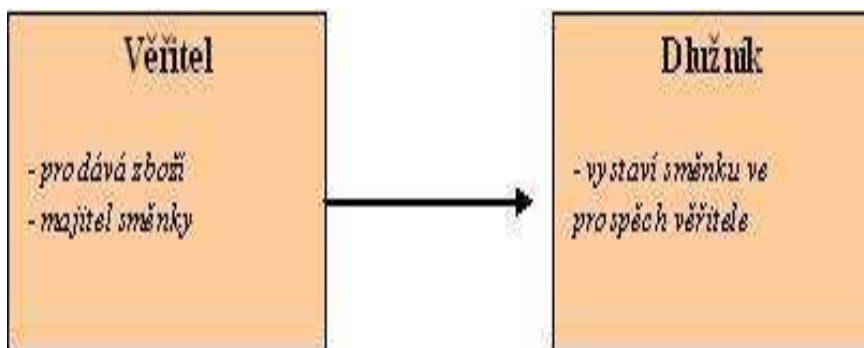
- Právní vztah mezi věřitelem a ručitelem, jeho předmětem je závazek ručitele uspokojit pohledávku věřitele, jestliže ji nesplní sám dlužník
- Bankovní záruka – vzniká písemným prohlášením banky, že uspokojí věřitele, jestliže třetí osoba (dlužník) nesplní závazek

Směnka

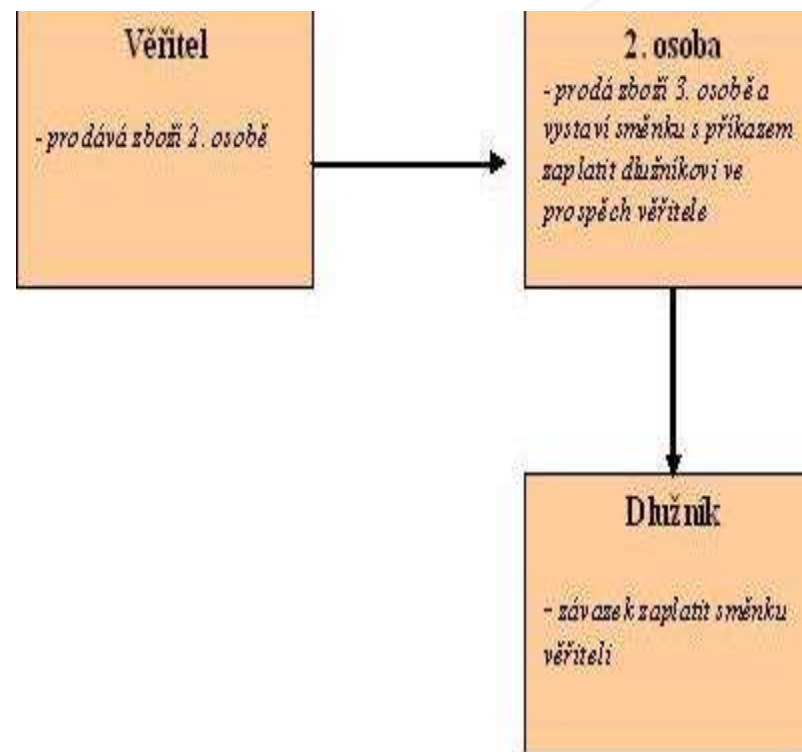
- cenný papír, sepsaný v přesně stanovené formě, ze kterého vyplývá dlužnický závazek, který dává majiteli směnky nesporné právo požadovat ve stanovenou dobu stanovenou částku
- Výstavce směnky (věřitel) žádá po dlužníkovi, aby vyplatil uvedenou sumu v době splatnosti směnky
- Jiná varianta: výstavce (věřitel) žádá po dlužníkovi, aby vyplatil třetí osobě uvedenou částku v době splatnosti

Druhy směnek

- směnka vlastní
- Směnka vlastní představuje závazek dlužníka zaplatit a obsahuje slovo „zaplatím“.

- směnka cizí
- Směnka cizí přikazuje jiné osobě, aby byla směnka uhrazena. Obsahuje slovo „zaplatte“.

Bankovní úvěry s ručením

- Eskontní úvěr: vzniká odkupem cenných papírů v době, než jim vyprší lhůta jejich splatnosti (eskont). Jedná se nejčastěji o směnky (eskontní směnečný úvěr).
- Akceptační úvěr: banka se zaručuje, že pokud směnku nesplatí dlužník, tak ji proplatí sama. Banka akceptuje cizí směnku vstavenou na ni klientem, příjemcem úvěru s podmínkou, že klient musí před splatností směnky u ní složit peníze. Banka se stává hlavním směnečným dlužníkem a je povinna proplatit směnku, i kdyby dlužník povinnost nedodržel.
- Avalový úvěr: banka poskytuje záruku klientovi – v případě, že nebude na účtu klienta dostatek prostředků uhradí závazek, banka vyžaduje avalovou provizi (velikost závislá na riziku)

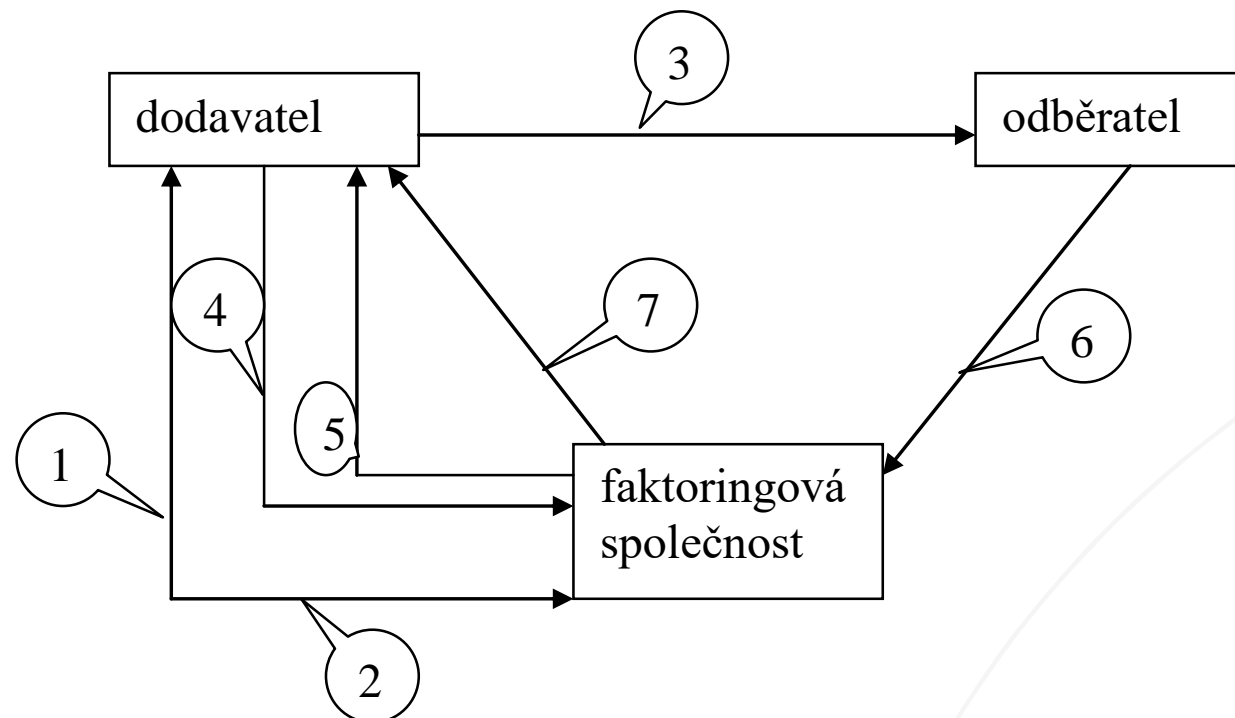
Zástava

- Dlužná částka je kryta zástavou – majetková hodnota, která je ocenitelná (jednoznačně specifikovatelná), má relativně stabilní hodnotu, umožňuje převoditelnost, je zpeněžitelná
- Cenné papíry, pohledávky, nemovitosti, peněžní prostředky na účtech

Faktoring

- Podstatou faktoringu je odkup krátkodobých pohledávek zpravidla bez postihu vůči původnímu věřiteli. Základem pro vztah je faktoringová smlouva, která stanoví práva a povinnosti obou stran.
- Cenou faktoringu je faktorintgová provize (0,8 – 3% z pohledávky), která je tvořena rizikovou složkou a náklady souvisejícími se zpracováním faktoringu.
- Odkup pohledávek provádí faktoringová společnost (banka) buď bez možnosti zpětného regresu na dodavatele, tzn. že riziko nezaplacení pohledávky přechází na faktoringovou společnost, nebo s možností zpětného regresu (riziko nezaplacení zůstává na dodavateli). Faktoringová společnost provádí správu pohledávek.
- Pohledávky, které jsou předmětem odkupu musí obvykle splňovat následující podmínky:
 - vznik pohledávky na základě dodavatelského nezajištěného úvěru
 - existence možnosti podstoupení pohledávky
 - splatnost pohledávek nesmí překročit 180 dní (někdy 90 dní)
 - nesmí být s pohledávkou spojena práva dalších (třetích) osob
 - pohledávka je za subjektem pro faktringovou společnost akceptovatelnou bonitou a z přijatelné země

Faktoring

- 1 – žádost o faktoring
- 2 – uzavření smlouvy o faktoringu
- 3- dodávka zboží a vystavení faktury
- 4 – cese pohledávky
- 5 – předfinancování
- 6 – inkaso pohledávky v době splatnosti
- 7 - úhrada pohledávky nebo garanční platba

Forfaiting

- odkup bezpečně zajištěných střednědobých až dlouhodobých exportních pohledávek splatných v budoucnosti bankou nebo forfaiterem (specializovaná společnost) bez postihu povodního věřitele (vývozce)
- forfaiter zpravidla uzavírá předem smlouvu s vývozcem, kde se stanoví podmínky budoucího odkupu pohledávky, po realizaci dodávky zboží do zahraničí vývozce odprodá pohledávku forfaiterovi a získá okamžitou úhradu (sníženou o odměnu forfaiterovi)
- rozdíl od faktoringu:
 - zaměření na zahraniční obchod
 - delší splatnost pohledávek
 - vyšší částky pohledávek

CDS

- Úvěrový derivát, který slouží k přenosu úvěrového rizika z jednoho subjektu na druhý.
- Strana, která koupila kontrakt CDS, se chce zajistit proti riziku úvěrového selhání podkladového aktiva. Na druhé straně, prodávající se zavazuje uhradit ztrátu v případě zmíněného selhání. Za tuto ochranu si prodávající nechává platit určitou prémii.
- Umožňuje tak zúčastněným stranám aktivně řídit kreditní riziko, například při investici do dluhopisů.

Pojišťovací produkty zahrnující krytí úvěrového rizika

1. životní pojištění, které kryje úvěrové riziko v souvislosti s úmrtím dlužníka,
2. nemocenské pojištění, invalidní pojištění apod., která kryjí úvěrové riziko v návaznosti na pracovní neschopnost dlužníka,
3. majetkové pojištění zástav,
4. úvěrové pojištění:
 - pojištění obchodního úvěru,
 - pojištění bankovního úvěru,
 - pojištění vývozních úvěrů.

Úvěrové pojištění

- Existence státní úvěrových pojišťoven
- Postupné stírání rozdílů mezi pojištěním tuzemských a vývozních úvěrů
- V rámci uskutečňování úvěrového pojištění další finanční služby
- Význam informací o obchodních partnerech
- Silná koncentrace na trhu úvěrového pojištění (ve světě)

Mezinárodní pravidla v rámci úvěrového pojištění (pojištění vývozních úvěrů)

- Konsensus OECD – ujednání o pravidlech pro státem podporované vývozní úvěry
- Směrnice EU – jak komerčních tak politických rizik
- Bernská unie – sdružuje úvěrové pojišťovny
- Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatřeních WTO
- Pracovní skupina OECD pro exportní úvěry a úvěrové garance – hodnocení rizikovosti zemí

Úvěrová rizika (z pohledu úvěrového pojištění)

1. komerční úvěrová rizika

- platební neschopnost (konkurs, soudní a mimosoudní vyrovnání, exekuce),
- platební nevůle (nezaplacení ve stanovené lhůtě),
- kursová rizika,

2. politická (teritoriální) rizika

- platební potíže vyvolané politickými událostmi,
- nemožnost transferu úhrad do země vývozce z důvodu politických událostí v zemi dovozce – válka, revoluce, občanské nepokoje,
- administrativní rozhodnutí orgánů státu dlužníka,
- administrativní a politická opatření ve třetích zemích,
- přírodní katastrofa v zemi dovozce,
- nezaplacení pohledávky veřejnoprávním dovozcem.

Komerční úvěrové pojištění

Komerční pojišťovny přebírají:

- tržně zajistitelná rizika
- převážně komerční rizika v rámci úvěrového pojištění.

Před sjednáním úvěrového pojištění pojistitel posuzuje:

- Převažující činnost dlužníka (dlužníků)
- Smlouvy o úvěrovém pojištění (minulé, současné)
- Obrat a ztráty nesplacených pohledávek v posledních třech letech
- Očekávaný obrat v daném roce a jeho vývoj
- Identifikace nesplacených pohledávek v uplynulých třech letech

Riziko → úvěrové pojištění

- Přijetí rizika do pojištění
- Pojistná sazba
- Výše spoluúčasti
- Délka karenční doby

Specifika úvěrového pojištění

- Vedle krytí čistého rizika (náhrada vzniklé ztráty pojistným plněním) pomoc finančního charakteru – usnadnění přístupu k úvěru, poskytnutí bankovních záruk, řízení pohledávek, inkaso pohledávek, nebo poskytování kreditních informací
- Získání informací o obchodních partnerech

Komerční úvěrové pojištění v ČR

- Komerční úvěrové pojišťovna EGAP (42 % trhu)
- Euler Hermes ČESCOB (28 % trhu)
- Atradius (30 % trhu)
- Coface Austria Kreditversicherung (od roku 2007)

Pojištění pohledávek

- není nástrojem prevence, neboť existence pojistné smlouvy sama o sobě neovlivní vznik pojistné události, tedy neuhrazení pohledávky
- řeší dopad nesplacené pohledávky na ekonomiku věřitele a snižuje tak jeho riziko
- některé pojistné smlouvy umožňují postoupení pohledávky a její vymáhání pojišťovněm
- dlužník často po výzvě pojišťovny k zaplacení neriskuje vleklý a nákladný spor, a pohledávku uhradí, pojišťovna je poté zproštěna povinnosti plnit nárok věřitele.

Pojištění pohledávek

- kryje tzv. **subjektivní riziko**, tedy pravděpodobnost platební nevůle či platební neschopnosti (tj. konkurz, exekuce, vyrovnání) odběratele, jehož bonitu pojišťovna individuálně ohodnotí a určí, jakou výši úvěru (úvěrový limit), respektive obrátu, je ochotna pojistit.
- **Platební nevůle** (nezaplacení ve lhůtě např. 5, 7 nebo 9 měsíců po splatnosti)
- **Platební neschopnosti** (konkurs, vyrovnání, exekuce)

Pojištění pohledávek z obchodního styku představuje komplex služeb.

- **Pojistná smlouva:**
 - obvykle na 1 rok, obsahuje:
 - uvedení zemí, na které se pojištění vztahuje,
 - výše pojistného a souvisejících poplatků,
 - maximální výše pojistného plnění,
 - stanovení pojistné kvóty (spoluúčasti),
 - lhůty pro ohlášení nezaplacených pohledávek,
 - karenční lhůty
 - vyúčtování škody, případně další podmínky
- **Pojistný limit**
 - pro každého odběratele ze zemí uvedených v pojistné smlouvě stanovuje pojišťovna úvěrový limit
- **Pojistné**
 - pojistné je zpravidla placeno v několika splátkách (nejčastěji čtyřech), které jsou rovnoměrně fakturovány v průběhu celého pojistného období, výše jednotlivých splátek přitom vychází ze sazeb pojistného uvedených ve smlouvě a odhadu pojistitelného obrátu
 - Výše pojistného vychází z pojištěného obrátu a rizikovosti odběratelů. Pojistné sazby jsou stanoveny obvykle jako promile pojištěného obrátu

Výluky z pojistného plnění

- Vyloučeny jsou všechny pohledávky vyplývající ze smluv uzavřených mezi pojistníkem a spotřebitelem nebo pojistníkem a propojenými osobami.
- Vyloučeny jsou všechny pohledávky, jejichž splatnost překračuje maximální dobu splatnosti.
- Pojištění se nevztahuje na pohledávky vyplývající ze smlouvy, které mají být zaplacený před dodáním v tuzemsku nebo před odesláním u vývozu zboží.
- Pojištění se nevztahuje na pohledávky vyplývající ze smlouvy, které mají být zaplacený neodvolatelným akreditivem potvrzeným z některých bank.

Pojistnou událostí nejsou škody:

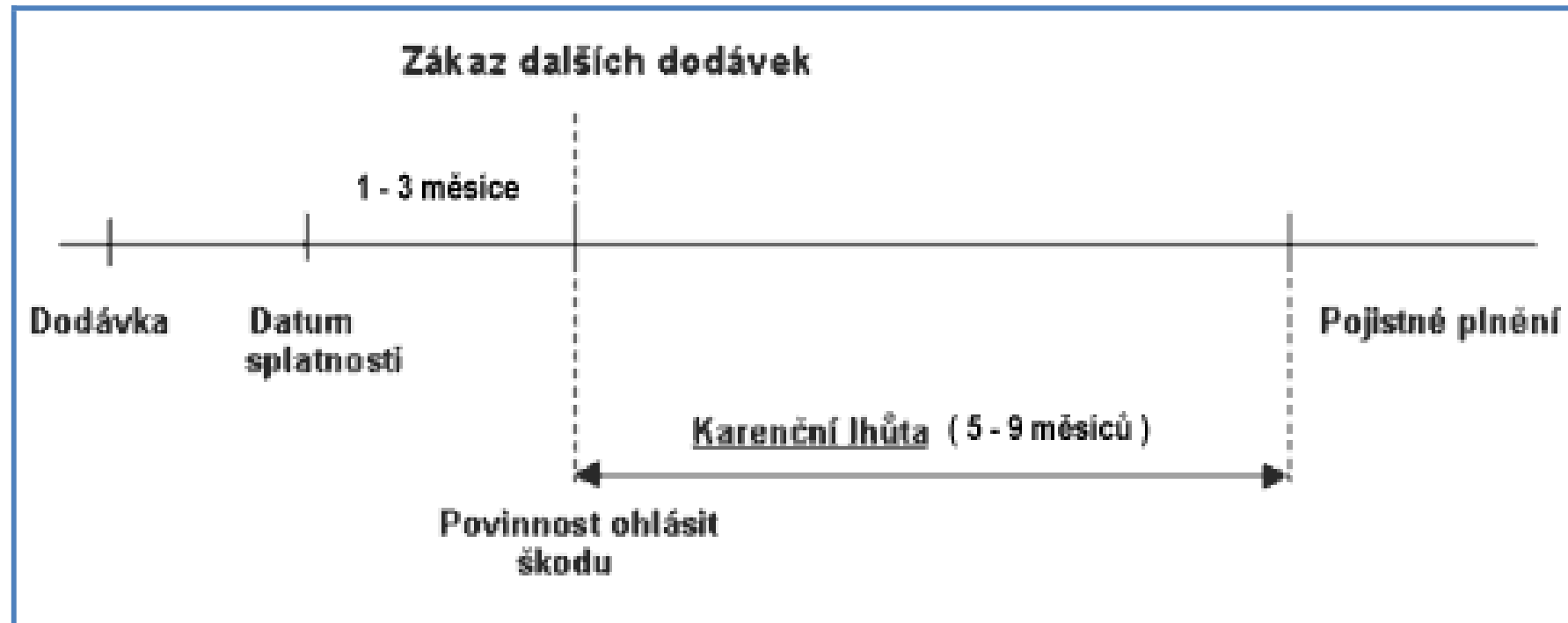
- Převyšující úvěrový limit.
- Pokud pojištěný nedodrží podmínky příslušného úvěrového limitu.
- Zaviněné pojistníkem nebo pojištěným v důsledku porušení nebo nesplnění povinností vyplývajících ze smlouvy.
- V případě platby dokumentárním inkasem, plynoucím ze ztráty dispozičního práva se zbožím v důsledku porušení právních předpisů nebo obchodních zvyklostí.
- Vyplývající z dodání nebo odeslání zboží bez náležitých potřebných oprávnění nebo v důsledku porušení příslušných právních předpisů.
- Vyplývající přímo či nepřímo – z nukleárního výbuchu, jiného zamoření, nebo války.

Povinnosti pojištěného v souvislosti se správou pohledávky (morálnímu hazard).

Lhůty stanovené pojistnou smlouvou

1. Oznámení nezaplacené pohledávky – 3 měsíce
2. Karenční lhůta - 5-9 měsíců
3. Lhůta pro výplatu pojistného plnění – individuálně u jednotlivých pojišťoven, (např. KÚP EGAP 45 dní)

Schéma pojistné události

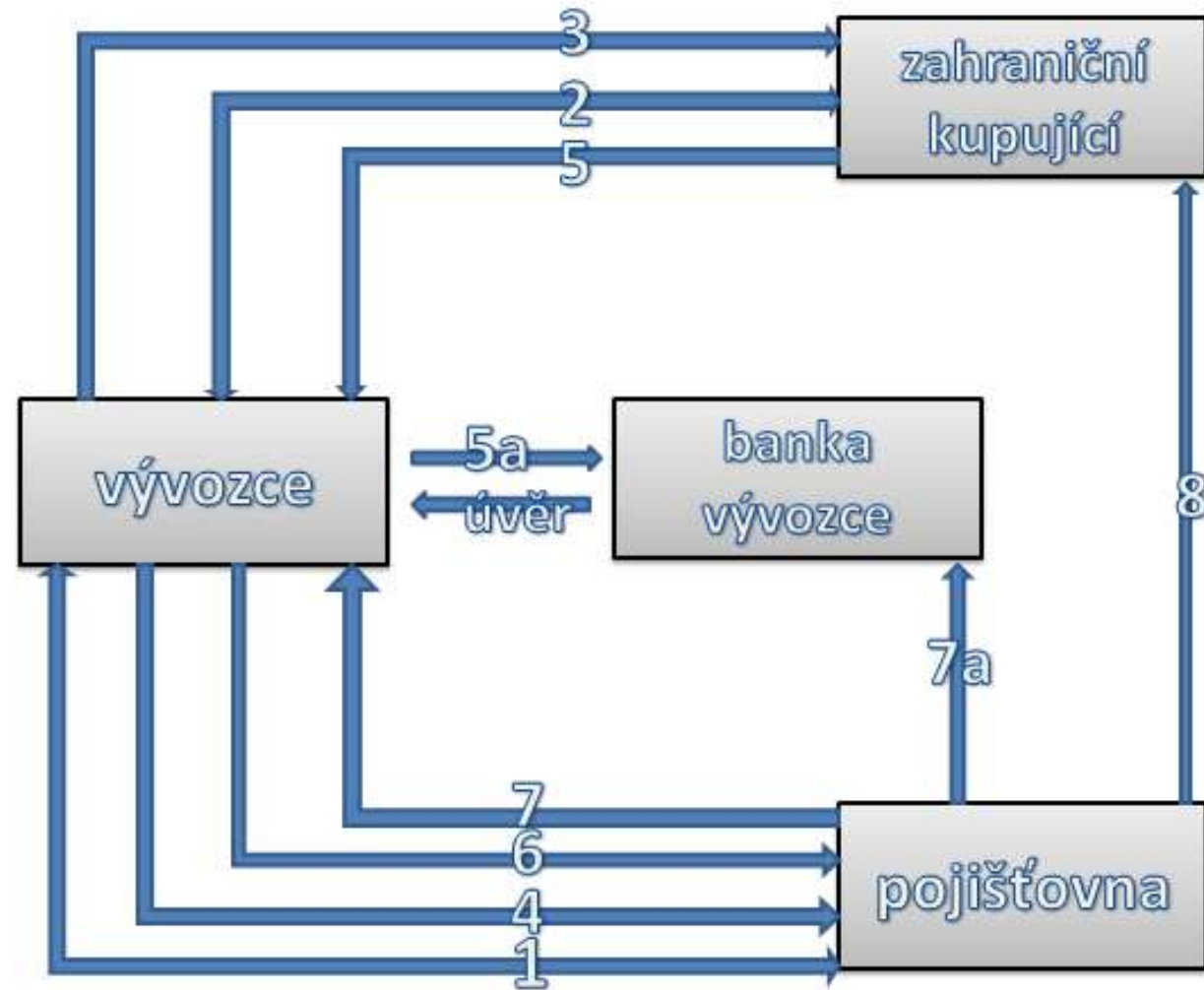

Pojištění krátkodobých vývozních pohledávek

Délka pojištěného úvěru nesmí překročit 12 měsíců.

1. Rámcová pojistná smlouva - zpravidla sjednána pro pojištění z veškerých vývozů, případně vývozů dohodnutého druhu zboží daného klienta (specifikace předmětu a objemu pohledávek, platební podmínky, pojistné sazby, spoluúčast atd.) a úvěrový limit (= horní hranice plnění)
2. Individuální pojistná smlouva - z konkrétního kontraktu se zahraničním zákazníkem

Pojištění krátkodobých vývozních pohledávek

Vysvětlivky ke grafu

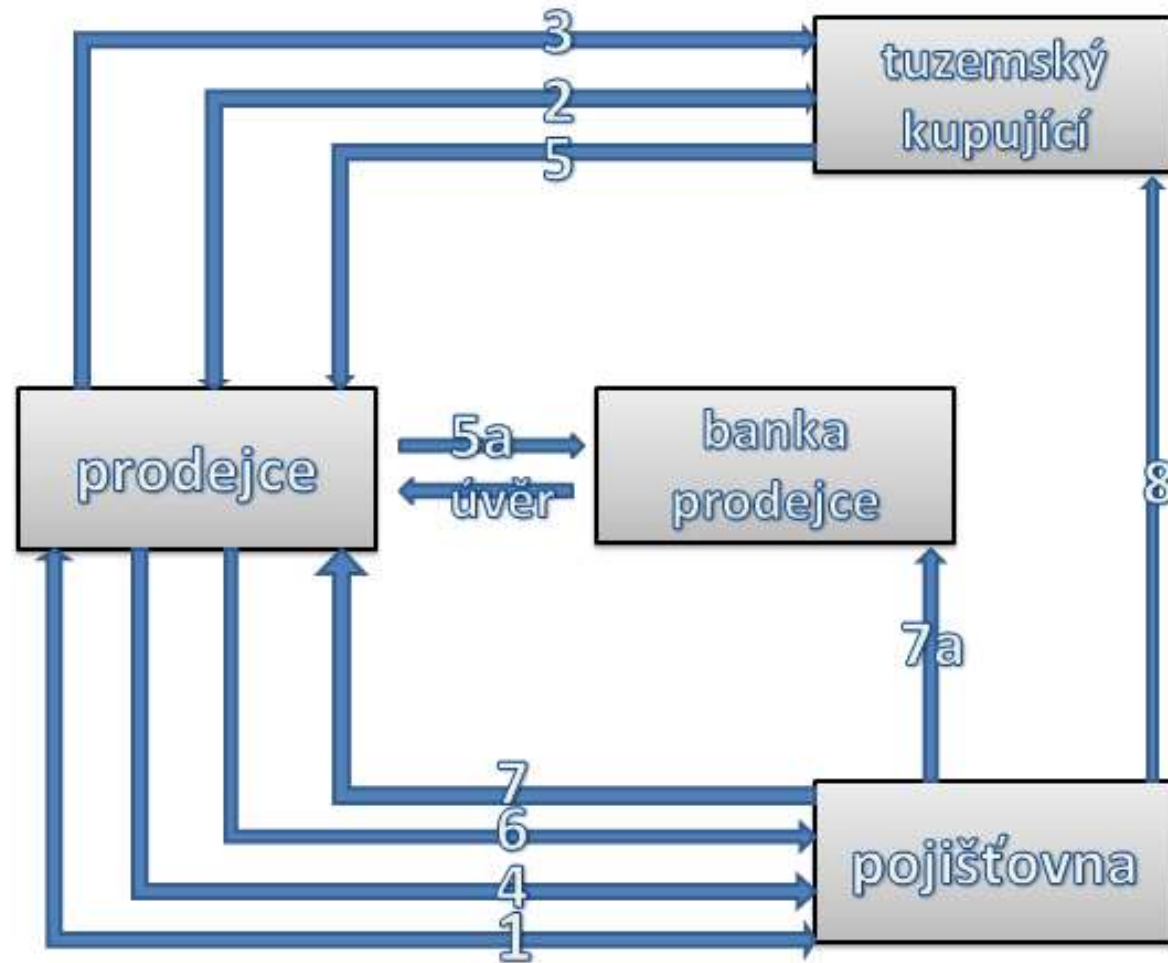
1. Pojistná smlouva
2. Vývozní kontrakt
- 3 Výroba, dodávka, fakturace
4. Pojistné
5. Převzetí zboží, zaplacení pohledávky
- 5a. Splacení úvěru bance
6. Postoupení pohledávky pojišťovně
7. Pojistné plnění pojištěnému
- 7a. Pojistné plnění bance prodejce (v případě benefice v pojistné smlouvě)
8. Vymáhání pohledávky v případě vzniku pojistné události

Zdroj: autor

Pojištění krátkodobých tuzemských pohledávek

- Kryje riziko nezaplacení tuzemské pohledávky v důsledku doložené platební neschopnosti tuzemského kupujícího nebo jeho platební nevůle.
- Délka úvěru nesmí překročit 6 měsíců.
- Tuzemské pohledávky je možné pojistit rámcovou smlouvou, přičemž maximální odklad platby je stanoven na 180 dnů
- Rámcová smlouva musí obsahovat všechny náležitosti jako pojištění vývozních pohledávek.

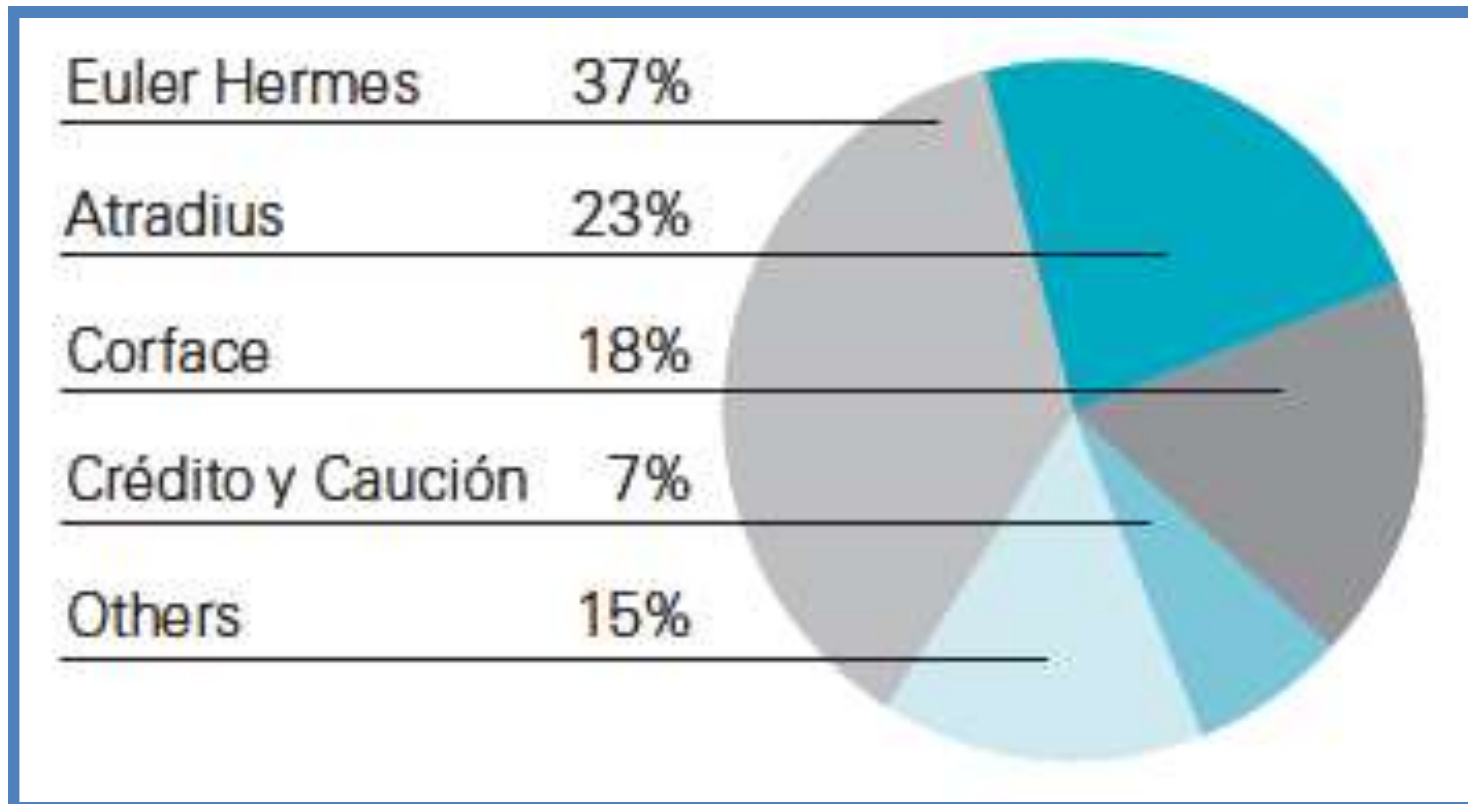
Pojištění krátkodobých tuzemských pohledávek

Vysvětlivky ke grafu

1. Pojistná smlouva.	5a. Splacení úvěru bance.
2. Kupní smlouva.	6. Postoupení pohledávky pojišťovně (v případě vzniku pojistné události).
3 Výroba, dodávka, fakturace.	7. Pojistné plnění pojištěnému.
4. Pojistné.	7a. Pojistné plnění bance prodejce (v případě benefice v pojistné smlouvě).
5. Převzetí zboží, zaplacení pohledávky.	8. Vymáhání pohledávky v případě vzniku pojistné události.

Koncentrace světového trhu

Zdroj: autor

Pojištění vývozních úvěrů se státní podporou

- kryje riziko platební neschopnosti v důsledku teritoriálních rizik
- mezinárodní pravidla
- řeší se tzv. úvěrové riziko země, tedy pravděpodobnost, že země je schopná obsloužit své zahraniční dluhy

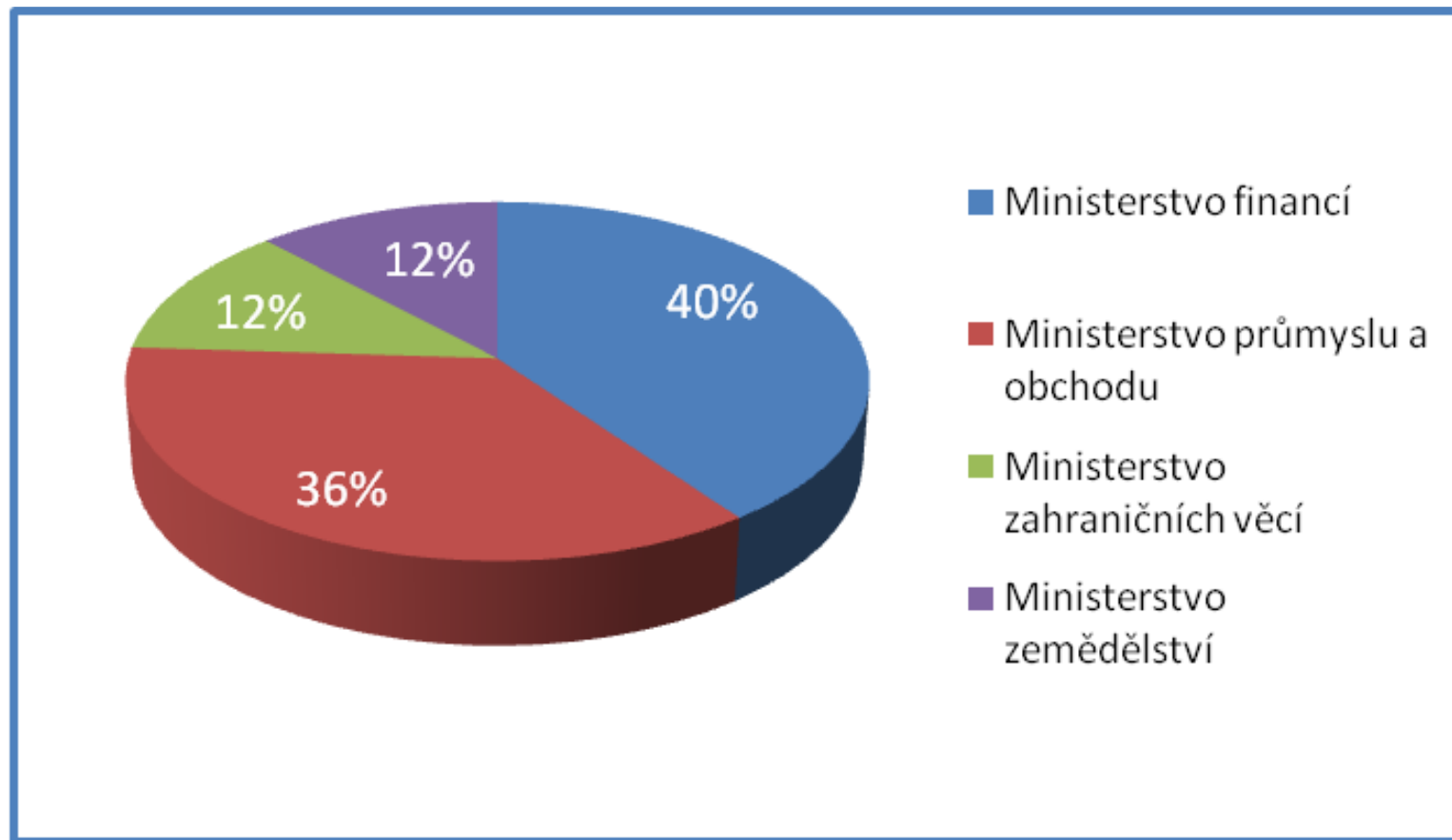
Příklad

- Příkladem z nedávné minulosti je krach jedné kazašské banky. Český dodavatel PSP Engineering získal zakázku na stavbu cementárny pro uvedenou banku. Během krize se banka dostala do vážných problémů a musela být znárodněna. Kontrakt nebyl dokončen a nastala pojistná událost. Pojišťovna EGAP tak bude muset vyplatit pojistné plnění přibližně ve výši jedné miliardy korun.

Státní podpora

- Záruka státu za závazky EGAP – kapacita dána státem
- EGAP může pojistit rizika, které žádná komerční pojišťovna nepojistí, protože pro ně nenajde na trhu zajištění.

Akcionářská struktura pojišťovny EGAP

Zdroj: autor

Rizikovost zemí z pohledu teritoriálních rizik (Konsensus OECD)

- Politické události
- Ekonomická situace
- Zákonná opatření v zemi
- Zásahy vyšší moci
- Obecná splátková moratoria
- Platební zkušenost

Konsensus OECD

- Ujednání pro oficiálně podporované vývozní úvěry - zavedení nových mezinárodních pravidel
- stanovení minimálních pojistných sazeb pro jednotlivé rizikové kategorie zemí a dlužníků, v závislosti na délce úvěru:
 - zavedení jednotného systému zařazování zemí do 7 rizikových kategorií podle pravidel aplikovaných v OECD,
 - zavedení nové metodiky výpočtu pojistného pouze z jistiny úvěru,
 - poskytování připojištění refinančních nákladů úvěru již za základní pojistnou sazbu,
 - možnost postupného placení pojistného u dlouhodobých úvěrů velkého rozsahu atd.

Rizikové kategorie zemí

riziko	riziková kategorie na základě politického rizika
0 – 20 %	1
20 – 35 %	2
35 – 50 %	3
50 – 65 %	4
65 – 80 %	5
80 – 90 %	6
90 – 100 %	7

Riziková kategorie 0

- **zařazené země příjmy na obyvatele aktuálně minimálně 11 116 USD**

Příklad klasifikace zemí podle míry politického rizika

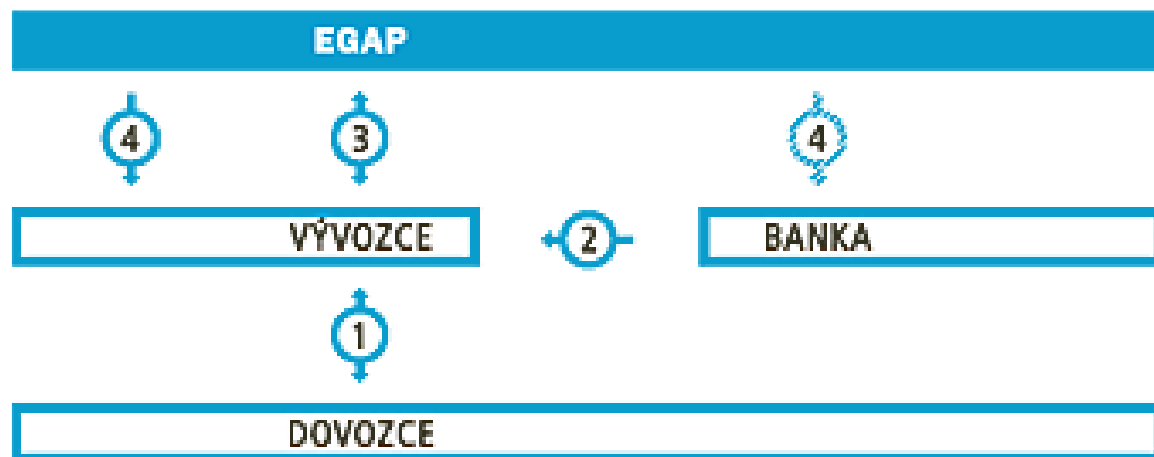
Země	Klasifikace	Země	Klasifikace
Belgie	0	Rumunsko	4
Česká republika	0	Rusko	4
Hongkong	1	Makedonie	5
Tchaj-wan	1	Lotyšsko	5
Čína	2	Bolívie	6
Polsko	2	Ghana	6
Indie	3	Afganistán	7
Maroko	3	Argentina	7

Pravidla pro pojištění EGAP

- Politické riziko (země s vyšší ohodnocením než 0)
- Státní podpora je určena jen pro vývoz, který je tvořen alespoň z 50% českou produkcí.

Pojištění krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru

- **Pojištěným je vývozce proti riziku nezaplacení dovozcem. Krátkodobým vývozním dodavatelským úvěrem je časový odstup mezi splněním závazku vývozce dodat zboží nebo služby a závazkem dovozce za dodané zboží nebo služby zaplatit, který není delší než 24 měsíců.**
- v důsledku komerčních nebo teritoriálních příčin nebo jejich kombinace.
- Komerčními příčinami: všeobecná neschopnost dovozce platit své splatné závazky (platební neschopnost) nebo odepření zaplacení bez právního důvodu (platební nevůle).
- Teritoriální příčiny: í např. administrativní rozhodnutí nebo legislativní opatření země dovozce, které mu zabrání zaplatit, nebo omezení konverze plateb v důsledku politických událostí v zemi dovozce, ale také jiné události v zemi dovozce, jako je válka, revoluce, občanské nepokoje a přírodní katastrofy.

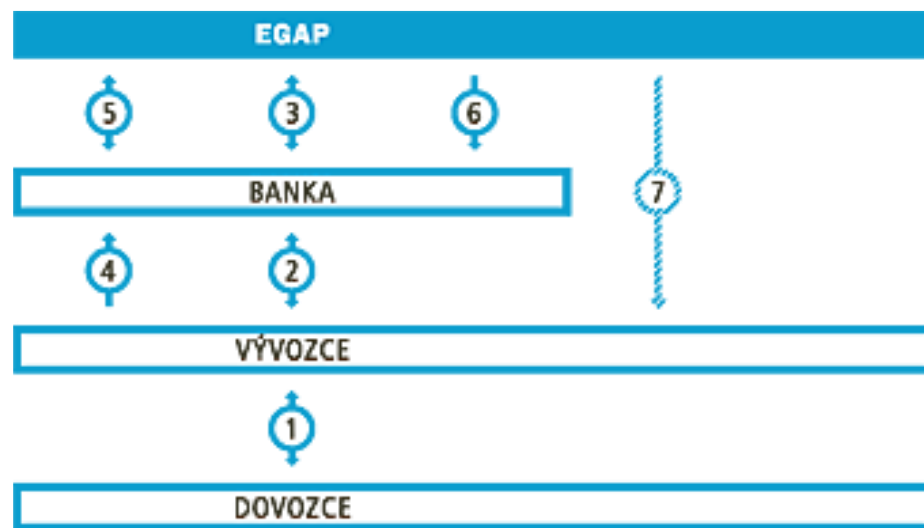

Zdroj: autor

- 1- Smlouva o vývozu
- 2 - Bankovní krytí vývozní pohledávky krátkodobým úvěrem
- 3 - Pojistná smlouva
- 4 - Pojistné plnění s možností vinkulace bance

Pojištění bankou financovaného krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru

- **Pojištěným je banka nebo finanční instituce proti riziku nezaplacení dovozcem, na kterou vývozce úplatně postoupil pohledávku z krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru bez možnosti uplatnění regresu na vývozce (není delší než 24 měsíců). Pojistná smlouva musí být podepsána i vývozcem.**
- Pojistnou událostí je dílčí nebo úplné nezaplacení pojištěného úvěru v důsledku komerčních nebo teritoriálních příčin nebo jejich kombinace.

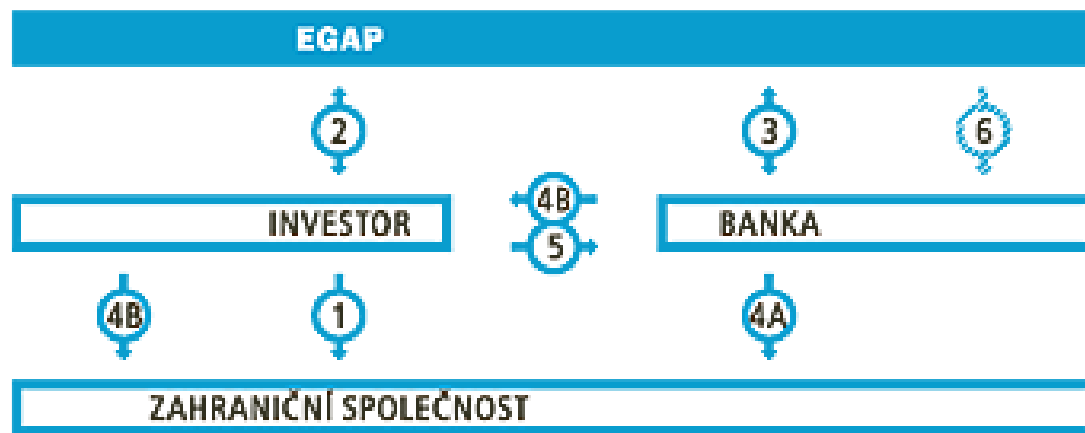

Zdroj: autor

- 1 - Smlouva o vývozu
- 2 - Smlouva o odkupu vývozní pohledávky
- 3 - Pojistná smlouva
- 4 - Odkup pohledávky
- 5 - Účinnost pojistné smlouvy
- 6 - Pojistné plnění
- 7 - Možnost postihu vývozce v případě, že zavinil pojistnou událost

Pojištění úvěru na financování investic českých právnických osob v zahraničí

- Pojištěným je banka, proti riziku nesplacení úvěru poskytnutého investorovi na zahraniční investici. Investorem může být jakákoli česká právnická osoba, která investuje na území hostitelského státu. Investicí je každá majetková hodnota poukázaná do zahraničí v souvislosti s hospodářskými aktivitami investora. Pojištěn může být pouze úvěr na zahraniční investici, u kterého je doba od prvního čerpání do konečné splatnosti delší než 3 roky a který je určen na pořízení dlouhodobého hmotného, nehmotného či finančního majetku zahraniční společnosti, na rozšíření zásob zahraniční společnosti nebo na provozní financování zahraniční společnosti.
- Pojistnou událostí je dílčí nebo úplné nezaplacení pojištěného úvěru v důsledku teritoriálních nebo komerčních příčin nebo jejich kombinace.

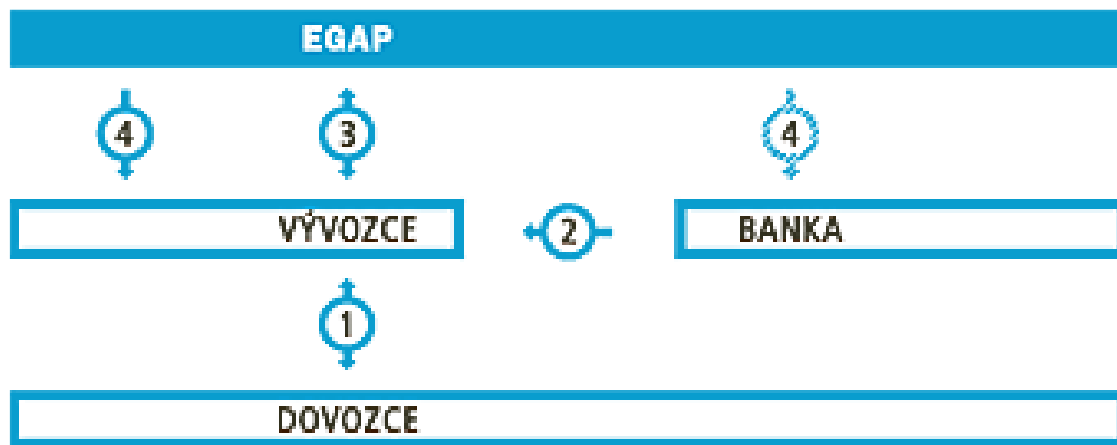

Zdroj: autor

- 1 - Založení zahraniční společnosti
- 2 - Pojistná smlouva typu "I"
- 3 - Pojistná smlouva typu "If"
- 4 - Úvěr na financování investice (4A) přímo zahraniční společnosti nebo (4B) přes investora
- 5 - Ručení za splacení úvěru v případě komerčních rizik
- 6 - Případné odškodnění banky při nesplacení úvěru

Pojištění střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru

- Pojištěným je vývozce proti riziku nezaplacení dovozcem. Středně a dlouhodobým vývozním dodavatelským úvěrem je časový odstup mezi splněním závazku vývozce dodat zboží nebo služby a závazkem dovozce za dodané zboží nebo služby zaplatit, který je delší než 24 měsíců. Pojištění se řídí pravidly Konsensu OECD.
- Pojistnou událostí je dílčí nebo úplné nezaplacení pojištěného úvěru v důsledku komerčních nebo teritoriálních příčin nebo jejich kombinace

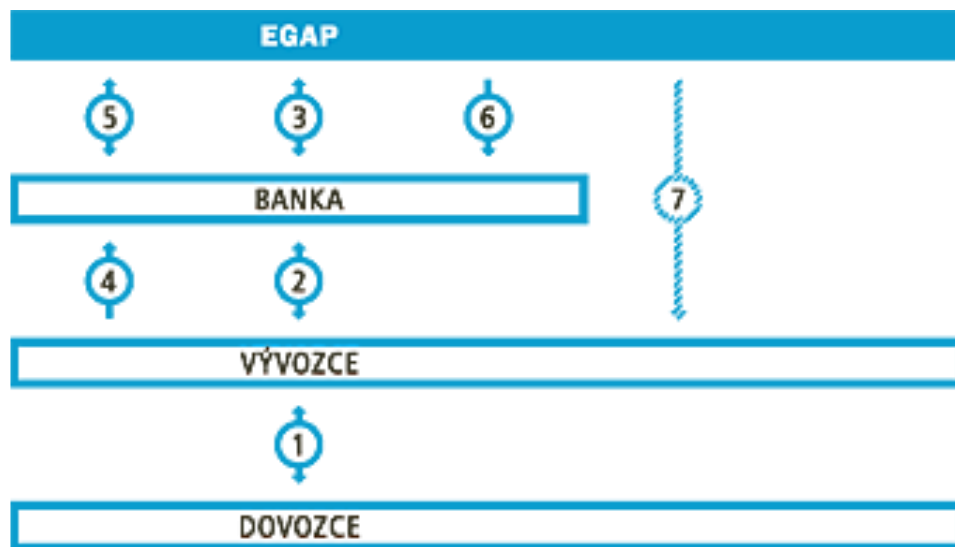

Zdroj: autor

- 1 - Smlouva o vývozu
- 2 - Bankovní krytí vývozní pohledávky středně nebo dlouhodobým úvěrem
- 3 - Pojistná smlouva
- 4 - Pojistné plnění vývozci nebo na jeho žádost bance

Pojištění bankou financovaného střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru

- Pojištěným je banka nebo finanční instituce proti riziku nezaplacení dovozcem, na kterou vývozce úplatně postoupil pohledávku ze středně nebo dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru bez možnosti uplatnění regresu na vývozce. Středně nebo dlouhodobým vývozním dodavatelským úvěrem je poskytnutí časového odstupu mezi splněním závazku vývozce dodat zboží nebo služby a závazkem dovozce za dodané zboží nebo služby zaplatit, který je delší než 24 měsíců. Pojištění se řídí pravidly Konsensu OECD.
- Pojistnou událostí je dílčí nebo úplné nezaplacení pojištěného úvěru v důsledku komerčních nebo teritoriálních příčin nebo jejich kombinace

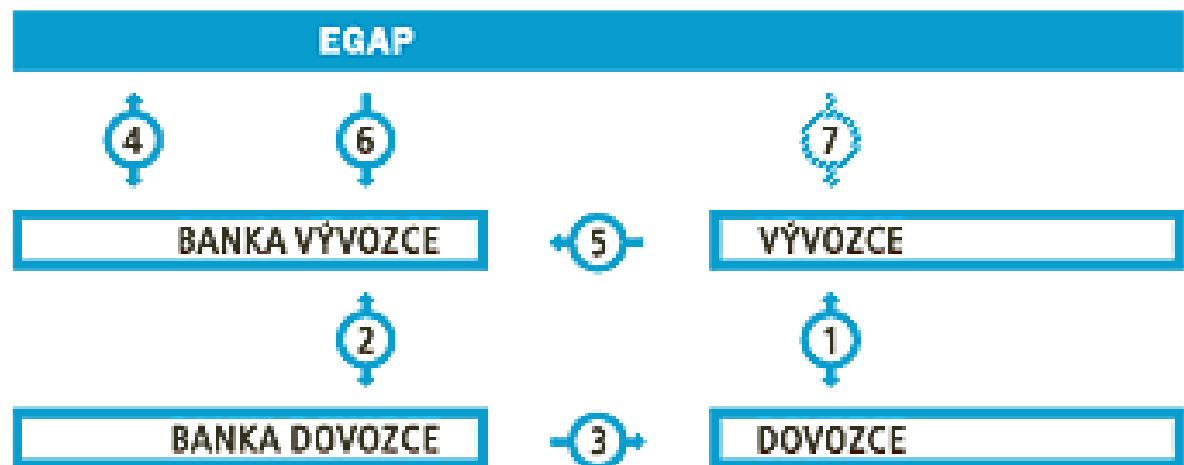

Zdroj: autor

- 1 - Smlouva o vývozu
- 2 - Smlouva o odkupu vývozní pohledávky
- 3 - Pojistná smlouva
- 4 - Odkup pohledávky
- 5 - Účinnost pojistné smlouvy
- 6 - Pojistné plnění
- 7 - Možnost postihu vývozce v případě, že zavinil pojistnou událost

Pojištění vývozního odběratelského úvěru

- Pojištěným je banka proti riziku nesplácení pohledávek z vývozního odběratelského úvěru. Vývozním odběratelským úvěrem je úvěr poskytnutý bankou vývozce přímo dovozci nebo jeho bance.
- Pojistnou událostí je dílčí nebo úplné nezaplacení pojištěného úvěru v důsledku komerčních nebo teritoriálních příčin nebo jejich kombinace.

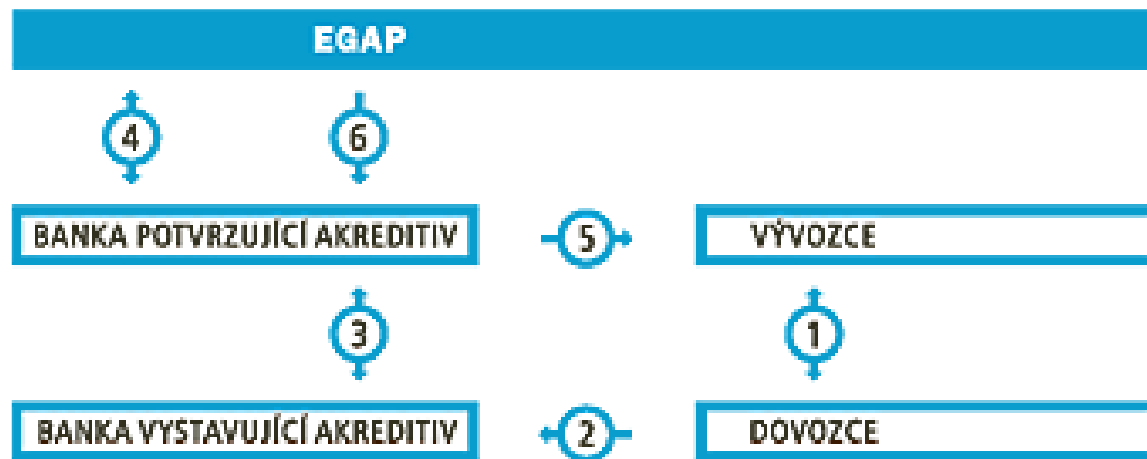

Zdroj: autor

- 1 - Smlouva o vývozu
- 2 - Smlouva o úvěru na financování vývozu
- 3 - Závazek poskytnout úvěr kupujícímu
- 4 - Pojistná smlouva
- 5 - Závazky vývozce bance
- 6 - Pojistné plnění
- 7 - Možnost postihu vývozce v případě, že zavinil pojistnou událost

Pojištění potvrzeného akreditivu

- **Pojištěným je banka proti riziku majetkové újmy v důsledku celkového nebo částečného nezaplacení podle podmínek potvrzeného dokumentárního akreditivu. Pojištění se vztahuje i na případ tzv. tichého potvrzení dokumentárního akreditivu. Dokumentární akreditiv vystavuje banka na žádost dovozce a má podobu písemného závazku banky zaplatit určenou peněžní částku podle stanovených podmínek. Podmínkou pro splnění akreditivního závazku bankou je předložení předepsaných dokumentů ze strany vývozce. Zúčastněné banky kontrolují pouze dokumenty, nikoliv zboží nebo služby, a akreditivní platby jsou zcela oddělené od kupních smluv.**
- Pojistnou událostí je dílčí nebo úplné nezaplacení pojištěné pohledávky vystavující bankou v důsledku komerčních nebo teritoriálních příčin nebo jejich kombinace.

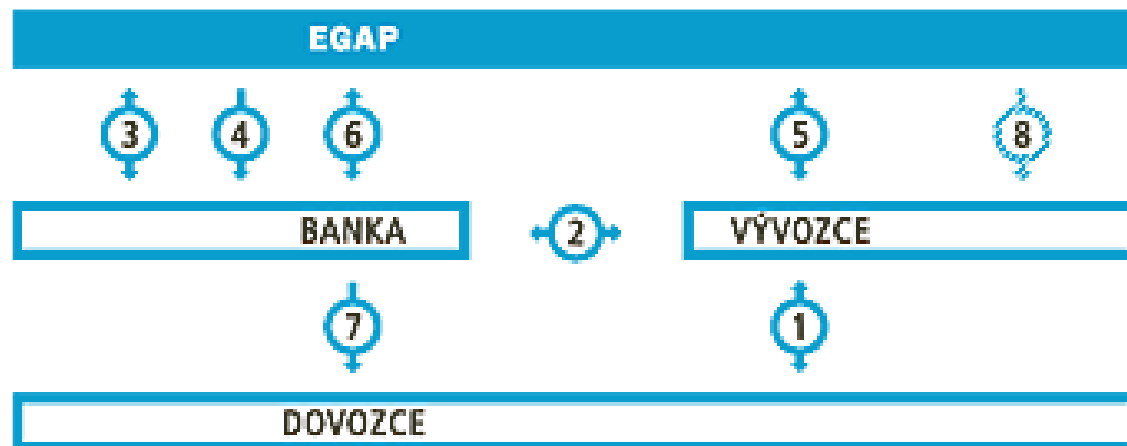

Zdroj: autor

- 1 - Smlouva o vývozu
- 2 - Žádost dovozce o otevření dokumentárního akreditivu
- 3 - Potvrzení dokumentárního akreditivu
- 4 - Pojistná smlouva
- 5 - Oznámení vývozci o otevření akreditivu
- 6 - Pojistné plnění

Pojištění úvěru na předexportní financování

- **Pojištěným je banka proti riziku nesplacení úvěru na předexportní financování výroby pro export nebo na financování investice do výroby pro export. Pojištění lze sjednat pouze v návaznosti na pojištění pohledávek z vývozního úvěru. Při délce splatnosti vývozního úvěru do 24 měsíců se pojišťuje předexportní úvěr na výrobu nejvýše do 85 % hodnoty vývozu. Při delší splatnosti je možné pojistit předexportní úvěr nejvýše do 75 % hodnoty vývozu. Předexportní úvěr na investice může být poskytnut pouze v případě, je-li uzavřenými smlouvami o vývozu zabezpečeno splácení alespoň 75 % úvěru a současně za podmínky, že alespoň 75 % výroby je určeno pro export.**
- Pojistnou událostí je dílčí nebo úplné nesplacení úvěru z důvodu neschopnosti vývozce splnit smlouvu o vývozu nebo neschopnosti výrobce vyrobit zboží nebo poskytnout služby pro vývoz.

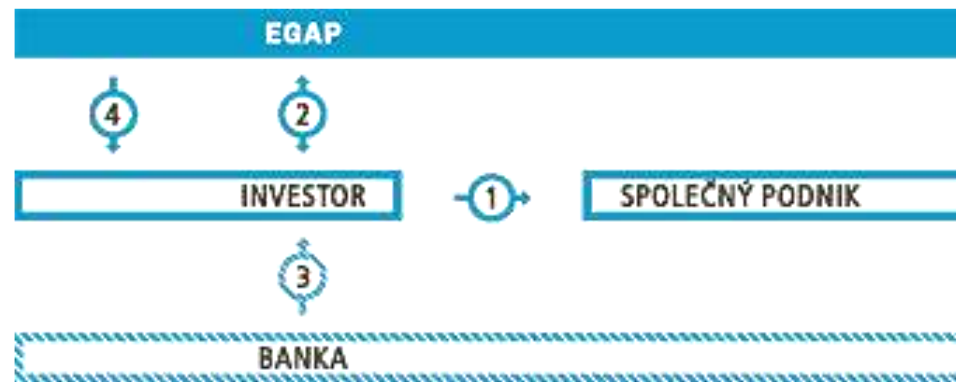

Zdroj: autor

- 1 - Smlouva o vývozu, na jehož realizaci poskytuje banka předexportní financování
- 2 - Úvěrová smlouva
- 3 - Pojistná smlouva
- 4 - Pojistné plnění
- 5 - Pojištění výrobního rizika
- 6 - Pojištění navazujícího vývozního úvěru
- 7 - Vývozní úvěr
- 8 - Možnost postihu vývozce v případě, že zavinil pojistnou událost

Pojištění investic českých právnických osob v zahraničí

- Pojištěným je investor proti riziku zamezení převodu výnosů z investice, vyvlastnění nebo politicky motivovaného násilného poškození. Investorem může být jakákoli česká právnická osoba, která investuje na území hostitelského státu. Investicí je každá majetková hodnota poukázaná do zahraničí v souvislosti s hospodářskými aktivitami investora.
- Pojistnou událostí je úplné nebo částečné znehodnocení investice, úplné nebo částečné neprovedení transferu dividend, výnosů, zisků po zaplacení všech daní a poplatků z pojištěné investice ani v průběhu čekací (karenční) doby v důsledku teritoriálních nebo jiných nekomerčních příčin, kterými jsou nemožnost konverze výnosů, vyvlastnění, politické násilné činy a porušení smluvních závazků hostitelským státem.

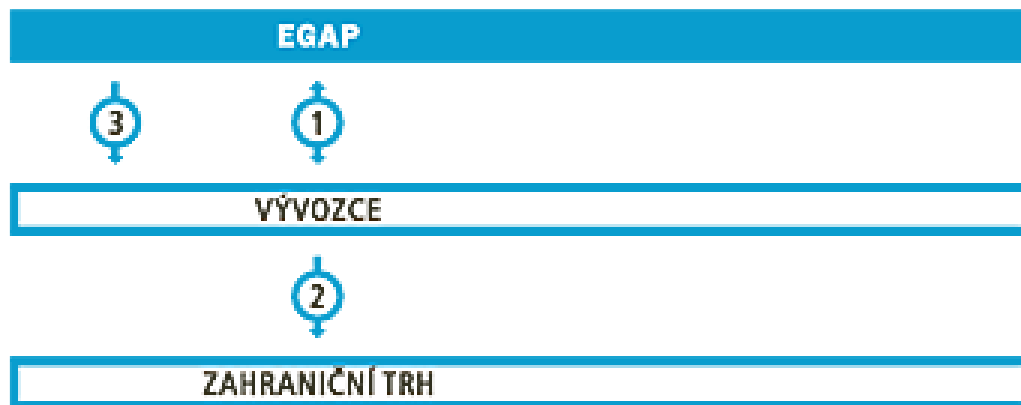

Zdroj: autor

- 1 - Založení společného podniku
- 2 - Pojistná smlouva
- 3 - Úvěr na financování investice
- 4 - Pojistné plnění

Pojištění prospekce zahraničních trhů

- **Pojištěným je vývozce proti finančním ztrátám na základě úplného nebo částečného neúspěchu prospekce. Prospekce je činnost mající za cíl zahájení, případně zvýšení vývozu zboží a služeb do jedné či více zemí. Její součástí je především promotion formou reklamy, inzerce a propagačních materiálů, účast na obchodních akcích v zahraničí, exportní a marketingové poradenství včetně analýz a rovněž právní služby, skladování zboží a certifikace výrobků a služeb v zahraničí. Pojištěn může být pouze vývozce se zavedenou výrobou, který vyrábí zboží či poskytuje služby, pro něž bude prospekci provádět, po dobu nejméně 24 měsíců. Pojištění je určeno především pro malé a střední podniky.**
- **Pojistnou událostí je potom vznik finanční ztráty vývozce, kdy náklady na prospekci stanovené rozpočtem převýší rozdíl mezi výnosy a náklady na vývoz za pojistnou dobu.**

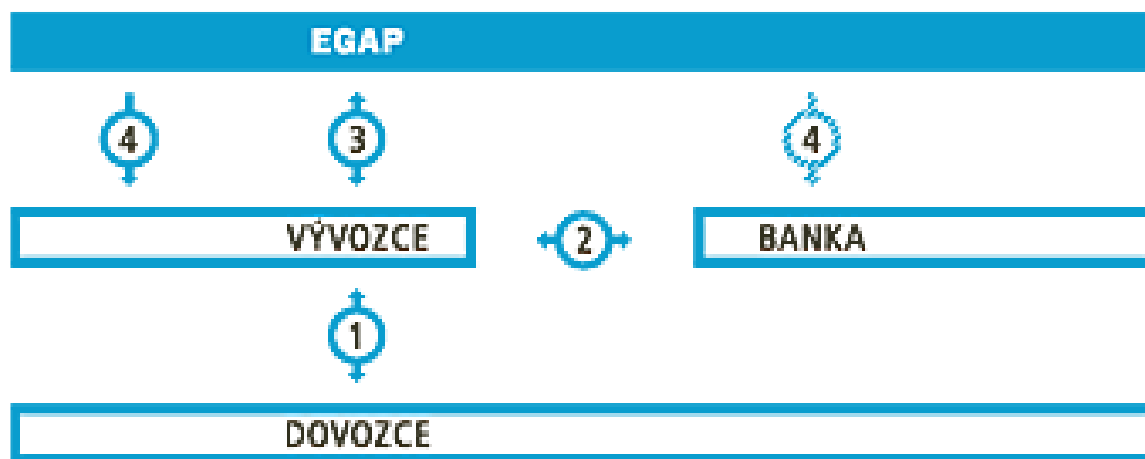

Zdroj: autor

- 1 - Pojistná smlouva
- 2 - Prospekční činnost
- 3 - Pojistné plnění

Pojištění proti riziku nemožnosti plnění smlouvy o vývozu

- Pojištěným je vývozce proti riziku ztrát v důsledku zrušení nebo přerušování smlouvy o vývozu ze strany dovozce nebo v důsledku politické, finanční nebo makroekonomické situace země dovozce.
- Pojistnou událostí je částečná nebo úplná nemožnost vývozce plnit smlouvu o vývozu ve sjednaném termínu a ani v průběhu čekací (karenční) doby v důsledku komerčních nebo teritoriálních příčin nebo jejich kombinace.

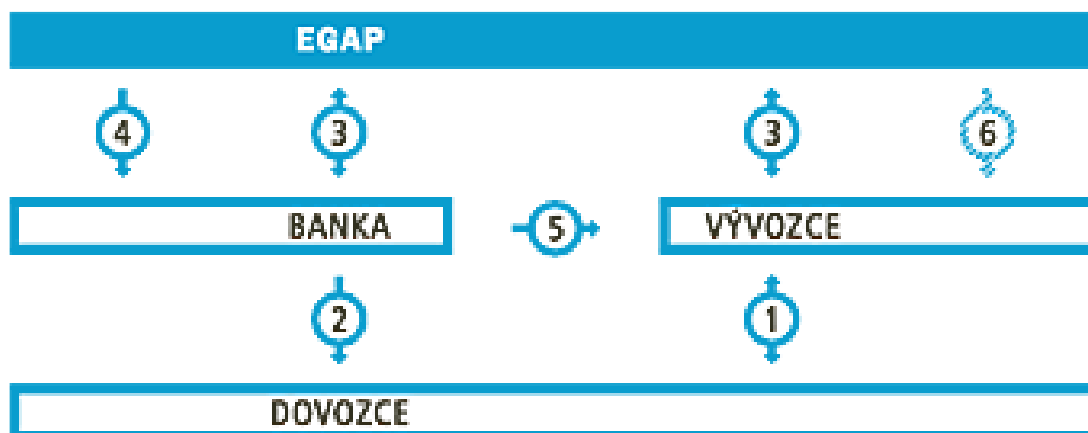

Zdroj: autor

- 1 - Smlouva o vývozu
- 2 - Krátkodobá smlouva o úvěru
- 3 - Pojistná smlouva
- 4 - Pojistné plnění s možností vinkulace bance

Pojištění bankovních záruk vystavených v souvislosti s exportním kontraktem

- **Pojištěným je banka, vystavující záruku za závazky vývozce v souvislosti s podmínkami získání nebo plnění smlouvy o vývozu, proti riziku neoprávněného a fakultativně též oprávněného čerpání ze záruky beneficentem, v jehož prospěch je záruka vystavena. Bankovní zárukou je závazek banky uspokojit beneficenta do výše určité peněžní částky podle obsahu a podmínek záruční listiny. Pojištění se vztahuje na záruky za nabídku, na akontační záruky, na záruky za řádné provedení smlouvy o vývozu a na jiné záruky související s vývozem.**
- Pojistnou událostí je neoprávněné čerpání ze záruky a oprávněné čerpání, je-li v pojistné smlouvě sjednáno. Neoprávněným se rozumí čerpání, aniž by vývozce porušil své povinnosti vyplývající ze smlouvy o vývozu nebo z podmínek výběrového řízení, a rovněž čerpání v důsledku teritoriálních a jiných nekomerčních příčin, které mají povahu vyšší moci. Oprávněným je čerpání z důvodu nesplnění smluvních závazků vývozcem.

Zdroj: autor

- 1 - Smlouva o vývozu
- 2 - Záruka banky za závazky vývozce
- 3 - Pojistná smlouva
- 4 - Pojistné plnění
- 5 - Kontrola výkonu vývozce
- 6 - Možnost postihu vývozce v případě, že zavinil pojistnou událost

Pojištění záruk (bonding)

- Nebankovní záruka
- Jistota odběratele, že dodavatel především stavebních nebo strojírenských dodávek provede vše podle úmluvy.
- Pojištění představuje převzetí odpovědnosti za dodavatele směrem k jeho odběrateli (investorovi)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Bankopojištění

Bankopojištění

Bankopojišťovnictví – spojování bank a pojišťoven do společné sítě poboček

Bankopojištění – vytváření a distribuce bankovních a pojišťovacích služeb pro společnou skupinu klientů, prodej finančního produktu s integrovaným pojistným produktem

Bankopojištění

1. Prodej různých pojistných produktů klientům bank, které většinou patří do stejné finanční skupiny jako pojišťovna
2. Prodej finančních produktů, ve kterých je spojen finanční a pojistný produkt, např. pojištění pro vlastníka bankovního produktu, pojištění k platební kartě, pojištění vázaná na úvěry

Bankopojišťovnictví

- Majetkové propojování bank a pojišťoven
- 3 etapy vývoje:
 - Separátní model
 - Kooperativní model
 - Koncernový model

Etapy vývoje bankopojištění

Zdroj: autor

Vývoj bankopojištění

- 1. první etapa (před rokem 1980) – banky poskytují jednoduché pojistné produkty a rozšiřují své bankovní služby
- 2. druhá etapa (od roku 1980-1990) – vývoj finančních produktů různých druhů, větší kooperace banky a pojišťovny, začaly se využívat spořicí produkty
- 3. Třetí etapa (od roku 1990) – banky začínají inovovat své produkty dle potřeb zákazníka, distribucí a prodejem pojistných produktů nastává propojení činností. Banky objevují synergický efekt mezi oběma aktivitami.

Snahy bank a pojišťoven

Snaha bank	Snaha pojišťoven
<ul style="list-style-type: none">• Udržet si klienta navzdory silné konkurenci• Udržet si vyškolený personál a zabezpečit jeho motivaci• Poskytnout všechny finanční produkty pod jednou střechou• Využít infrastrukturu a zdroje, aby maximalizovaly své příjmy.	<ul style="list-style-type: none">• Využít přístup k vysoce kvalitním klientům• Provést postupný přechod od tradičních forem prodeje k využívání nových distribučních kanálů• Využít přístup na nové trhy• Snažit se o geografický růst s minimálními náklady a časovou náročností

Zdroj: autor

Důvody vstupu bank do bankopojištění

- možnost zvýšení **návratnosti jejich aktiv** (ROA)
- **intenzivní konkurence** a soutěžení mezi bankami, která vede ke snižování příjmů banky a zvyšování jejich administrativních a marketingových nákladů
- **diverzifikace toků příjmů** banky
- **banka profituje z provizí a zisků** z bankopojistných obchodů a **snižuje fixní náklady**
- Nabídkou a prodejem více druhů produktů se **zvyšuje produktivita**
- poskytování komplexního **balíčku služeb**
- **možnost oslovit klientelu pojišťoven** s nabídkou svých produktů
- Změny demografických faktorů a poptávka po produktech kryjících potřeby ve stáří

Problémy bank v souvislosti s uplatněním bankopojištění

- Na počátku náročné na organizaci a kvalifikaci pracovníků
- Odlišná bankovní a pojišťovací kultura vzhledem k marketingu
- Propojování informačních systémů

Důvody vstupu pojišťoven do bankopojištění

- získání bankovních klientů na území, kde pojišťovna předtím měla jen omezené nebo žádné zastoupení
- pojistitel tak získá přístup k široké základně klientů
- **snižuje distribuční náklady**
- **častější kontakt s klientem**

Problémy pojišťoven v souvislosti s uplatněním bankopojištění

- **provize** bance
- **investice** do informačních technologií
- **pojetí podnikové kultury a marketingu** pojišťovny ve srovnání s bankou

Výhody bankopojištění pro klienty

- standardní produkty mohou být nabízeny za **nižší ceny**
- **zjednodušena i platba pojistného**, které klienti platí přímo ze svého účtu, který mají otevřený u bankopojišťovny
- **balíčky** finančních produktů
- **globální poradenství**
- výhoda v lepší dosažitelnosti jimi poptávaných služeb

Nevýhody bankopojištění pro klienty

- riziko **vzniku monopolu**
- riziko, že bude získávat **jednostranné informace**
- **nemožnost vybrat si specializovaný pojistný produkt,** případně sjednat speciální pojištění na míru pro konkrétního klienta

Bankopojištění ve světě

- USA: díky regulačním opatřením malý význam
- Asie: v posledním období velmi rychlý rozvoj
- Evropa: vznik bankopojištění, větší význam, různé v jednotlivých zemích

Podíl distribučních kanálů na vybraných trzích v %

Země	NŽP				ŽP			
	Bankopojišťovny	Agenti	Brokeři	Ostatní distrib. kanály	Bankopojišťovny	Agenti	Brokeři	Ostatní distrib. kanály
USA	x	x	x	x	x	x	x	x
Kanada	nevýznamný	18	74	8	1	60	34	5
Brazílie	13,3	x	71,6	x	55	x	30	x
Mexiko	10	25	50	15	10	0	90	0
Čile	18,8	0	81,2	0	13	0	87	0
Británie	10	4	54	32	20,3	10	65	5
Francie	9	35	18	38	64	7	12	17
Německo	12	57	22	9	24,8	27,1	39,4	8,7
Itálie	1,7	84,2	7,6	6,5	59	19,9	9,4	11,7
Španělsko	7,1	39,5	28,3	25,2	71,8	15,4	5,4	7,4
Belgie	6,1	10,1	65,6	18,2	48	3,2	26,5	22,3
Portugalsko	10	60,7	16,7	12,6	88,3	6,9	1,3	3,5
Polsko	0,6	58,2	15,7	25,5	14,4	39,7	4,3	41,6
Turecko	10	67,5	7,8	14,7	23	30,1	0,8	46,2
Japonsko	x	92,9	0,2	70	x	x	x	x
Jižní Korea	4	49,7	0,9	45,4	8,5	0	91,5	0
Čína	x	45,4	2	52,6	16,3	0	83,7	0
Taiwan	x	62	30	8	33	11,7	6,6	48,7
Malaysie	10	40	23	27	45,3	49,4	2,4	2,9
Austrálie	x	21	74	5	43	0	57	0

Zdroj: autor

Změny ve využití bankopojištění mezi lety 2000-2018

	ŽP		NŽP	
	Současné využití	Změna od r. 2000	Současné Využití	Změna od r. 2000
Severní Amerika	Nízké	↗	Nízké	↗
Latinská Amerika	Nízké až střední	↑	Nízké	↑
Západní Evropa		↔	Nízké	↗
Střední a východní Evropa	Nízké	↑	Nízké	↔
Japonsko	Nízké	↑	Nízké	↑
Asie	Nízké až střední	↑	Nízké	↔
Blízký východ	Nevýznamné	↔	Nevýznamné	↔
Afrika	Nízké	↔	Nízké	↔
Oceánie	Vysoké	↔	Nízké	↗

Zdroj: autor

Právní úprava v ČR

Oblast bankovníctví:

- zákon o bankách,
- zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
- zákon o platebním styku

Oblast pojišťovnictví:

- zákonem o pojišťovnictví,
- Občanský zákoník,
- zákonem o finančních konglomerátech

Shodné rysy právní úpravy

- banka i pojišťovna mohou být založeny jen jako právnické osoby – akciové společnosti (pojišťovna ještě družstvo),
- povolení uděluje i dohled vykonává ČNB,
- základní kapitál musí splňovat určitou zákonem stanovenou výší,
- obě upravují organizaci, řízení, požadavky na podnikání v těchto sektorech.

Odlišnosti právní úpravy

- vymezení základních činností bank a pojišťoven,
- odlišná výše základního kapitálu,
- sledují odlišné ukazatele – banka sleduje zejména kapitálovou přiměřenost, majetkovou angažovanost a likviditu a pojišťovna zejména výši technických rezerv, solventnost

Vstup bank do pojišťoven

Distribuční aliance	Spolupráce na základě dohody o využití distribuční sítě
Joint Venture	Spojuje samostatné subjekty za účelem prodeje pojistných produktů
Akvizice	Kombinace a integrace dvou odlišných společností na základě většinového vlastnictví či kontroly
De novo entry	Založení vlastní pojišťovny jako dceřiné společnosti

Příklady z praxe

	Příklady v ČR	Příklady v zahraničí
Distribuční aliance	Česká spořitelna a Kooperativa, 2004	Fr. banka Banque National de Paris a pojišťovna UAP
John Venture		Německá Commerzbank a pojišťovna DBV, 1989
Akvizice	ČSOB a IPB Pojišťovna, 2003	Holandská NMB Postbank a pojišťovna NatNed, 1991
De novo entry	Česká spořitelna (Pojišťovna České spořitelny), 1992	Deutsche Bank, 1989

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Pojistné trhy

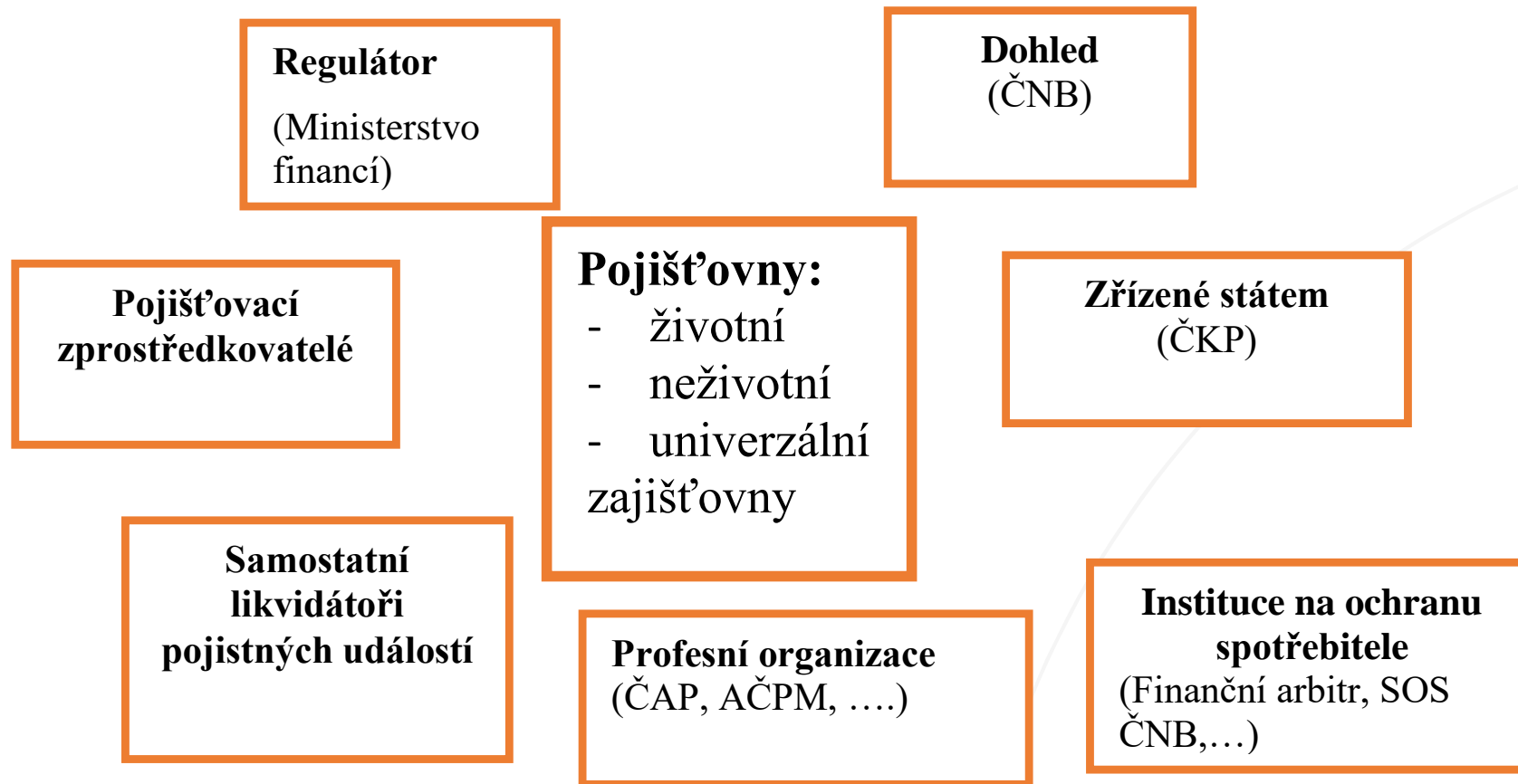
Pojistný trh

- nabídka a poptávka po pojistných produktech
- investování prostředků technických rezerv

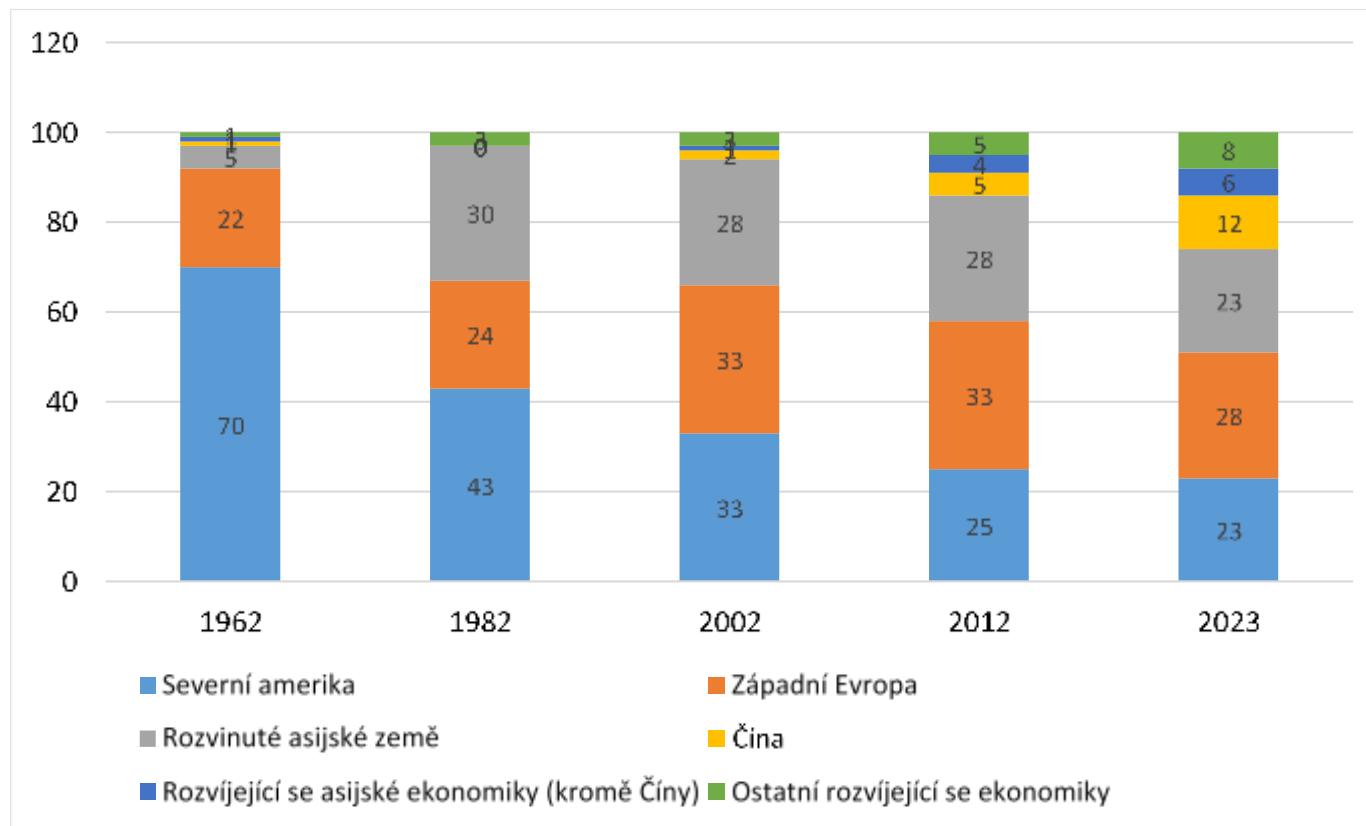
Faktory ovlivňující podobu a strukturu pojistného trhu

- obecné ekonomické podmínky (objem HDP, vývoj velikosti HDP, vývoj inflace, vývoj nezaměstnanosti, objem a struktura příjmů a výdajů domácností atd.)
- situace na finančním trhu,
- legislativní podmínky (obecné právní předpisy, pojišťovací legislativa – například míra uplatnění povinných pojištění),
- situace na světovém pojistném a zajistném trhu,
- rozsah rizik krytých státem (rozsah sociálního pojištění, existence státních fondů na krytí například přírodních katastrof, nález hospodářských zvířat),
- existence jiných finančních nástrojů, pomocí kterých jsou některá rizika kryta,
- podmínky ve škodovosti.

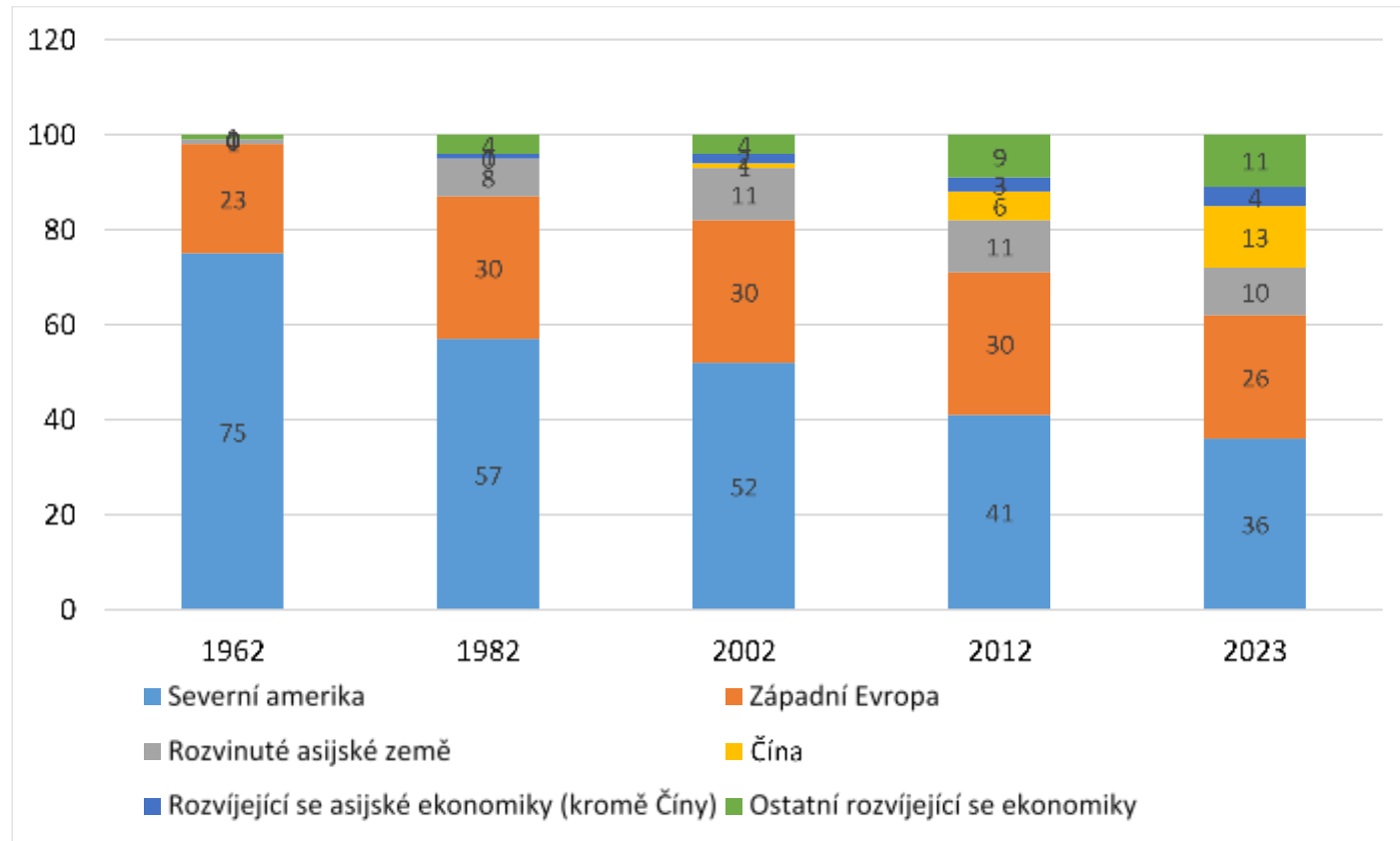
Pojistný ČR

Vývoj podílu jednotlivých geografických oblastí na světovém pojistném trhu (% z předepsaného pojistného) - Životní pojištění

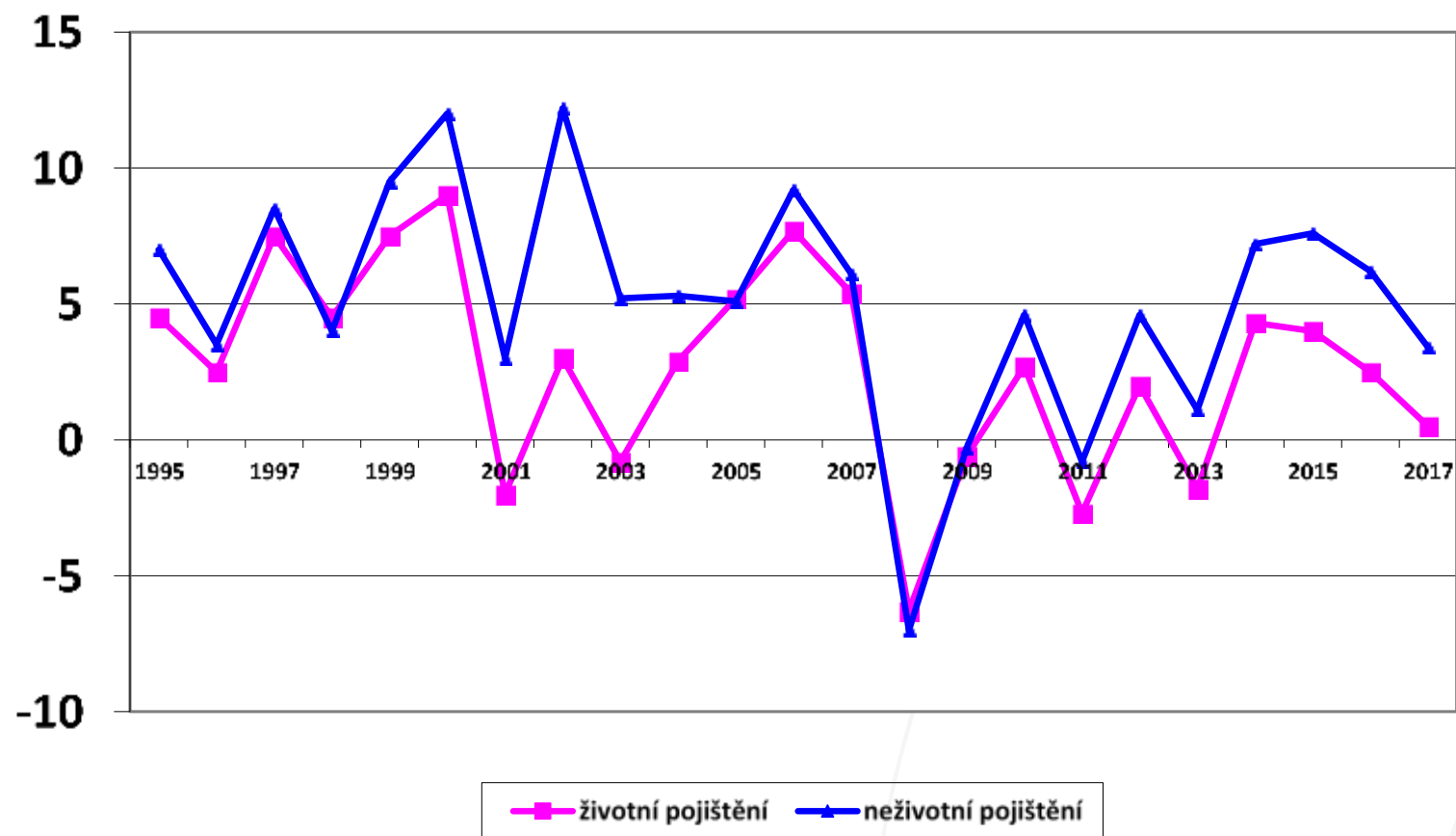

Vývoj podílu jednotlivých geografických oblastí na světovém pojistném trhu (% z předepsaného pojistného) - neživotní pojištění

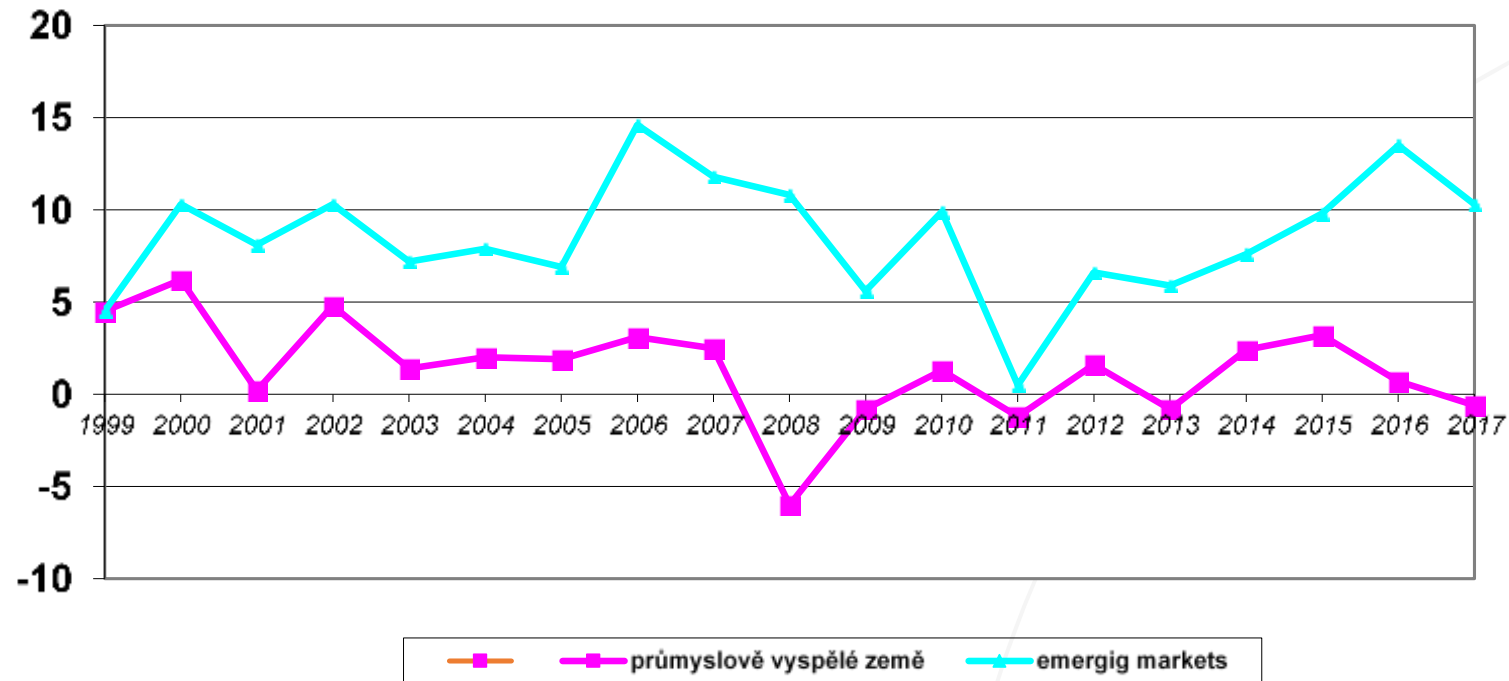

Zdroj: <https://slideplayer.cz/slide/11748647/>

Reálný růst předepsaného pojistného z celosvětového pohledu v %

Rozdílnost vývoje v jednotlivých oblastech světa - reálný roční růst předepsaného pojistného v průmyslově vyspělých zemích a v tzv. emerging markets (v %)

Tendence vývoje na pojistných trzích

- změny ve významu životního pojištění z dlouhodobého pohledu
- uplatnění alternativních forem krytí rizik
- nové přístupy k prodeji pojistných produktů
- změny přístupů k zajištění v souvislosti s růstem škod z katastrof
- uplatňování nových typů pojistných produktů
- reakce na nové druhy rizik

Pojištěnost

- Ukazatel k hodnocení využití pojišťovacích služeb a k hodnocení úrovně pojištnictví
- Pojištěnost jednotlivých pojistných produktů
- Globální pojištěnost

Pojištěnost jednotlivých pojistných produktů – faktory ovlivňující hodnotu:

- pravděpodobnost realizace rizika a uvědomění si tohoto rizika daným subjektem,
- finanční dopad realizace rizika na daný subjekt, ceny jednotlivých druhů majetku v porovnání s celkovými příjmy daného subjektu,
- cena pojištění a relace ceny pojistné ochrany k ceně daného předmětu,
- finanční možnosti daného ekonomického subjektu

Globální pojištěnost – faktory:

- ekonomická úroveň země,
- sociální politika státu (rozsah krytí rizik prostřednictvím státu, například v rámci sociálního pojištění),
- tradice v přístupech ke krytí rizik,
- přístup státu ke komerčnímu pojištění (uplatnění podpory ze strany státu),
- existence alternativních nástrojů krytí rizik vedle komerčního pojištění

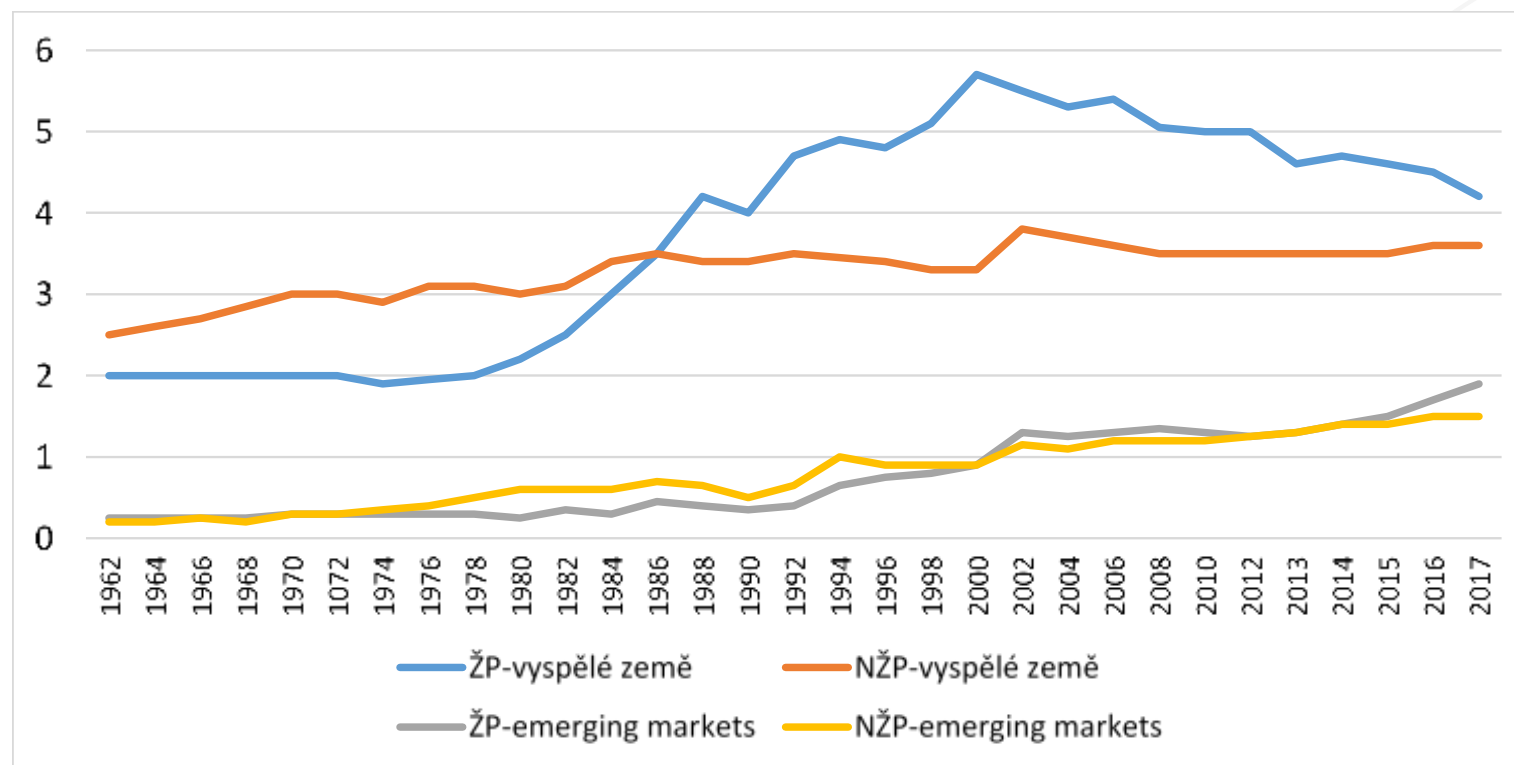
Ukazatele globální pojištěnosti

1. Předepsané pojistné/HDP
2. Předepsané pojistné na jednoho obyvatele

Pojištěnost v jednotlivých oblastech světa (v roce 2017)

oblast	předepsané pojistné v mld. USD v r. 2017	reálný růst před. pojistného 2017/2016 v %	předepsané pojistné na jednoho obyvatele v USD (2017)	podíl předepsaného pojistného na HDP v % (2017)
Severní Amerika	1 407	1,1	4 120	7,1
Latinská Amerika	168	-0,4	262	3,1
Evropa	1 479	-0,5	1 651	6,4
- západní	1 416	-0,7	2 568	7,3
- střední a východní	63	5,8	198	1,9
- Česká republika	6	0,0	609	2,9
Asie	1 591	5,7	360	5,6
- Japonsko a nově industrial.asij.země	811	-1,1	3 754	10,5
- Jihovýchodní Asie	720	14,7	188	4,1
- Střední Asie	60	5,0	163	2,1
Afrika	67	0,5	54	3,1
Oceánie	91	-6,2	2 236	5,6
Svět	4 4822	1,5	634	6,0
- prům. vyspělé země	3 8209	-0,6	3 517	7,8
- emerging markets	1 072	10,3	166	3,3

Dlouhodobý vývoj na světovém pojistném trhu z pohledu penetrace (podíl předepsaného pojistného na HDP v %)

Dlouhodobý vývoj na světovém pojistném trhu z pohledu density (předeepsané pojistné na obyvatele v USD)

Rok	ŽP v rozvinutých zemích	ŽP v emerging markets	NŽP v rozvinutých zemích	NŽP v emerging markets
1990	822	4	704	7
1992	982	6	782	9
1994	1 181	7	850	11
1996	1 255	9	907	12
1998	1 323	10	867	12
2000	1 554	13	896	12
2002	1 529	16	1 037	14
2004	1 807	22	1 282	20
2006	1 970	31	1 363	27
2008	2 118	48	1 478	40
2010	2 070	61	1 452	45
2012	2 170	63	1 528	58
2013	2 028	65	1 550	63
2014	2 090	68	1 577	67
2015	1 960	71	1 486	64
2016	1 954	80	1 550	69
2017	1 899	92	1 670	73